

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ODENSE MUSIKFORENING

1866—1916

I KOMMISSION I
HEMPESKE BOGHANDEL - ODENSE

ODENSE MUSIKFORENING

GENNEM

ET HALVT AARHUNDREDE

ODENSE MUSIKFORENING

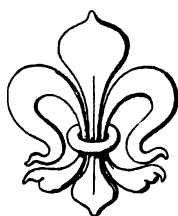
1866—1916

OG

DENS FORGÆNGERE 1856—1865

AF

CHR. M. K. PETERSEN

UDGIVET AF ODENSE MUSIKFORENING I ANLEDNING
AF DENS 50 AARS JUBILÆUM

Naar Musikforeningens Bestyrelse kan have den Glæde at udsende nærværende Festskrift, skyldes det Kassererens og Formandens Velvilje. — Kassereren har uden Vederlag udarbejdet Skriftet, medens Formanden har bekostet dets Trykning.

BESTYRELSEN.

FORORD

Odense Musikforening øvede sin Tiltrækning paa mig, allerede da jeg var Dreng. Efter at jeg som voksen har faaet Lejlighed til at synge med i dens Kor og til at gøre et beskedent Arbejde i dens Bestyrelse, er min Interesse for den bleven varmere og varmere. Derfor har jeg dristet mig til at skrive dette Jubilæumsskrift. Mange andre kunde have fortalt Foreningens Historie i festligere Vendinger; kun faa kunde med større Iver have givet sig i Kast med Opgaven.

Selvfølgelig kan en Bog som denne ikke give Bidrag til Danmarks Musikhistorie; men forhaabentlig vil den have lidt kulturhistorisk Værdi. For et halvt Aarhundrede siden var Odense Bys Indbyggerantal 3 Gange saa lille som nu, og der fandtes da ingen Vej uden om Musikforeningen for dem, der vilde være med i Byens Musikliv. En detailleret Beretning om Musikforeningens Virksomhed bliver derfor tillige en Redegørelse for Odense Bys musikalske Udviklingstrin.

Bogen beskæftiger sig ikke blot med Musikforeningens Arbejde for at højne Byens musikalske Niveau; men den fortæller tillige ret indgaaende om de fleste af de Personer, der som Dirigenter, Solister og Bestyrelsesmedlemmer har været de førende i Odense Bys lille Musikverden. Jeg har tænkt, det ikke vil være uden Interesse at se, hvorfra disse Mænd og Kvinder er komne, og hvem der har givet dem deres Uddannelse. Med Overraskelse vil sikkert mange erfare, at de allerfleste af disse Musikdyrkere er fødte uden for Odense, i mindre Provinsbyer eller paa Landet.

Kun en forsvindende Del af mit Stof har jeg faaet fra trykte Kilder. Et og andet har jeg fundet i de stedlige Aviser; men Gennemgangen af de mange Aargange har absolut ikke givet et

Udbytte, der stod i rimeligt Forhold til Ulejligheden. Thi Odense Musikforenings Virksomhed har – navnlig i den første Tid – i høj Grad været baseret paa Medvirkning af Amatører, og disses Navne findes ikke i Aviserne, ja ikke engang i Foreningens Protokoller eller paa dens Koncertprogrammer. Væsentlige Partier af min Fremstilling skyldes da Samtaler og Brevveksling med ældre Musikforeningsmedlemmer og de biograferede Personer eller – hvis disse er døde – med deres Slægtninge. Alle mine Meddelere bringer jeg en oprigtig Tak for den Elskværdighed, hvormed de har besvaret mine Forespørgsler. En særlig Tak retter jeg til Hr. Kammerraad Larsen, hvis Minder gaar tilbage til 1869, og til Hr. Oberst Laub, hvis Formandstid falder sammen med de Aar, da jeg som Student var borte fra Odense. Disse to Mænd har jeg særlig plaget med Spørgsmaal. Hr. Landsarkivar Wad er jeg taknemmelig for udmærket Vejledning ved Benyttelsen af Landsarkivets personalhistoriske Bibliotek. En Tak bringer jeg ogsaa Hr. Lærer C. J. Nielsen, der har gjort mig den Tjeneste at udarbejde et Personalregister.

Sidst, men ikke mindst, takker jeg Musikforeningens Formand, Hr. Redaktør Dreyer, for den overordentlig smukke Maade, hvorpaa han har indfriet sit Løfte om at bekoste Bogens Trykning.

Hermed overleverer jeg Bogen til Læserne i Haab om, at de vil se bort fra de Mangler, der nødvendigvis maa klæbe ved en historisk Fremstilling, hvis Forfatter hverken er øvet Skribent eller Historiker af Fag.

Odense, den 16de Januar 1916.

CHR. M. K. PETERSEN.

ODENSE MUSIKFORENINGS NÆRMESTE
FORGÆNGERE

Musikforeningen af 1856.

1856—1862.

1854 fik Vor Frue Kirke i Odense sig en ny Organist. Han hed LORENTZ PETER STIBOLDT TELLEFSEN og var ca. 44 Aar gammel. Til Odense kom han fra Viborg; men hans Vugge havde staaet i Trondhjem, hvor Faderen var Organist ved Domkirken. Chopins talentfulde Elev, den i sin Tid saa berømte norske Pianist Thomas Tellefsen var hans yngre Broder. Sin afsluttende Undervisning havde han faaet paa det musikalske Akademi i Stockholm, hvor han havde opholdt sig med Understøttelse af den svensk-norske Konge.

Den ny Organist følte snart Trang til at gøre noget for Musiklivet i Odense. Ganske vist havde man her *det musikalske Selskab*, som var stiftet allerede Aar 1818. Fra en beskedene Begyndelse med faa aktive Medlemmer, der indøvede Kammermusik, havde Selskabet vokset sig saa stort, at det i Trediverne kunde give Koncerter med et Orkester paa henimod et halvt Hundrede Mand; men fra Begyndelsen af Fyrreerne var Medlemsantallet taget gradvis af, og da Tellefsen kom til Byen, havde Selskabet mistet sin gamle Betydning for Musiklivet.

I Oktober 1855 udsendte da Tellefsen, som havde henledt Opmærksomheden paa sig bl. a. ved et Par Kirkekoncerter, ved hvilke der ogsaa var sunget Korsang, Meddelelse om, at han agtede at oprette en *Musikforening i Odense* i Lighed med den, som siden 1836 havde bestaaet i København. Foreningens Formaal skulde ikke alene være »at bringe Musiken paa et højere Standpunkt, men ogsaa ved musikalske Præstationer i

vældædigt Øjemed at kunne gavne Almenheden«. Da 97 Personer havde tegnet sig paa en cirkulerende Liste, mødtes man Tirsdag den 18de December og valgte Forfatteren Julius Chr. Gerson, der som Redaktør af Fyens Stiftstidende havde anbefalet Foreningens Oprettelse, Klokkeren ved Vor Frue Kirke, H. T. A. Schønberg og Adjunkt ved Odense Katedralskole C. G. V. Faber til i Forening med Tellefsen at udarbejde *Love*. Inden Aaret var sluttet (Søndag den 30te December), vedtoges Lovene paa en ny Generalforsamling, der tillige valgte en *Dirktion*, bestaaende af Justitsraad Schlegel, Læge Blom, Købmand Kaarup og Adjunkt Faber samt Organist Tellefsen, der skulde være Foreningens Musikdirektør.

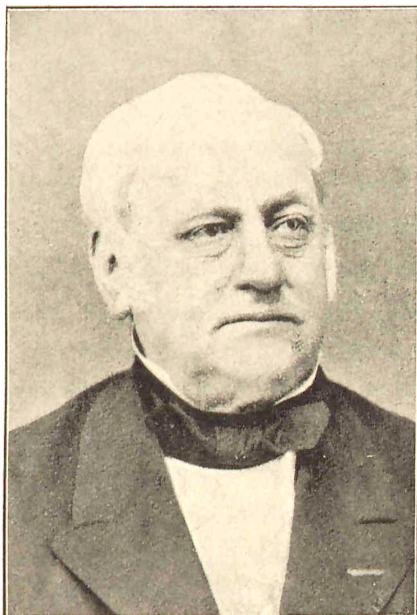
Sagen syntes saaledes at være i den bedste Gænge; men da man skulde til at gennemse Medlemslisten, viste det sig, at der nok var Damer og Herrer, der vilde være Sangere, men ingen, der ønskede at dyrke Instrumentalmusik. Byens »instrumenterende Musici og Dilettanter« følte sig bundne til det musikalske Selskab og vilde ikke vide af den ny Forening at sige. Skulde denne ikke blive slet og ret en Sangforening — og der fandtes allerede en Odense Sangforening — havde Direktionen da ikke andet at gøre end at faa det musikalske Selskab til at slutte sig sammen med den nydannede Forening. Takket være Justitsraad Schlegels ihærdige Bestræbelser lykkedes det at faa tilvejebragt et Fællesmøde af begge Foreningers Bestyrelser Lørdag den 5te Januar 1856. *Det musikalske Selskabs Bestyrelse* bestod da af Købmand og Kirkeværge Søren Bang, Købmand F. C. Hvalsøe, Postmester N. M. Lausen, Amtstuefuldmægtig H. M. Jastrau og Købmand Heinrich Schmidt. Alle dyrkede de et eller andet Instrument. Jastrau og Schmidt spillede Violin, Hvalsøe Bratsch, og Bang og Lausen havde, for at Selskabets Orkester kunde blive saa vel besat som ønskeligt, lært at spille Fagot, et Instrument, der ellers er ukendt for Dilettanter.

Efter indgaaende Forhandlinger, hvori Tellefsen ikke deltog, kom de to Bestyrelser til Enighed om Betingelserne for en *Sammenslutning*, og *Tirsdag den 15de Januar 1856* samledes

begge Selskabers Medlemmer i Larsens Hotel, vedtog Love og valgte Bestyrelse.

§ 1 i *Lovene* lød saaledes: »Foreningens Formaal er at nære og udbrede Interessen for Musik og Sang ved at foranstalte musikalske Underholdninger.« Der skulde gives 4 Koncerter hver Vinter. Aarsbidraget fastsattes til 2 Rdlr. for hver enkelt Person. Var flere Personer af en Familie Medlemmer, skulde dog kun den første betale 2 Rdlr., hver af de andre slap med 1 Rdlr.

Man ønskede 7 Bestyrelsesmedlemmer, hvoraf 3 skulde være valgte blandt de musicerende Medlemmer. *Den første Bestyrelse* kom til at bestaa af 3 fra hver af de to sammensluttede Selskabers Bestyrelser: Adjunkt Faber, Justitsraad Schlegel og Læge Blom fra Tellefsens Forening, Købmand Hvalsøe, Fuldmægtig Jastrau og Kirkeværge Bang fra det musikalske Selskab. Det 7de

Justitsraad C. F. A. Schlegel.

Medlem blev Organist Philip Enghoff. Da Bestyrelsen skulde konstituere sig, valgtes Justitsraad Schlegel til Formand.

CARL FREDERIK ADOLPH SCHLEGEL var født 1809 i København, og hans Fader var den juridiske Professor, Konferensraad J. F. V. Schlegel. Som Dreng havde han været Legekammerat med Prins Frederik, den senere Kong Frederik VII, og da denne i December 1839 efter sin Fader Christian VIII's Tronbestigelse var bleven Guvernør paa Fyn med Sæde i Odense, havde han faaet Barndomsvennen, der havde taget juridisk Embedseksamen i 1834, ansat først som Kopist, senere som Fuldmægtig ved Guvernementet. I 1848, da Frederik VII besteg Tronen, op-

hævedes Guvernementet; men Schlegel var bleven boende i Odense som Kasserer ved Fyens Stifts offentlige Midler og Fuldmægtig ved Kommunitetet. Han hørte ikke til dem, der tog megen Del i det offentlige Liv, og det var sikkert kun hans store Interesse for Musik (han var en ivrig Kwartetspiller), der fik ham til at tage mod Formandsposten.

Nu var Odense Musikforening endelig en Kendsgerning; men hvis Organist Tellefsen havde gjort sig Haab om gennem den at komme til at øve afgørende Indflydelse paa Musiklivet i Odense, havde han al mulig Grund til at føle sig stærkt skuffet. Han var saaledes ikke bleven Medlem af Bestyrelsen. I det musikalske Selskab havde Dirigenten aldrig haft Sæde i Bestyrelsen; og Selskabets Repræsentanter havde paa Mødet den 5te Januar bestemt fastholdt, at heller ikke Musikforeningens *Musikdirektører* skulde kunne blive Bestyrelsesmedlemmer. Det fik nu endda være. Der var det, som pinte Tellefsen mere. Han var fuldstændig bleven skubbet i Baggrunden som Dirigent.

Det musikalske Selskab havde fordret, at dets gamle Dirigent, JOHAN FRITZ HAUSEN, skulde vedblive at lede al Instrumentalmusikken, ogsaa saadanne Numre, som bestod af Sang med Orkesterakkompagnement. Hausen var (se Karl Schmidts Meddelelser om Skuespil og Theaterforhold i Odense) født den 26de September 1800 i Hamburg. Efter at have været Musikdirigent ved Teatret i Lübeck var han i Efteraaret 1828 kommen til Odense som Musikdirektør ved Carl Bechers tyske Skuespillerselskab, og det musikalske Selskabs Ledelse havde hurtig opdaget, at han besad et sjælden godt Greb paa at lede et Orkester og havde derfor sikret sig ham som Dirigent med et aarligt Honorar af 300 Rdlr. Han havde Æren for Selskabets Blomstring i Trediverne, og det var derfor rimeligt, at man ikke ved Selskabets Sammenslutning med Musikforeningen vilde ofre ham for Tellefsen. Denne blev der da ikke betroet andet end at indøve Sangene og at dirigere dem, forsaavidt de ikke udførtes med Orkesterakkompagnement.

Allerede da Bestyrelsen holdt Møde for at tage Bestemmelse om Programmet for den første Koncert, viste det sig, at TEL-

LEFSEN og HAUSEN ikke kunde gaa i Spand sammen. Hausen kunde først møde Kl. 7; men Tellefsen maatte absolut forlade Mødet senest Kl. 7. Ved Aftale med hver enkelt lykkedes det imidlertid Bestyrelsen at faa et Program i Stand, og Koncerten blev fastsat til Slutningen af Februar Maaned. Dog allerede inden Koncerten var afholdt, hævdede *Tellefsen* Forbindelsen med Foreningen. Han blev lige straks *fornærmet* over, at Medlemmer af Bestyrelsen ønskede at overvære Sangprøverne. Under de Prøver eller musikalske Øvelser, han havde haft saavel med Damer som Herrer, havde Uorden aldrig fundet Sted, og han ønskede derfor, at hans Øvelser med Sangs-Personalet maatte foregaa, »uden at de ærede Medlemmer af Direktionen ulejligedes med at være nærværende«. Bestyrelsen nægtede imidlertid, selv om det ikke var nødvendigt at vaage over Ordenen, at fraskrive sig Retten til at overvære Prøverne. Havde Tellefsen nu faaet Luft for sin Ærgrelse over, at han i Stedet for at være Medlem af Bestyrelsen var bleven dens Underordnede, rykkede han godt en Uge efter frem med det, der pinte ham mest, Fortrydelsen over, at man kun havde overdraget ham at dirigere Sangen, for saa vidt den ikke akkompagneredes af Orkester. I en Skrivelse til Bestyrelsen forlangte han, at Vocal- og Instrumentalmusikken hver skulde have sin særlige Styrer. Kun hvis han fik Ledelsen af *al* Sangen, vilde han vedblive at være Dirigent. Bestyrelsen modtog Skrivelsen ganske faa Dage før den fastsatte Koncertaften og vilde derfor først tage Tellefsens Forlangende under Overvejelse efter Koncerten; men han nægtede saa at holde Prøve. Bestyrelsen mente da at være nødsaget til at henvende sig til Hausen og bede ham overtage Ledelsen ogsaa af Sangen. Hausen sagde ja, holdt Prøve med Koret allerede samme Aften, og med kun en Uges Udsættelse afholdtes *Musikforeningens første Koncert* Torsdag den 6te Marts 1856, Kl. 8 Aften. Den overværedes af ca. 270 Medlemmer, der — meddeler Forhandlingsprotokollen — ytrede almindelig Tilfredshed saavel med Indholdet som med Udførelsen.

Allerede den 12te April holdtes Foreningens anden Koncert, og der syntes at være Tilfredshed med HAUSEN som *Dirigent*

for baade Kor og Orkester; thi i Juni vedtoges det, at han skulde lede saavel Vocal- som Instrumentalmusikken mod et aarligt Honorar af 120 Rdlr. En Ulempe var der dog ved denne Ordning. Hausen var tillige Dirigent i Odense Teater, og M. W. Brun, der dengang havde Ledelsen af Teatret, plejede hvert Efteraar fra Midten af September og til Jul at give Forestillinger i de slesvigske Byer. Hausen var saaledes borte fra Odense i første Halvdel af Sæsonen; men derfor savnede man ikke Tellefsen. Koncertmesteren, Mads Hansen, dirigerede Instrumentalmusikken, medens Sangøvelserne lededes af Lærer Philip Enghoff.

I Længden kunde Tellefsen og Musikforeningen dog ikke undvære hinanden. I Begyndelsen af 1859 meddelte Formanden Bestyrelsen, at TELLEFSEN havde indfundet sig hos ham og erklæret sig villig til paany at overtage Ledelsen af Sengen. Da Bestyrelsesmedlemmerne var enige om, at det i længere Tid havde været et almindeligt Ønske blandt de syngende Damer at faa Tellefsen til Dirigent, tog man ham igen til Naade, men fastholdt dog stadig, at hans Virksomhed skulde være indskrænket alene til Sang uden Orkesterakkompagnement. Derefter var Tellefsen knyttet til Foreningen, til dens Virksomhed ophørte i November 1862, og det lykkedes ham vistnok at sætte sin Vilje igennem, saaledes at han fik Ledelsen af Sengen saavel med som uden Orkesterakkompagnement. Ideelt har Forholdet mellem Bestyrelsen og ham dog ikke været. Formanden var tit i daarligt Humør, naar han kom hjem fra Musikforeningens Prøver, og naar Fru Schlegel da spurgte, hvad der var i Vejen, var Svaret næsten altid: »Aa, det er Tellefsen.«

Paa Dirigenter havde Foreningen altsaa ingen Mangel, den kunde bogstavelig talt faa to for een. Det synes heller ikke at have forvoldt Bestyrelsen større Vanskelighed at samle et passende Orkester. Professionelle Musikere, der kunde anvendes i et Musikforeningsorkester, var der ganske vist ikke mange af i Odense i 1856. Militærmusik havde man ikke, og Byen havde endnu sin Stadsmusikant, David Sivert, der under Hensyn til sin kongelige Bestalling af 27de Juli 1818 holdt al Konkurrence borte paa det musikalske Omraade og derved

hemmede Udviklingen af en dygtig civil Musikerstand. Saa sent som den 9de Juni 1858 lod han Publikum vide, »at Ingen er berettiget til at modtage Bestillinger paa Musik eller udføre samme uden jeg Undertegnede, der alene har anbetroet de Herrer Hausen & Büchler paa mine Vegne at modtage Bestillinger og at udføre dem.« Grundstammen i Musikforeningens Orkester maatte da blive den Kreds af Borgere, der gennem det musikalske Selskabs Øvelser havde erhvervet respektabel Dygtighed i Behandlingen af deres Instrumenter og stor Kærlighed til Orkestermusik. Nogen Fortegnelse over Orkestrets Dilettanter findes ikke; men der maa have været forholdsvis mange; thi skønt Orkestret i 1856 kun omfattede 5 lønnede Musikere (næsten alle Musiklærere), havde det dog saa mange Violinister, at man kunde spille L. Maurers bekendte Koncert for 4 Violiner med Orkester. Maaske har det knebet lidt med at skaffe Blæsere. Helt elendigt stod det dog ikke til; thi i 1858 kunde man præstere 4-stemmigt Hornakkompagnement til en Jægersang.

I 1859 skiftede Orkestret imidlertid delvis Karakter. Den 2den Maj kom 5te Bataillon, der hidtil havde ligget i Garnison i Rendsborg, til Odense, og med Bataillonens fulgte et 17 Mand stort Musikkorps, der under Direktion af Stabshornist C. Huper allerede den 21de Maj ved en Koncert i Byens fineste Koncertsal viste, at dets Musikere var dygtige Folk. Musikforeningens Bestyrelse indledede Forhandlinger med Stabshornisten, og dens Orkester synes derefter at være bleven forstærket med 8 Militærmusikere fra Begyndelsen af Sæsonen 1859–60. Orkestret havde nu det største Antal Musikere, det i det hele taget fik, og om Koncerten den 17de November 1859 fortæller Forhandlingsprotokollen, at Orkestret var besat med nogle og 60 Personer, Sangkoret iberegnet. Beklageligt er det, at der ikke gøres Rede for Forholdet mellem Musikernes og Sangernes Antal. Den anvendte Udtryksmaade tyder dog paa, at Musikerne har været i Flertal, og man siger næppe for meget, naar man anslaaer Orkestermedlemmernes Antal til 30 à 40.

Hvad spillede nu dette Orkester? Væsentlig *Ouverturer*, ofte to paa samme Aften. Musikforeningens Medlemmer fik

Lejlighed til at høre Ouverturer af Gluck (*Ifigenia paa Tauris*), Mozart (*Idomeneo* og *Bortførelsen fra Seraillet*) og Beethoven (*Leonore* og *Fidelio*). Man stiftede Bekendtskab med den franske Opera comique (*Méhul*, *Isouard*, *Boieldieu*, *Auber* og *Hérold*) og den italienske Opera (*Rossini* og *Bellini*) saavel som med den tyske romantiske Opera (*Weber* og *Marschner*). Af Carl Maria v. Weber spillede saaledes »Jægerbruden« (2 Gange), *Euryanthe*, *Oberon* og *Beherrscher der Geister*. *Mendelssohn* og *Bartholdys* Ouverture til »En Sommernatsdrøm«, som Københavns Musikforening havde opført allerede 1843, naaede man mærkeligt nok ikke til. Derimod indtog *Böhmeren Kalliwoda* († 1866) og *Tyskeren Lindpaintner* († 1856) en ret fremtrædende Plads paa Programmerne. Danske Ouverturer var repræsenterede ved *Kuhlaus* »Elverhøj« og »Lulu« og *Gades* »I Højlandene« og »Ossian«.

Orkestret var dog ikke bange for at give sig i Lag med *Symfonier*, og det lykkedes at faa opført 4 af Beethovens *Symfonier*, nemlig C₂Dur (Nr. 1), D₂Dur (Nr. 2), C₂Mol. (Nr. 5, *Skæbnesymfonien*) og F₂Dur (Nr. 6, *Pastoralsymfonien*) samt Mozarts D₂Dur *Symfoni*, foruden *Symfonier* af mindre betydelige *Komponister* som *Andreas Romberg* († 1821), *Fesca* († 1826), *Maurer* († 1878) og *Kalliwoda* († 1866).

Mærkeligt nok var det meget sjældent, at der spillede *Kammermusik* i Musikforeningen. I 1856 hørtes en af *Haydns* *Strygekvartetter*, i 1857 en *Klavertrio* af *Beethoven*, og senere spillede 4—5 *Kvintetter* af mindre kendte *Komponister*. Dermed maatte *Medlemmerne* lade sig nøje. Sandsynligvis har der dengang i *Odense* været forskellige private *Kvartetter*, og man har da ment, at *Kammermusik* var en *Opgave*, *Foreningen* kunde lade ligge.

Blandt *Orkestermedlemmerne* var der adskillige, der turde optræde som *Solister*. Ved *Opførelsen* af *Maurers* *Koncert* for 4 *Violiner* spillede disse af *Musiklærerne* *Mads Hansen* og *Wittrup* samt *Farmaceut Wildt* og *Fuldmægtig Jastrau*. *Medens Wildt* var en yngre *Mand*, der forlod *Odense* ca. 1860 og saaledes ikke kom til at spille nogen *Rolle* i *Byens Musikverden*,

var Amtstuefuldmægtig og Skrivelærer ved Odense Katedralsskole HENRIK MATHIAS JASTRAU en af det musikalske Selskabs Veteraner. Han var med til at stifte Selskabet 1818 og havde siden været en af dets ledende Mænd. I Musikforeningens Bestyrelse havde han Sæde, saalænge Foreningen eksisterede. Han døde 1867 efter at have set sin ene Søn som Stifter af en ny Musikforening i Odense, sin anden Søn som kgl. Operasanger.

Musiklærer FR. WITTRUP, som var en Lærersøn og født 1ste Maj 1813 i Lyngby ved Sorø, var ca. 1845 kommen til Odense fra Vejle. Han var den Gang Bøsssemager og skal have været dygtig i sit Fag; men da de Skydevaaben, han havde lært at fabrikere, blev forældede og fortrængte af nye Systemer, der indførtes fra Udlandet, nedlagde han Forretningen og helligede sig Musikken, som han havde dyrket flittigt i sin Ungdom. Han var navnlig søgt som Lærer i Violinspil og havde som saadan sin Styrke i en skrap Disciplin. I hvert Fald havde hans Elever stor Respekt for hans Ladestok, et Minde om hans Virksomhed som Bøsssemager. 1865 stiftede han Odense Haandværkersangforening.

Virkelig Adkomst til at optræde som Solist havde dog kun Musiklærer MADS HANSEN. Han var født i Odense den 21de December 1816. Der rullede tysk Adelsblod i hans Aarer, og hvis ikke hans Bedstefader, hvis Fornavn var Hans, havde fulgt den Tids kedelige Skik og kaldt sin Søn Hansen, havde Mads Hansen baaret Navnet Heide. Hans Fader var Bager og i sin Tid en kendt Borger under Navnet Frants Bager. Meget tidlig viste han Anlæg for Musik, og da der hos hans Forældre boede en Musiklærer, fik han allerede i sit 5te Aar Undervisning i Violinspil. Det var Faderens Ønske, at han skulde studere; men han havde større Kærlighed til Musikken end til Bøgerne. Efter sin Konfirmation blev han da taget ud af Latinskolen og anbragt paa Byskriverkontoret i Odense, men han fik Tid til alligevel at øve sig paa sin Violin, og da Faderen var død, rejste han til København og tog Undervisning hos den Tids mest ansete danske Violinvirtuos, F. T. Wexschall, der 1835 var bleven Forstander for det kgl. Teaters Violinskole. For at tjene til Ud-

gifterne tog han Plads paa Toldkontoret i København. Da fattede heldigvis en Rigmand, der hørte ham spille, Interesse for ham og optog ham i sit Hjem, og nu kunde han med større

Musiklærer Mads Hansen.

Kraft drive sine musikalske Studier. Han nøjedes ikke med Violinspillet, men tog tillige Undervisning i Musikteori og Orgelspil hos J. C. Gebauer. Da Wexschall var hans Velynder, syntes han at have en smuk Fremtid for sig i København. Han gjorde Lykke ved flere Koncerter i veldædigt Øjemed og skal endog med Held have spillet for de kongelige. Men beskeden som han var af Natur, foretrak han ca. 1840 i Stedet for at søge Ansættelse i det kgl. Kapel at vende tilbage til sin Fødeby, hvor der var udmærket Brug for

en Mand med hans Evner og hans Uddannelse, saavel i Teaterorkestret som i det musikalske Selskab. Efter i de første Aar at have ernæret sig som Musiklærer og Orkesterspiller, blev han i 1858 tillige Organist ved St. Hans Kirke.

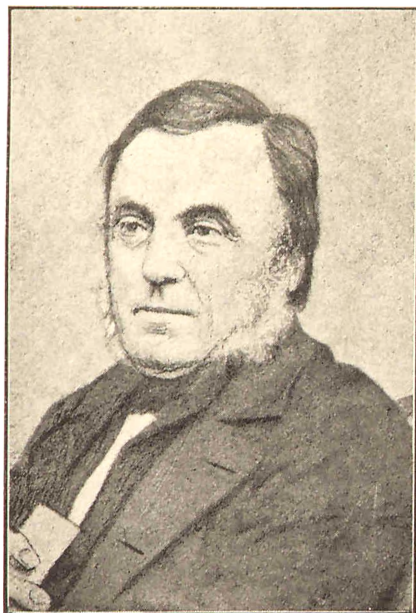
Da 5te Bataillon var kommen til Odense, fik Musikforeningen sig en ny Solist i HEINRICH BØGE, en ung Holstener, der var bleven ansat ved Musikkorpset, da dette endnu var i Rendsborg. Bataillonschefen Oberst Bülow havde ladet ham uddanne i Violinspil hos Koncertmester Fritz Schram i København; men han kunde dog ikke hævde sig ved Siden af Mads Hansen. Efter Krigen i 1864 tog han sin Afsked som Militærmusiker og rejste til Hamburg, hvor han døde for et Par Aar siden.

En anden Militærmusiker af tysk Fødsel, der optraadte som Solist, var F. GUNDLACH, som døde i Odense Aar 1900. Han

huskes nu bedst for sin Virksomhed som Kontrabassist i Odense Teater; men i sine yngre Dage spillede han til Publikums Glæde Soloer for Tenorhorn.

Trods sin Dygtighed fordunkledes han imidlertid ganske af Musikforeningens Valdhornvirtuos, Bøhmeren JOSEPH FRANTS JETEL. Han var kommen til Odense i Januar 1857 som Organist ved St. Knuds Kirke. I August 1856 var Peder Foersom, Faderen til den fortrinlige komiske Skuespiller C. M. Foersom, død i en Alder af 87 Aar efter i 66 Aar (siden 1790) at have været Organist ved St. Knuds Kirke. Der blev straks stor Kappelstrid om Organistembedet, og Byen delte sig i to Partier, et, der vilde have Tellefsen flyttet fra Vor Frue Kirke til St. Knuds Kirke, og et, der foretrak J. E. Simonsen, som i 14 Aar havde været Organist i Nyborg. Til stor Overraskelse for Byen valgtes imidlertid en Bøhmer, der tilmed havde været blind siden sit femtende Aar. Man opdagede dog snart, at den ny Organist var en virkelig Akkvisition for Byens Musikliv.

Jetel var født ca. 1813 og havde faaet en grundig Uddannelse paa Konservatoriet i Prag. 24 Aar gammel var han, maaske paa en Koncertrejse som Valdhornvirtuos, kommen til København, hvor han forblev den følgende Snes Aar og levede af at give Undervisning. Blandt andet underviste han i 11 Aar Børnene i sin Landsmand, Hofkapelmester Professor Franz Joseph Gläfers Hus. Han skal ogsaa en Tid have været Organist i det katolske Kapel i København. Straks efter sin Ankomst til Odense søgte han Elever gennem

Organist Joseph Frants Jetel.

et Avertissement, der var skikket til at imponere Publikum. Han meddelte nemlig, at han gav Undervisning i »Klaver- og Orgelspil, Vocalmusik, blæsende Instrumenter som Fløjte, Klarinet, Fagot, Waldhorn, Ventilinstrumenter samt musikalsk Teori«. At han virkelig besad en alsidig musikalsk Uddannelse, viste han hurtig gennem sine egne Koncerter og ved sin Optræden i Musikforeningen. Han akkompagnerede paa Klaver, spillede Fagot i Orkestret og optraadte som Solist paa Valdhorn. At han havde mere end et overfladisk Kendskab til Musikteoriens Hemmeligheder, dokumenterede han gennem sine talrige Kompositioner. Af disse opførte Musikforeningen først en Ouverture »Erinnerung an Prag«, dernæst i Marts 1859 en Symfoni, der maa have behaget Publikum; thi den gentoges i April 1860. Ved sine Kirkekoncerter udførte han forskellige af sine egne Orgelkompositioner, saaledes en Fuga over g—a—d—e (det skal have været Gades Anbefaling, der skaffede ham Organistembedet), en Ouverture i D-Mol samt en Sørgemarsch, komponeret til Christian VIII's Bisættelse. Desværre blev det kun en kort Aarrække, Jetel virkede i Odense; allerede den 20de Juli 1865 døde han.

Blandt Træblæserne var der to Solister, Klarinettisten JOHAN LUDVIG ANTON BÜCHLER og Fløjtespilleren CARL CHRISTIAN FERDINAND ANDERSEN. Medens Büchler (født 1835, død 1896) var Musiker af Levevej, var Andersen Malermester. Han var født den 3die December 1824. Skønt han ikke havde faaet anden Undervisning i Fløjtespil end den, Stadsmusikant David Sivert kunde give ham, havde han dog erhvervet saa stor Færdighed, at han kunde udføre vanskelige Kompositioner af Dastidens Fløjtevirtuoser, Tyskeren Heinemeyer († 1869) og Franskmanden Tulou († 1865). Han spillede ogsaa Fløjtepartiet i en Kvintet af Krommer. Han vandt megen Beundring, men ikke meget Guld ved sit Spil. I 1859 fik han 2 — siger og skriver to — Rdlr. for en Fløjtesolo; det samme fik Mads Hansen som Solist. For Orkesterspillet fik de 20 à 25 Rdlr. aarlig. Klaver-soloer var sjældne i Musikforeningen. Dog havde man Lejlighed til en enkelt Gang at høre Frk. WAGNER, som senere blev gift med Købmand Severin Hansen.

I Musikforeningen af 1856 havde Instrumentalmusikken absolut Overvægten over *Sangen*. Foreningen var og blev et nyt Skud paa det musikalske Selskabs gamle Stamme og ikke den Nyskabning, Tellefsen havde tænkt sig. Som en søgt Sanglærer — han sang selv Bas — havde han forestillet sig Foreningen væsentlig som en Korforening, der skulde søge sit Repertoire i Oratorier og Operaer. Men som foran vist trak Tellefsen straks det korteste Straa. Selv da han vendte tilbage til Musikforeningen som Dirigent, lykkedes det ikke at skabe et *Kor*, der kunde maale sig med det vel sammenspillede Orkester, man havde taget i Arv fra det musikalske Selskab. Striden mellem Dirigenterne spaltede ganske sikkert Sangerne i to, ja maaske i tre Partier; thi ved Siden af Tellefsen og Hausen aspirerede ogsaa Lærer Enghoff til Posten som Sangdirigent.

Det var navnlig Damerne, der viste Ulyst til at medvirke ved Koncerterne, og det skønt »det smukke Køn« favoriseredes ved forskellige Smaaopmærksomheder. For Foreningens Regning kørtes de til og fra Koncerterne, ja man overvejede endogsaa, om man ikke skulde køre dem til og fra Prøverne. Af og til sluttede Koncerterne med Festmaaltider, ved hvilke de syngende Damer var Herrernes Gæster. Det hjalp altsammen ikke tilstrækkeligt. Naar der paa Koncertprogrammerne fandtes rig Afveksling mellem Sang- og Orkestermusik, skyldtes det ikke saa meget Koret som Dr. Bloms Herrekvartet og Lærer Enghoffs Dobbeltkvartet for Damer og Herrer. Disse to Kvartetter var utrættelige i at medvirke ved Koncerterne.

Da *Læge Bloms Kvartet* optraadte ved Musikforeningens første Koncert den 6te Marts 1856, bestod den af Købmændene N. A. Jørgensen og Chr. Andersen, Tandlæge Jensen og Læge Blom.

Af disse lever endnu N. A. JØRGENSEN. Det er fhv. Kirkeværge ved St. Hans Kirke, Kancelliraad Adolf Jørgensen. Han er født den 24de Oktober 1828 som Søn af Brænderiejer Poul Jørgensen, en af de Mænd, der i 1818 stiftede det musikalske Selskab. Sammen med en Broder havde han i Begyndelsen af Halvtredserne overtaget Brænderiet i Nørregade, hvortil senere

føjedes Købmandshandel og Bryggeri. Uden at have faaet nogen egentlig Sangundervisning løste han smukt sin Opgave som Kvartetens 1ste Tenor.

2den Tenor og 1ste Bas var Manufakturhandler CHR. ANDERSEN og Tandlæge JENS JENSEN, to Mænd, hvis Navne er uløseligt knyttede til den nu jubilerende Musikforenings Historie.

Jørgensen. Andersen. Blom. Malmquist.
Friis. Sidenius. Jensen. Søderberg.

Læge VICTOR EDOUARD BLOM, der gav Kvartetten dens Særpræg, sang selv 2den Bas. Han var født den 1ste December 1823 i Sallinge paa Fyn som Søn af Birkedommer, Etatsraad H. S. Blom. Efter at have taget Lægeeksamen i 1849 nedsatte han sig i Oktober 1850 i Odense, fra hvis Latinskole han var bleven Student. Livlig og kundskabsrig, som han var, havde han en sjælden Evne til at skabe sig Venner. Han var Foreningens første Kasserer (1856—57).

Senere (1861 eller 62) fik Kvartetten dobbelt Besætning paa de forskellige Stemmer. De ny Kvartetmedlemmer var Manufakturhandler -Valdemar Friis (1ste Tenor) Broderihandler Malmquist (2den Tenor), Løjtnant Søderberg (1ste Bas) og Handelsfuldmægtig Sidenius (2den Bas). Saavel med enkelt som med dobbelt Besætning nød Kvartetten Publikums Gunst.

I *Enghoffs Dobbeltkvartet* havde den en værdig Medbejler. Der herskede dog det bedste Forhold mellem de to Kvartetter; thi Jørgensen, Andersen, Jensen og Blom var ogsaa Medlemmer af *Enghoffs Dobbeltkvartet*.

Lærer PHILIP ENGHOFF sang ikke selv med, men var Dobbeltkvartetens Dirigent. Han nedstammede fra en sønderjydske Slægt, hvorfra der var udgaaet adskillige Lærere og Organister, og var født 1817 i Nybøl i Sundeved. I 1838 blev han dimitteret fra Skaarup Seminarium med første Karakter

og fik allerede Aaret efter Ansættelse ved Odense Skolevæsen, hvor han siden virkede i 48 Aar, navnlig som Lærer i Skrivning. Under sin lange Virksomhed i Odense fik han stor Indflydelse paa Byens Musikliv; thi Slægtens musikalske Anlæg kom hos ham til fuld Udfoldelse. Allerede da han optoges paa Seminariet, kunde han mere Musik, end der forlangtes ved Afgangseksamen, og siden fortsatte han paa egen Haand sine musikalske Studier. I Musikforeningen spillede han Cello ikke blot i Orkestret, men ogsaa i Trioer. I St. Knuds Kirke spillede han i mange Aar Orgel, først som Vikar for den gamle Organist Foersom, senere under indtrædende Vakancer. Autodi-

Lærer Philip Enghoff.

dakt som han var, naaede han dog aldrig at blive fast ansat ved St. Knuds Kirke; derimod blev han Organist ved Hospitalskirken. Der skyldes ham flere Sangkompositioner, f. Eks. Melodier til »Hyggelig, rolig«, »Naar alting gaar til Hvile« og »Herlige Skov«, og han har udgivet et Album for danske Sangforeninger med Korsange for 4 Mandsstemmer. Hans Navn vil ofte blive nævnt senere i Bogen.

Medens det stadig var den Blom'ske Enkeltkvartet, der sang Herrestemmerne, synes *Dobbeltkvartetens Damebesætning* at være undergaaet flere Forandringer i Aarenes Løb. Grundstammen var Frk. Fritze Krüger og Frk. Thora Scharff paa Sopranstemmen, Frk. Christiane Hansen og Frk. Voldborg Jensen paa Altstemmen.

FRITZE KRÜGER, der endnu lever som Frøken i Graabrødre Hospitals Kloster, er født 1834 og Datter af Apoteker F. T. Krüger (død 1867), der ejede Svaneapoteket i Odense fra 1811 til 1831, da han ved en Eksplosion fik Synet ødelagt. Han havde som Fløjtespiller medvirket ved det musikalske Selskabs Koncerter.

THORA SCHARFFS Fader var Musiklærer Nicolai Scharff, der i Musikforeningens Orkester spillede Cello. Han havde 1831–49 været Toldbetjent i Horsens, kom saa til Odense Toldvæsen, men tog 1851 sin Afsked for at ofre sig for Musikken. Han døde først 1883 i en Alder af 82 Aar. Datteren var født i Horsens 1836. I Tyveaarsalderen opholdt hun sig nogen Tid i København hos sin Onkel Overgraver Jähnigen ved Trinitatis Kirke og fik da Sangundervisning hos Henrik Rung. Hun blev gift med Rudolf Strøm, der efter et Par Aar at have været Købmand i Odense nedsatte sig som Fotograf i Husum. Og saa i denne By tog hun Del i Musiklivet, men allerede 1877 døde hun af Tuberkulose.

CHRISTIANE HANSEN var Datter af Prokurator og Latinskolekasserer J. J. Hansen i Odense, Søster til Nationaløkonomen V. A. Falbe Hansen og Forfatterinden Ida Falbe Hansen; hun lever endnu som Enke efter Herredsfoged Gustav Hansen, Bjerre.

VOLDBORG JENSEN, der endnu lever i Odense som fhv. Læserinde, var Datter af Klokker Nikolaj Jensen ved St. Knuds Kirke.

Et mindre Kor havde man dog, og der opførtes endogsaa *Korværker* med Orkesterledsagelse, f. Eks. Beethovens Kantate »Meeresstille und glückliche Fahrt« og A. Rombergs Hymne for Solo, Kor og Orkester »Sfærernes Harmoni«. Ja, i Sæsonen 1859–60, da Tellefsen igen var bleven Sangdirigent, naaede man endog saa vidt, at man ved to paa hinanden følgende Koncerter opførte en betydelig Del af Oratoriet Paulus 1ste Del, kun en Snes Aar efter at Mendelssohn-Bartholdy havde fuldført Værket. Med særlig Forkærlighed indstuderede man Ensemblenummere og Kor fra nyere Operaer. Man gav en Del af »Jægerbruden« og 2den og 3die Akt af »Den stumme i Portici«. Dansk Musik kunde uden Skade have indtaget en mere fremtrædende Plads paa Programmerne. Det maa dog nævnes med al mulig Anerkendelse, at man allerede i Efteraaret 1857 gjorde Medlemmerne bekendt med Gades »Elverskud«, kun 3 Aar efter at dette Korværk var opført første Gang i Københavns Musikforening. Ogsaa Hartmanns »En Sommerdag« naaede til Odense 3 Aar efter Førsteopførelsen i København. »Elverskud« gaves med Orkester, »En Sommerdag« med Klaverakkompagnement.

Solopartierne udførtes med en enkelt Undtagelse altid af Foreningens egne Medlemmer, navnlig af de to Kvartetters Damer og Herrer. I »Elverskud« sang N. A. Jørgensen Hr. Olufs Parti, Frk. Thora Scharff var Elverprinsessen og Frk. Christiane Hansen Moderen. Frk. Krüger har bl. a. sunget et Soloparti i »Sfærernes Harmoni«.

Som Masaniello i »Den stumme« lod Læge David sin klare og rene, men lidt spinkle Tenorstemme høre. VILHELM JULIUS DAVID var født 1821 i Svendborg; Faderen var Manufakturhandler. Efter at have taget Lægeeksamen 1844 rejste han 2 Aar i Udlandet og havde blandt andet været i Paris, hvor han tog Sangundervisning hos Jenny Linds Lærer, Manuel Garcia. Han var en Tid praktiserende Læge i Tjørnelunde ved Slagelse,

men flyttede til Odense i Efteraaret 1856 og kom straks til at synge med i Musikforeningen. Han naaede 1858 at blive Medlem af Bestyrelsen, i hvilken han kæmpede for, at Koncertprogrammerne skulde have en mere national Karakter. Straks i Begyndelsen af 1863 forlod han Odense for at overtage Distriktslægeembedet i Thisted, hvilket han 1869 ombyttede med Embedet i Svendborg.

Fra Foreningens allerførste Aar nævnes Damerne *Frøken* Jane Knutzen, *Jomfru* Christiane Jensen og *Madam* Lauritsen som Solister. I 1856 sondrede Forhandlingsprotokollen endnu mellem Frøkener og Jomfruer, Fruer og Madammer. JANE KNUTZEN var Datter af Etatsraad, Herredsfoged Knutzen og derfor Frøken. CHRISTIANE JENSEN var Datter af Slotsforvalter Hans Chr. Jensen og kun Jomfru. Madam LAURITSENS Mand var Lærer Johannes Lauritsen, kendt for sine Studier over Odense Bys Historie.

Noget senere sang Byskriveren, Justitsraad SCHØNHEYDERS Datter ANTONIE (siden gift med den engelske Ingeniør Cridland) og Glas- og Porcelænshandler CALLESENS Datter CONSTANCE (siden gift med Læge M. C. C. Juul i Aarhus) enkelte Solopartier.

Det er kun fra Forhandlingsprotokollen og endnu levende Medlemmers Erindring, disse Solister kendes; thi alle betragtede de sig som Dilettanter og optraadte derfor anonymt. Den eneste Solist, som er nævnt i Aviserne, er Frk. KRETZMER, en ung Sangerinde, der uddannet af Henrik Rung optraadte ved ikke mindre end 4 Koncerter i Tidsrummet December 1860—Februar 1862 med Arier af forskellige Operaer. Paa Grund af sin omfangsrige og smukke Sopran og sin »Lethed til Triller og Kolossalratur« gjorde hun megen Lykke, ja, hendes Udførelse af Bal-laden af »Den hvide Dame« sagdes at høre til »det smukkeste af Vocalmusik, Musikforeningen nogensinde har frembudt«. Hun forsøgte sig i Januar 1862 med Held som »Regimentets Datter« paa Odense Teater ved W. Petersens Selskab; men om hendes senere Skæbne vides intet.

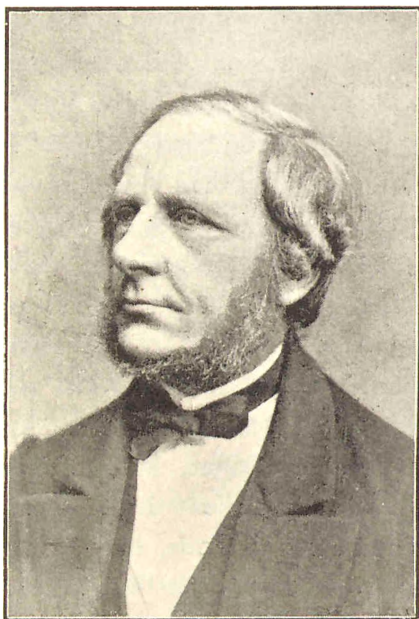
I den første Tid holdtes Musikforeningens Koncerter paa

Larsens (nu Brockmanns) Hotel. I 1855 havde Hotelejer C. F. Larsen ladet opføre en Tilbygning til Hotellet ud til Albani Torv og der indrettet en smuk *Koncertsal*, der kunde rumme henimod 300 Tilhørere. Den første Koncert deri blev givet af det musikalske Selskab den 20de December 1855. Musikforeningen befandt sig vel i det ny Lokale; men Tilslutningen til Koncerterne voksede saa stærkt, at man i Efteraaret 1859 fandt sig foranlediget til at søge Borgerrepræsentationens Tilladelse til at benytte den betydelig større Raadhussal. Tilladelsen fik man, og i Sæsonen 1859–60 gaves alle 4 Koncerter paa Raadhuset. Men allerede Efteraaret 1860 flyttede man tilbage til Larsens Hotel. Raadhuset var for dyrt. Det hed sig, man fik Salen gratis; men der skulde betales 8 Rdlr. for Gasforbruget, ligeledes skulde man afholde Udgifterne ved Rengøringen. Larsens Sal kunde man faa for 5 Rdlr.

Desværre blev det mindre Lokale hurtigt stort nok igen. I 1859–60 havde Musikforeningen af 1856 kulmineret. Nu gik det rask ned ad Bakke med den. Inden Nedgangen for Alvor begyndte, trak Foreningens egentlige Stifter, Stiftskasserer SCHLEGEL, sig tilbage fra Formandsposten. Skønt det Tidsrum, for hvilket han var valgt, endnu ikke var til Ende, traadte han ud af Bestyrelsen ved Februar Maanedes Begyndelse 1861. Aaret efter forlod Schlegel, der 1859 var bleven udnævnt til Etatsraad, Odense for at overtage en ny oprettet Stilling som Forelæser (Lecteur) hos Frederik VII. Godmodig og munter som han var, skal han have vist en sjælden Evne til at oplive Konngen, naar denne var træt af Dagens Byrder eller i daarligt Lune. Da Frederik VII var død, overtog Schlegel igen sit Embede i Odense. Man vilde i 1866 have gjort ham til Formand for den nu jubilerende Forening; men han vilde ikke engang have Sæde i Bestyrelsen. Derimod skal han have spillet med i den ny Forenings Orkester. Han døde først den 9de December 1878.

Foreningens anden og sidste Formand blev Købmand F. C. HVALSØE, der var kommen ind i Bestyrelsen 1856 og siden April 1860 havde været dens Næstformand. Han var født den 14de September 1810 i Ejlbj ved Bogense, hvor Faderen var

Sogneegn. Efter Konfirmationen lærte han Handelen hos sin Broder, der var Købmand i Odense (Vestergade Nr. 2). Senere overtog han Broderens Forretning og drev den til 1865. Han blev hurtig en anset Mand i Odense og var 1855—66 Borgerrepræsentant, en Tid endogsaa Borgerrepræsentationens Næstformand. Han havde stor Kærlighed til Musik. Hos Stads-

Købmand F. C. Hvalsøe.

musikanten havde han lært at spille Violin; men som Musiker forlangte han ikke at spille 1ste Violin. Saavel i Orkestret som i den Kvartet, han havde sammen med Etatsraad Schlegel, Fuldmægtig Jastrau og Cellospilleren, Musiklærer Kugler (Organist ved Vor Frue Kirke fra 1866 til sin Død 1878), nøjedes han med at spille Bratsch.

Hvalsøe fik ikke megen Glæde af sin Formandsvirksomhed. Musikforeningens Fald var uundgaeligt; den var ikke længere i Stand til at bevare Publikums Interesse.

Hvad var der da i Vejen med Foreningen? Blev den ikke ledet saa godt som forhen? I Fyens Avis for 22de November 1862 kan man læse Publikums Svar. Et Medlem af Musikforeningen skriver: »Den væsentlige Grund til den køligere Stemning, der lidt efter lidt er indtraadt hos Publikum, ligger vistnok deri, at Foreningen stedse har villet præstere noget betydeligere, end dens Evner tillader, idet der i Valget af Repertoiret mere er taget Hensyn til Musiknumrenes absolute Værdi end til Spørgsmaalet om, hvorvidt de lod sig udføre med de Kræfter, over hvilke Foreningen raadede.« »Vor Anke gælder ikke alene Valget af de store Symfonier, med hvilke henvend Halv-

delen af Koncerterne have været udfyldt, men ogsaa adskillige af Vocalnumrene, der have stillet altfor betydelige Fordringer til Solosangen.« »Publikums musikalske Uddannelse maa ske gradvis; ved at paatrænge Publikum de saakaldte klassiske Værker, f. Eks. Mendelssohns Paulus, der er bleven given en hel Sæson igennem, skader Foreningen sit Øjemed langt mere end den fremmer det.«

Var Publikums Opfattelse nu rigtig? Laa Fejlen ikke snarere hos Publikum end hos Musikforeningen? Lad os sammenligne Programmerne fra Opgangens og fra Nedgangens Periode med hinanden. Allerede i de første Aar, da Tilhørernes Interesse var voksende, opførtes der Symfonier. Ved nøje Eftersyn viser det sig, at Forskellen mellem de to Perioder egentlig kun er den, at i den første Tid puttede man en Duet af Hr. Christian Andersen og Jomfru Christiane Jensen eller førstestemme Sange med Valdhornakkompagnement ind mellem de første og de sidste Satser af Beethovens Symfonier, i den sidste Tid nøjedes man med en forsvarlig Pause midt i Symfonien. Denne Ændring burde ikke kunne regnes en Musikforenings Ledelse til Last. Orkestret kan næppe være bleven daarligere i den sidste Tid. Det var bleven forstærket med adskillige dygtige Militærmusikere. Ogsaa Solisterne var nogenlunde de samme, og de havde vel nu større Rutine. Dog kan det være, at der er bleven stillet for store Krav til dem i det større Lokale paa Raadhuset, og saa har Tilhørerne pludselig opdaget, at det ikke var Opera og Koncertsangere, men slet og ret Dilettanter, hvilket Solisterne godt vidste selv.

Nej, Ledelsen og de assisterende var ikke ringere end i den Tid, da Foreningens Medlemstal var stigende. Naar Publikum nu stillede sig køligt over for Musikforeningen, maatte den virkelige Aarsag sikkert søges i Militærmusikkens Ankomst til Odense 1859. Gennem Militærmusikkens Abonnementskoncerter havde man erfaret, at man kunde faa sin Hunger efter musikalske Nydelser mættet gennem lettere Kost end den, Musikforeningen plejede at byde. Saa sagde man Farvel til Musikforeningen, der, omend den kom med smaa Portioner ad Gangen

(paa to Koncerter naaede man ikke engang 1ste Del igennem), dog serverede saa svær en Kost som Mendelssohns Paulus. Den første Kappelstrid i Odense mellem Militærmusik og Symfonimusik var endt med Symfonimusikkens Nederlag.

Bestyrelsen blev forholdsvis hurtig klar over, at Musikforeningen ikke var i Stand til at fortsætte i det gamle Spor. Hellere end lade Foreningen dø en langsom Død vilde de opbrænde den og haabe paa, at der af Musikforeningens Aske kunde opstaa en ny Fugl Fønix. 25de November 1862 holdtes en Generalforsamling, der efter Bestyrelsens Forslag vedtog at erstatte Musikforeningen med Odense musikalsk-dramatiske Forening.

Omtrent 7 Aar havde Musikforeningen af 1856 bestaaet. Som den kun havde 2 Formænd, naaede den kun at faa 2 Kasserere. Den første Kasserer var Læge Blom (1856—57), den anden og sidste var Klokker SCHØNBERG ved Frue Kirke, Sanglærer ved Latinskolen. Han var født 1816 i Fangel, hvor Faderen var Skolelærer, og døde i December 1872. Den havde haft 4 *Viceformænd*: 1) 1856—57 Bispesønnen Chr. Gotfred Weber Faber, født 1822, Adjunkt ved Odense Latinskole fra 1843 til sin Død 1883, en Mand med betydelige aandelige Interesser. 2) 1857—60 Købmand Søren Bang, en af Byens største Skibsredere († 1860). 3) 1860—61 Købmand F. C. Hvalsøe. 4) 1861—62 Amtstuefuldmægtig, Kammerassessor Jastrau.

Odense musikalsk-dramatiske Forening 1862—1865

skulde aarlig — i Stedet for 4 Koncerter — give 4 Aftenunderholdninger, to fortrinsvis af musikalsk og to mest af dramatisk Indhold. Man haabede, at naar man 2 Gange om Aaret bød det brede Publikum en i mindre Byer saa yndet Underholdning som Dilettantkomedie, kunde man faa Medlemsantallet til at stige igen, og helt svigtede man jo ikke den ophævede Musikforenings hellige Sag. Musikken skulde sidde i Højsædet ved to af Aftenunderholdningerne.

Til at begynde med saa alt lovende ud. Der strømmede igen Medlemmer ind i Foreningen, og da man den 5te Decem-ber 1862 skulde vælge Foreningens første Bestyrelse, overtoges Formandsposten af selve Byens Borgmester, Justitsraad LOUIS EDZARD ALEXIS MOURIER (født 1805 i København, hvor Faderen var Præst ved den fransk-reformerte Menighed; Borgmester i Odense fra Begyndelsen af 1862 til sin Død 1877). Ved Siden af Formanden bestod Bestyrelsen af en Kasserer (Klokker SCHØNBERG) og 2 Repræsentanter for hver af de 3 Grupper, ved hvis Samarbejde Aftenunderholdningerne skulde bringes i Stand. Fuldmægtig JASTRAU og Købmand HVALSØE repræsenterede de musicerende, Bassangeren, Ingeniørkaptajn EMIL JENSEN (Søn af Klokker Nikolaj Jensen ved St. Knuds Kirke; født 1828; 1862—68 Ophold i Odense som Tilsynshavende ved Statens Landeveje; død 1874) og Tandlæge JENSEN de syngende, og Købmand CARL AUGUST LA COUR (født i Svendborg 1828, død i Odense 1893; begyndte 1854 en Manufakturhandel i Odense sammen med J. Hvalsøe; fik 1863 G. Tychsen til Kompagnon) og Løjtnant F. L. SATTERUP (født 1828) de agerende.

Selvfølgelig ønskede Bestyrelsen, at Foreningens første Aftenunderholdning skulde være viet den dramatiske Kunst; men

det viste sig umuligt at faa Ønsket realiseret. Man maatte da begynde med en Koncert (7de Februar 1863).

Denne var iøvrigt ikke uden Interesse; thi den gav Publikum Lejlighed til at høre en Klavervirtuos, der lige var flyttet til Odense for at blive her til sine Dages Ende. Det var C. J. O. CORTZEN. Han var født i København den 18de August

C. J. O. Cortzen.

1828. Tilskyndet af Weyse tog han allerede i 10 Aars Alderen energisk fat paa Klaverspil, og 17 Aar gammel havde han opnaaet saa stor Færdighed, at han kunde optræde paa det kgl. Teater med Himmels Klaverkoncert i A=Mol. I Efteraaret 1846 begyndte han at give Koncerter rundt omkring i Landet og vandt saaledes stærkt Bifald i Odense ved 2 Koncerter hurtig efter hinanden. Senere foretog han Koncertrejser sammen med den berømte danske Violoncelvirtuos Kellermann, og da han i September 1855 havde kon-

certeret i Odense, skrev Fyens Stiftstidende om ham: »Med overraskende Lethed vidste han at overvinde selv de største Vanskeligheder og at overtøye de tilstedeværende om, at hans Navn engang blandt de musikalske Virtuosers vil faa en ikke ringe Klang.« 34 Aar gammel slog han sig nu ned i Odense og begejstrede Publikum ved »den store Egalitet i Touchen og et sjældent Mesterskab i Trillen«.

Ellers var det den gamle Musikforenings to Dobbeltkvartetter, dens blandede Kor og dens Orkester, der udfyldte Programmet, og Orkestret havde den Dristighed at give første og sidste Sats af en Symfoni af Spøhr, ganske vist adskilte ved

Kvartetsange, Klaversolo og Korsange. Saavel denne som den følgende Koncert i April 1863 kunde derfor lige saa godt have været givet i Musikforeningen af 1856.

Først den 7de Marts fik Foreningens *Dilettantskuespillere* Lejlighed til at vise sig paa Odense Teaters skraa Brædder. Efter at Orkestret havde spillet et Par Overturer og Købmændene N. A. Jørgensen og Chr. Andersen tillige med Tandlæge Jensen eller maaske Læge Blom i Kostume havde sunget Du Puy's komiske Terzet »Agander, Pagander og Vinberg«, opførtes »Kjøge Huskors« af J. L. Heiberg. Hvem der udførte de forskellige Roller, huskes ikke; men Fyens Stiftstidende fandt Anledning til at skrive: »Det kan ikke nægtes, at Foreningen ved den udelukkende Musik virker nok saa prisværdigt som paa det blandede Gebet, det musikalsk-dramatiske.«

Om denne ret spagfærdige Kritik har fornærmet de agerende, vides ikke. Nok er det, at ved næste Sæsons Begyndelse (i September 1863) meddelte Købmand la Cour, der ellers igennem to Snese Aar var en utrættelig Leder af den bedre Dilettantkomedie i Odense, at han ikke saa nogen Udvej til at tilvejebringe nogen dramatisk Forestilling i den »anstundende« Vinter.

Dette kunde synes at være et Dødsstød for Foreningen. Man opgav dog ikke straks Haabet om at kunne fortsætte. Løjtnant Satterup lovede at forsøge, om han ikke kunde have bedre Held med sig end la Cour, og man traf Beslutning om, hvem der skulde dirigere Koncerterne i Sæsonen 1863—64. Det blev Stabshornist HENRIK CONRAD HUPER (født paa Fehmern 1826, Stabshornist ved 5te Bataillon 1852—65, død som Musikdirektør i Horsens 1866). Hausen blev helt kasseret, og Tellefsen fik kun Lov til at indøve Sangene. Ved Koncerterne skulde Huper være eneraadende. Militærmusikkens Sejr var officielt proklameret.

Men Huper skulde ikke komme til at triumfere; thi Foreningen fik aldrig givet mere end de tre Aftenunderholdninger, den i Hast havde givet allerede i Foraaret 1863. Mørke Skyer dækkede den danske Himmel. 15de November 1863 døde Fre-

derik VII, og Landesorgen umuliggjorde indtil videre enhver Aftenunderholdning. Ja, saa strenge var Bestemmelserne, at selv paa Bisættelsesdagen den 19de December maatte Tellefsen ikke ved Sørgegudstjenesten i Vor Frue Kirke faa Lov til paa Orgelet at spille en af ham selv komponeret Sørgemarsch; der maatte kun synges.

Dog Landesorgen fik Ende; men da var 5te Bataillon og med den Militærmusikken og Løjtnant Satterup forlængst draget bort til den truede Landsdel, Sønderjylland. Man haabede endnu at kunne give en Koncert med de forhaandenværende Kræfter; men da Krigen saa udbrød den 1ste Februar 1864, besluttedes det straks at *indstille Foreningens Virksomhed*.

20de Juli 1864 kom Vaabenstilstanden, der den 30te Oktober efterfulgtes af Fredsslutningen i Wien, og Tropperne spredtes over Fyn og Sjælland. Fra August til December havde Odenseanerne rigere Lejlighed til at høre *Militærmusik* end nogen Sinde før. Der blev givet en Række Koncerter, navnlig til Fordel for Saarede og Faldnes Efterladte, ikke alene af 5te Bataillons (under Krigen 5te Regiments) 17 Mands Orkester, men ogsaa af 3die Brigades Harmoniorkester, der bestod af 27 Holstenere, som havde gjort Felittoget med. Ja, i November gaves der i Odense Teater en Militærkoncert af 60 Musici (1ste og 5te Regiments samt 3die Brigades Musikkorps).

Under alt dette forholdt den musikalsk-dramatiske Forenings Bestyrelse sig passiv. I Begyndelsen af 1865 gav Cortzen for egen Regning 2 Abonnements-Soiréer; men Foreningens Medlemmer samledes hverken til Koncert eller til Dilettantforestilling. Først den 18de November 1865 mødtes de igen; men det var kun for at underskrive Foreningens Dødsattest. Dilettantkomedien var ikke bleven Symfonimusikkens Redningsmand.

Det vedtoges at *opløse Foreningen*; men Bestyrelsen skulde bestaa endnu en lille Tid som Kurator i Dødsboet. Man ventede, der skulde danne sig et eller flere ny Selskaber til Fremmedels af Vocalmusikken, dels af Instrumentalmusikken. Naar disse var dannede og havde godtgjort, at de svarede til de For-

dringer, man kunde gøre til dem, skulde den musikalsk-dramatiske Forenings Penge og Musikalier fordeles imellem dem.

Heldigvis varede det ikke længe, inden Dødsboets Behandling kunde sluttet. Allerede i Begyndelsen af 1866 dannedes en ny og levedygtig Musikforening, den, som nu har fyldt 50 Aar. Den blev ikke som Musikforeningen af 1856 et Barn af det gamle musikalske Selskab. Dettes vel sammenspillede Amatør-Orkester var svundet betydelig ind i Aarenes Løb, og dets i sin Tid saa dygtige Leder, J. F. Hausen, var nu en Mand midt i Tredserne. Det maatte da falde den ny Musikforening naturligt at lægge Hovedvægten paa Vocalmusikken, saaledes som Tellefsen havde villet det i den Forening, han 1855 for-gæves søgte at faa stiftet.

Det forundtes dog ikke TELLEFSEN at være med til at lægge den ny Forenings Grundvold, ja, han oplevede ikke engang dens første Koncert. Efter 5 Dages haarde Lidelser døde han den 28de Februar 1866. Halvanden Maaned forud havde han haft den Glæde at blive Jetels Eftermand ved St. Knuds Kirke, og i 1864 var han bleven hædret med den svenske Medaille »literis et artibus« efter at have tilegnet Carl XV nogle af sine nu glemte Kompositioner. Ellers havde Livet i Odense vistnok bragt ham Skuffelse paa Skuffelse. I hvert Fald sad hans Enke, der levede i Odense mange Aar efter hans Død, i smaa Kaar.

ODENSE MUSIKFORENING
1866—1916

Musikforeningens første Aar.

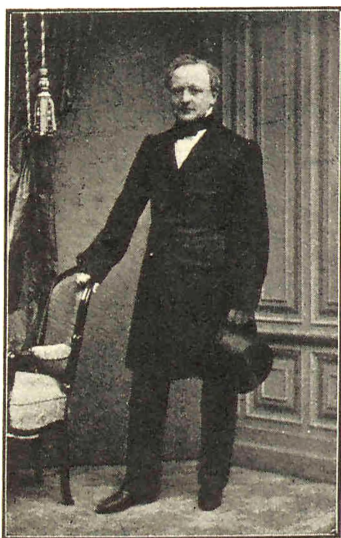
Den for Danmark saa ulykkelige Krig i 1864 berøvede adskillige Danske, der havde slaaet sig ned i Sønderjylland, deres Stilling. Blandt disse var Musiklæreren ved det kgl. Seminarium i Tønder ANDREAS MARTIN JACOB LUDVIG JASTRAU. Han var født i Odense den 9de Marts 1823 i et meget musikalsk Hjem. Faderen var den i det foregaaende flere Gange nævnte H. M. Jastrau, der ikke alene spillede Violin, men tillige havde en god Basstemme. 1841 var Ludvig Jastrau bleven Student og havde saa lagt sig efter Musik uden dog at faa nogen egentlig Undervisning. Da han skulde til at tjene sit Brød selv, rejste han til Sønderjylland og nedsatte sig som Musiklærer i Sønderborg, hvor han tillige 1851—52 redigerede et Ugeblad »Den danske Slesviger«. 56 blev han Sanglærer ved Latin-skolen i Flensborg og 58 Organist og Musiklærer ved Seminariet i Tønder. I denne Stilling virkede han af al Evne for Udbredelsen af dansk Musik i Sønderjylland. I 64 blev han fordreven af Tyskerne, og da han paa Grund af særegne administrative Forhold ikke havde opnaaet kgl. Ansættelse, erholdt han ikke Pension af den danske Stat. Han skulde derfor 41 Aar gammel til paany at skabe sig en Livsstilling. Ganske

Musiklærer A. M. J. L. Jastrau.

naturligt søgte han da tilbage til sin Fødeby og begyndte at give Undervisning i Pianofortespil og Sang.

Ham var det, der tog Initiativet til Oprettelsen af en ny Musikforening i Odense, og efter hans Opfordring mødtes forskellige Mænd, der følte Savnet af en Musikforening, i Begyndelsen af Januar 1866 paa Larsens Hotel og nedsatte et Udvalg

Tandlæge Jens Jensen.

til at foretage det grundlæggende Arbejde. Udvalget bestod af Jastrau, Tandlæge Jensen og Købmand Chr. Andersen, der saaledes blev *Musikforeningens Stiftere*.

Tandlæge JENS JENSEN var født den 14de December 1818 i København, hvor Faderen var Portner ved Kunstammeret. Inden Sønnen endnu var fyldt 10 Aar, døde Faderen, og Moderen flyttede da til Roskilde, i hvis Latinskole han blev Elev 31. Efter 38 at være bleven Student gav han sig til at studere Medicin, men tog tillige livlig Del i Studenterlivet, var et ivrigt Med-

lem af Studentersangforeningen, til hvis Solosangere han hørte, og spillede med i Studenterkomedierne. Da Krigen udbrød i 48, var han kun naaet at blive færdig med første Del af Lægeeksamen; men han meldte sig alligevel som frivillig og rykkede ud som Menig ved Livgarden. Efter kort Tids Forløb blev han beordret til at forrette Lægetjeneste, og 49 blev han konstitueret som Underlæge i Armeen. Han skal have vist baade Mod og Dygtighed og var med i Slaget ved Slesvig og i Udfaldet fra Fredericia den 6te Juli 49. Da Krigen var endt, opgav han at fortsætte det medicinske Studium og tog i Stedet for Tandlægeeksamen i Juni 53, hvorpaa han straks nedsatte sig i Odense. Den gamle Studentersanger havde som Medlem af Dr. Bloms Kvartet haft stor Betydning for den første Musikforening og den musikalsk-dramatiske Forening, af hvis Be-

styrelse han var Medlem. Nu skulde han som Medstifter af den ny Musikforening paany yde et vægtigt Bidrag til Fremme af det musikalske Liv i Odense.

Ved Tandlæge Jensens Side stod et andet Medlem af Bloms Kvartet, Manufakturhandler CHRISTIAN ANDERSEN. Han var født i Vejle den 23de September 1823, men kom til Odense, da han var 8 Aar gammel, for at blive opdraget hos sin Morbroder, Købmand og Raadmand Chr. Jürgensen. Efter at have gaaet i Realskolen lærte han Handelen i Onklens Forretning, hvorpaa han 19 Aar gammel rejste til Hamburg for i 4 Aar at søge videre Uddannelse. Ved Trearskrigens Udbrud kom han til Intendanturen, og efter 3 Maaneders Ophold i Odense blev han sendt til Taasinge som Lazaretforvalter paa Valdemarslot, hvilken Stilling han beklædte til Krigens Slutning. 1853, samme Aar som Jensen blev Tandlæge, nedsatte han sig som Købmand i Odense.

Den 12te Januar 1866 udsendte Udvalget Indbydelse til at indtræde i Musikforeningen, og da *den konstituerende Generalforsamling* holdtes den 29de Januar, havde 109 tegnet sig som Medlemmer. Der synes dog ikke at have været mere end godt en halv Snes af Medlemmerne med til at vedtage Love og vælge Bestyrelse.

Naar man sammenligner Lovene for den gamle og den ny Musikforening, finder man straks i § 1, der angiver Foreningernes *Formaal*, interessante Forskelligheder. Medens man i 1856 satte sig til Maal »at udbrede og nære Interessen for *Musik og Sang*«, vil man i 66 »udbrede og nære Interessen for *Sang og Musik*«. Nu er det Sangen, der skal sættes paa første Plads. Det er en Sanglærer og to Kvartetsangere, der skriver Lovene, ikke forhenværende Medlemmer af det musikalske Selskab. I 56 hed det, at Maalet skulde naas »ved Foranstaltning af musikalske Underholdninger«, i 66 skal det naas »ved Foranstaltning af musikalske Øvelser og Underholdninger«. De musikalske Øvelser sættes paa Programmet. I de Aar, da Militær-orkestret havde overflødiggjort de orkesterspillende Dilettanter, var det gaaet op for de musikinteresserede i Odense, hvor stor

Betydning det tidligere havde haft for Byens musikalske Kultur, at de næringsdrivende Borgere ikke blot var nydende, men tillige ydende ved det musikalske Selskabs Orkesterkoncerter.

Da Lovene var vedtagne, valgtes der en Bestyrelse paa 5 Medlemmer. Den kom til at bestaa af de 3 Stiftere samt cand. theol. FRODE FREDEGOD GIERSING og cand. pharm., Brygger TH. SCHIØTZ. Giersing, der var født 1824 og havde været Adjunkt ved Flensborg Latinskole 52—64, kom vel med i Bestyrelsen, fordi han og Jastrau et Par Aar havde været Kolleger i Flensborg. Han havde i hvert Fald ikke endnu skabt sig en Position i Odense. Giersings Realskole oprettede han først et Par Maaneder efter. Cand. pharm. Schiøtz, kendt dels som Grundlægger af Albani-Bryggeriet 59, dels paa Grund af sit utrættelige Arbejde for Odense Bys Forskønnelse, havde Generalforsamlingen egentlig kun tiltænkt en Suppleantplads. Han blev Bestyrelsesmedlem, fordi Etatsraad Schlegel, hvem Generalforsamlingen ønskede, nægtede at tage imod Valg. Allerede næste Foraar traadte Schiøtz ud af Bestyrelsen.

Som rimeligt var, fordeltes de vigtigste *Tillidsposter* mellem de tre Stiftere. Tandlæge Jensen blev Formand, Købmand Andersen overtog Kassererforretningerne, og Sanglærer Jastrau, der i Maj 65 havde anført et stort blandet Kor ved en Koncert, Jetel gav i St. Knuds Kirke, fik Dirigenthvervet betroet. Denne Forenings Love nægtede nemlig ikke Dirigenten Sæde i Bestyrelsen.

Lykken syntes at følge Bestyrelsen. Man havde sikkert handlet klogt, da man foreslog, at ikke blot enkelte Personer, men ogsaa Familier skulde kunne optages i Foreningen. I 56 skulde hvert enkelt Familiemedlem, der ønskede at overvære Koncerterne, indmeldes i Foreningen; dog skulde kun Familiefaderen betale fuldt Kontingent 2 Rdl., de andre Familiemedlemmer slap med 1 Rdl. pro persona. Nu indførtes *Familiebilletter*, der kunde benyttes af enhver, der hørte til Husstanden, og medens Kontingentet for en enkelt Person var 2 Rdl., betalte en Familie paa indtil 4 Personer kun 3 Rdl. Derved fik man en Mængde Familier til at indtræde i Foreningen, og da For-

eningen gav sin første Koncert, overværedes den af 4 à 500 Tilhørere. Man kunde ikke nøjes med Salen i Larsens Hotel (1863 overtaget af Brockmann). Koncerten holdtes i Raadhussalen.

Da Musikforeningen skulde lægge Hovedvægten paa Vokal-musikken, gjaldt det om at samle et godt Kor; men ogsaa der-til havde man haft Held. Koret talte omtrent 60 Damer og Herrestemmer. Blandt Sangerne var der selvfølgelig en Del, der havde medvirket i de tidligere Musikforeninger; men man fik tillige en god Hjælp fra en lille musikalsk Kreds, der havde sit Samlingssted i Graabrødre Hospitals Præstebolig. Den kendte grundtvigske Præst, Kirkehistorikeren L. N. Helveg († 83) havde en Søn, der privat skulde forberedes til Studentereksamen, og til Lærer for ham og et Par andre Drengene havde han antaget Kandidat Bredsdorff, en Mand, der hele sit Liv igennem havde Sang paa Læben. Da ogsaa Pastor Helveg havde megen Interesse for Sang, havde Bredsdorff ikke været ret længe i Odense, før Helveg indbød en Kreds af Damer og Herrer til at mødes i Præstegaarden hver Torsdag Aften og indstudere danske flerstemmige Sange under Bredsdorffs Ledelse. Denne lille Kreds viste Forstaaelse af den ny oprettede Musikforenings Betydning, og det varede ikke længe, inden den fik stor Indflydelse paa Foreningens indre Anliggender.

Hverken for den første Koncert (6te Marts 1866, akkurat 10 Aar efter den gamle Forenings første Koncert) eller den anden (30te April 66) har det været muligt at fremskaffe Programmet. Fra Avisanmeldelser og mundtlige Meddelelser vides dog lidt om *den første Koncert*. Hovednummeret var Gades Korværk »Elverskud«. Man havde ikke engang haft 3 Uger til Indstuderingen; men der var en Del af Koret, der kendte Værket fra Opførelsen i den gamle Musikforening, og det var ogsaa indstuderet i Præstegaarden. Et Orkester havde man endnu ikke, og Pianist Cortzen maatte da træde i dettes Sted. Han udførte endvidere Klaverpartiet i en Trio af Mendelssohn-Bartholdy. Resten af Programmet bestod af forskellige Solosange og Kvartet-sange. Det var den Blomske Kvartet, med Foreningens Formand og Kasserer paa Mellemstemmerne, der sankede nye Laurbær.

Da man nu var kommen saa godt i Gang, kunde man ikke bestemme sig til at holde Sommerferie. Lørdag den 9de Juni 66 foretog Foreningen en *Udflugt* pr. Jernbane til Nyborg.

Banen til Nyborg var først bleven aabnet den 7de September Aaret forud, og Turen havde saaledes Nyhedens Interesse. Intet Under derfor, at 160 deltog i Udflugten, der synes at have været ualmindelig vellykket. Ikke alene modtog Nyborgenserne Foreningen paa Banegaarden med Brigademusik; men de havde stillet Vogne til Disposition, saaledes at man kom kørende ud til Christianslund. Her sang Foreningens Sangkor. I forskellige Hold spiste man til Aften og dansede saa til Kl. 10, da Vognene kørte Deltagerne tilbage til Banegaarden. Inden Ekstratoget afgik, takkede Konsul Jensen paa Nyborg Bys Vegne for den »glade og nydelsesrige Dag«, og et Par Dage efter gav en Nyborgenser sin Glæde Luft i et langt begejstret Brev til Fyens Stiftstidende. »Vi kunne ikke betegne Stemningen sandere og smukkere end ved at skildre den, som om den var en Frændefest mellem Venner og Bekendte, der glæde sig over, at de Hindringer, der før holdt dem fjernt fra hverandre, nu er ryddede af Vejen, og at de oftere kunne samles i et glad Vennelag.« Trods Nyborgensernes Begejstring kom Musikforeningen ikke oftere paa Besøg i Nyborg.

Den unge Forenings Virkelyst var imidlertid ikke udtømt med Skovturen. Akkurat en Maaned efter (den 9de Juli 66) medvirkede Musikforeningen ved *den første fynske Sangfest*. Tanken om en saadan var udgaaet fra den i 1865 stiftede Haandværkersangforening, og det var lykkedes dens Dirigent, Musiklærer Wittrup, og Formand, Skomager Hartmann, at faa dannet en Komité, bestaaende af Pastor Helveg, Grosserer V. Petersen, Bankdirektør Bierfreund, Brandmajor R. Petersen og Lærer J. Lauritsen, som i Marts 66 udsendte Indbydelse til de forskellige fynske Sangforeninger i By og paa Land. Den 9de og 10de Juli holdtes Sangfesten i Odense, og der mødte da Sangere fra alle fynske Byer undtagen Middelfart og fra 3 Landsbyer: Horne, hvis Sangforening var stiftet allerede 1845 af Organist Kistrup, Haarby og Vesterskjerninge. Koret bestod af ialt ca. 350 Sangere. Musikforeningen ydede sin Assistance ved en ny Opførelse af »Elverskud«, denne Gang med Ledsagelse af en Kvartet.

End ikke dermed var første Sæsons Virksomhed sluttet. Da Odense den 8de September havde *Besøg af 2 à 300 Sønder-*

jder, arrangerede Musikforeningen med et Par Timers Varsel en smuk Koncert i St. Knuds Kirke.

Derpaa hvilede man til December, saaledes at der kun blev Tid til at holde en af den ny Sæsons Koncerter i 66. De 3 andre Koncerter kom i rask Rækkefølge i Foraaret 67.

Koncerten den 4de December 1866 blev den sidste, ved hvilken man hørte *Dr. Bloms Kvartet*, der denne Aften alene bestod af de 4 oprindelige Medlemmer. I Januar 67 blev Blom nemlig udnævnt til Distriktslæge i Assens, og Musiklivet i Odense mistede en af sine bedste Støtter. Ved en Afskedsfest for ham blev der i en Sang, Adjunkt Strøm havde forfattet, med Rette sunget:

»Og naar ej mere høres Din Stemmes dybe Klang,
Er Grundtonen borte fra Dine Venners Sang;
Den Kreds af Sangerstemmer, som Du tildeels har skabt,
Er nu en Violin, som sin bedste Stræng har tabt.«

Blom døde i Assens 1883 efter i flere Aar at have lidt af en Sygdom, der nedbrød hans livlige og energiske Sind.

Ved de to Koncerter i Februar og Marts 1867 hørtes der første Gang *Orkestermusik* i den ny Musikforening; men Orkestret hørte hjemme i Nyborg, ikke i Odense. Ikke alene savnede Odense et tilstrækkeligt Antal dygtige Dilettanter, man havde heller ikke længere Militærmusik. Ganske vist laa 5te Bataillon i Garnison i Odense; men dens Musik var i Nyborg, hvor Brigadechefen havde Bolig. Brigadens Musikkorps havde en energisk Musikdirektør, der hed V. Schmitt. Han vilde gerne have Lejlighed til at udføre Harmonimusik og havde derfor udvirket, at 5te Bataillons iøvrigt stærkt reducerede Musikkorps kom til Nyborg, saaledes at han fik et Orkester paa godt en Snes Mand. Vilde Musikforeningen have Orkestermusik, var der da ikke andet at gøre end at bestille Nyborg Musik, der med Glæde tog til Odense for et Honorar af 50 Rdlr. Medlemmerne synes at have været tilfredse med Orkestret; ikke mindst de unge, thi efter Koncerterne spillede det op til Dans.

Sæsonens fjerde Koncert holdtes Langfredag den 19de April i St. Knuds Kirke. Derefter blev det i mange Aar en fast Regel, at Sæsonen skulde slutte med en *Kirkekonzert*, til hvilken alle havde Adgang. Ikke-Medlemmer betalte de første Aar 2 Mark, og hele Indtægten anvendtes til Velgørenhed. Paa denne Maade har Musikforeningen gennem Aarene ydet Byens Fattige en ganske god Hjælp. Første Aar udbetaltes der det private Velgørenhedsselskab 60 Rdl. 32 Sk. Næste Aar fik Velgørenhedsselskabet 35 Rdl., Plejeforeningen 20 Rdl., en fattig Klodsemager 5 Rdl. og De fattiges Kasse i St. Knuds Sogn 10 Rdl. 2 Mark.

I Sæsonen 1866—67 havde Medlemsantallet været i stærk Stigning, og den 16de Marts 1867 kendte Bestyrelsen for den musikalsk-dramatiske Forening den ny Forening værdig til at modtage Halvdelen af den ophævede Forenings Formue. Man skulde saaledes tro, at Foreningen beredte sine Stiftere idel Glæde. Det var imidlertid ikke Tilfældet; Bestyrelsen maatte føre en pinlig *Strid med »Fyens Avis«*, der dengang redigeredes af Lærer J. Lauritsen.

Efter Koncerten i Februar 1867 begyndte Striden med, at Lauritsen anskede over, at Sangnumrene ikke alle var tiltalende, i det mindste ikke med den Udførelse, der blev dem til Del, og mindede Musikforeningens Ledere om det gode gamle Ord »Man skal ikke slaa større Brød op, end man kan bage«. Da de Sangnumre, Musikforeningen havde opført, var Beethovens Kantate »Havblik og Brise« og en Kvartet og en Terzet af Mozarts »Don Juan«, maatte Grunden til, at de ikke behagede, vel nok søges hos de syngende og ikke hos Komponisterne. Kritikken betragtedes da ogsaa som rettet mod *Musikforeningens Dilettanter*, og en Indsender tog paa Foreningens Vegne straks til Genmæle i selve Fyens Avis og erklærede, at naar der i et offentligt Blad »fremføres en Kritik over Præstationer, der af Dilettanter udføres i en privat Forening eller et sluttet Selskab, begaas efter min Mening noget Udelikat.« Selvfølgelig maatte Lauritsen protestere mod denne Beskyldning; men da den næste Koncert blev omtalt meget elskværdigt af Avisen, syntes han at være gaet i sig selv. Dog det var kun tilsyneladende. Han begyndte snart igen at kritisere Byens Dilettanter, og denne Gang gav han sin Kritik tydelig Adresse. Den berømte ungarske Violinist Miska Hauser (1822—87) gav midt i Marts en Koncert i Larsens Hotel og havde, som det da var Skik og Brug, sikret sig Assistance af Byens syngende Dilettanter. I en Anmeldelse tillod Fyens Avis sig nu at skrive: »Kvartetterne gik ret godt med Undtagelse af Kjerulfs »Ved Stranden«. Solostemmen

kunde ikke rigtig trænge gennem Akkompagnementet.« Skønt Anmeldelsen ikke gjaldt en Musikforeningskoncert, rejste den dog en mægtig Indignation i de Kredse, der stod Bestyrelsen nær. Den angrebne Kvartet var sikkert Musikforeningens gamle Kvartet med en ny Bas i Dr. Bloms Sted, og Solo-stemmen var vel nok selve Foreningens Kasserer, Chr. Andersen. Formanden, Tamlæge Jensen, og Købmand F. Christophersen opsøgte da Redaktør Lauritsen i hans Bolig og meddelte, at de var »valgte af en Kreds« til at forlange af ham, at han i sin Avis skulde erklære, at han havde fornærmet vedkommende Dilettanter, og at han aldrig vilde gøre det mere. Lauritsen gav et bestemt Afslag paa dette Forlangende, men lovede, at han gerne skulde afholde sig fra al Omtale af fremtidige lignende Præstationer, naar man overhovedet slet ikke ønskede dem omtalte. Den Ordning var man ikke tilfreds med; men videre kunde man ikke opnaa af Fyens Avis. Man fik da i Fyens Stiftstidende optaget en anonym Protest mod, at »Dilettanters musikalske eller andre ligeartede Præstationer« droges med ind under Pressens Kritik. »Den herværende Musikforening, som i denne Vinter har virket til Fornøjelse for saa mange, hvad vil der blive af den, naar den fremdeles skal bevæge sig under hin truende Svøbe. Vil man kunne vente, at de Damer og Herrer, som hidtil have medvirket, fremdeles ville holde ud, naar de have Udsigt til, som der nu er begyndt med, efter en Koncert enkeltvis at stilles i Gabestokken? Vi tro det næppe.«

Musikforeningens Bestyrelse kunde med en vis Ret sige, at den kæmpede for Dilettanternes Ukrænkelighed; men det penible var, at Kritikken havde været rettet mod den Kvartet, hvoraf saavel Formand som Kasserer var Medlemmer. I Virkeligheden var denne Avisstrid da ogsaa et Udtryk for en ret alvorlig Kamp, der udkæmpedes inden for Musikforeningens egne Vægge, Kampen mellem den ældre Generation, som repræsenteredes af Bestyrelsen, og den lidt yngre Slægt, som havde Kandidat Bredsdorff til Anfører. De unge vilde have de Mænd, der havde sunget Solo allerede 1856, og som nu, da de var godt oppe i Fyrrerne, maaske nok kunde trænge til Afløsning, skubbede i Baggrunden; men desuden — og det var vel nok det egentlige Maal — vilde de støde JASTRAU, der hørte til samme Generation som den gamle Musikforenings Solister, bort fra Dirigentpulten, saaledes at Bredsdorff kunde gribe Taktstokken. Der er ingen Tvivl om, at Jastrau havde gode musikalske Betingelser for at lede Musikforeningens Kor; men han synes at have manglet visse andre Egenskaber, der er af lige saa stor Vigtighed for en Dirigent. Han var distrahit, og han var derfor ikke

i Besiddelse af den Akkuratesse, den Fasthed og den Myndighed, der skal til, for at et Kors Præstationer kan undgaa at blive usikre og karakterløse. Man var heller ikke tilfreds med de Opgaver, han stillede Foreningens Sangere. Som Broder til en af det kgl. Teaters fejrede Tenorer havde han stor Lyst til at give sig i Lag med ret sammensatte Operanumre som f. Eks. den store Finale af »Jægerbruden« med 7 forskellige Solopartier og Kor.

Striden mellem de yngre og de ældre endte med *Bredsdorffs Sejr*; men hvorledes den har udviklet sig, vides desværre ikke; thi — saa underligt det end lyder — haves der ikke længere nogen Bestyrelsesprotokol for Foreningens første Aar. Først fra August 1879 er det muligt at følge Hovedlinierne i Bestyrelsens Forhandlinger, og det er kun ved Studium af Regnskabsprotokollen, man kan se, hvem der var Foreningens første Dirigenter. Aviserne fortæller ikke stort derom.

I 1866—67 fik Jastrau udbetalt 60 Rdl. ved Sæsonens Begyndelse og Bredsdorff 30 Rdl. ved dens Slutning. Da Dirigenthonoraret plejede at være 20 Rdl. pr. Koncert, synes man med Sikkerhed at kunne slutte, at Bredsdorff har begyndt sin Dirigentvirksomhed ved Sæsonens 3die Koncert (7de Marts 67), den Koncert, som *Fyens Avis* omtalte med Venlighed. Maaske har baade Bredsdorff og Jastrau dirigeret denne Aften, saaledes at et Brud med den gamle Dirigent foreløbig har været undgaaet. Kirkekoncerten Langfredag den 19de April har man ogsaa kunnet betro Bredsdorff Ledelsen af, uden at Jastrau behøvede at betragte det som en Tilsidesættelse; thi det var aabenbart Bredsdorff, der havde taget Initiativet til Koncerten. Allerede Aaret forud var der til Fordel for Velgørenhedsselskabet og Plejeforeningen netop paa Langfredag og i St. Knuds Kirke bleven givet en Vokalkoncert under Bredsdorffs Ledelse, til hvilken alle havde Adgang for 2 Mark pro persona.

Først da Sæsonen 1867—68 skulde begynde, kom det til et afgørende *Brud mellem Foreningen og dens Stifter*. Bredsdorff blev Dirigent, og Jastrau meldte sig ud af Bestyrelsen. Sammen med ham gik Chr. Andersen. Muligvis har ogsaa de andre Be-

styrelsesmedlemmer tænkt paa at trække sig tilbage; men de har da ladet sig bevæge til at blive paa deres Post, for at den unge Forenings Eksistens ikke skulde sættes paa Spil, naar hele Bestyrelsen gik af i Utide. De to ledige Pladser besattes med Suppleanterne Pianist Cortzen og Ingeniørkaptajn Jensen, af hvilke den sidste dog rejste bort fra Byen allerede i Begyndelsen af 68. Kassererforretningerne overtoges af Købmand F. CHRISTOPHERSEN, der kort forinden var kommen ind i Bestyrelsen i Stedet for Brygger Schiøtz. *Musikforeningens anden Kasserer* var 1829 født i Odense, hvor han nu i 67 drev en Manufakturforretning. Senere begyndte han sammen med en Ven Gærfabrikation i Forbindelse med Brændevinsbrænding. I godt en Snes Aar havde han Sæde i Byraadet. Han døde 95.

MORTEN THOMSEN BREDSORFF, der i 1867 afløste Jastrau som Dirigent, var født den 27de August 1830 i Ollerup ved Svendborg, hvor Faderen var Præst. Hans Moder, en Søster til Poul Martin Møller, var overordentlig musikalsk. Hun spillede saa dejligt paa Harpe, at Christian Winther, hvis Moder var hendes Stedmoder, forelskede sig i hende og til hende bl. a. skrev »Naar Pisen den knalder«. Morten Bredsdorff fik som Dreng nogen Undervisning i Klaverspil af en ældre Søster, og da han var bleven Student, købte han hos Antikvarer alle de Noder, han kunde overkomme, og spillede dem igennem. Da han ikke fik Undervisning, blev hans tekniske Færdighed aldrig ret god; men han lærte en Del Musik at kende. Større end hans Kærlighed til Klavermusik var dog hans Glæde over god Sang. Han havde selv en udmærket Stemme af stort Omfang, og den benyttede han tidlig og sildig. Efter at have taget teologisk Embedseksamen 57 var han i flere Aar Huslærer i Ryslinge hos Pastor Birkedal, hvis Datter Marie han senere blev gift med. I Krigen 64 deltog han som frivillig, og det var kort efter Krigens Slutning, at han blev Huslærer i Odense hos Pastor Helveg og fik Præstegaarden til at genlyde af flerstemmig Sang ved de foran omtalte Torsdagssammen-

komster. Snart var hans Evner som Dirigent saa anerkendte, at han sammen med Wittrup og Enghoff fik Ledelsen af det store Kor ved Sangfesten i Juli 66. Da Komponisten Jørgen

Bredsdorff.

H. Møller.

Kaptajn E. Jensen.

Bredsdorff dirigerer i Præstegaardshaven.

Af et større Billede.

Malling i Haab om derved at fremme Folkesangen i Danmark begyndte at virke for Indførelsen af Chev -Metoden, der skulde g re det muligt at synge fra Bladet uden at kende Noder, fik han paa Fyn en begejstret Medarbejder i Bredsdorff, der i Januar 67 søgte at danne en Chev -Sangforening for Damer og Herrer. Den blev vistnok ikke til noget; men usandsynligt er det ikke, at den Mulighed, at Bredsdorff selv kunde danne et stort Kor, der konkurrerede med Musikforeningens, har frem skyndet hans Sejr over Jastrau.

Den første Koncert, Bredsdorff ledede i S sonen 67—68, holdtes den 7de December, og den fik et s rlig festligt Forløb. Den overv eredes nemlig af Digteren *H. C. Andersen*, der Dagen forud ved en Fest paa Raadhuset var bleven gjort til  resborger i Odense. Da Andersen indfandt sig i Koncert 

lokalet, Raadhusets Festsal, blev han modtaget med Fanfare, medens hele Forsamlingen rejste sig. Efter at have ført Hædersgæsten til den for ham bestemte Plads hilste Formanden »Byens kære Søn og hædrede Borger« velkommen, og Koret afsang en Sang, der var skreven af Adjunkt V. Strøm († 98). Sangen er aftrykt i 2den Del af »Mit Livs Eventyr«.

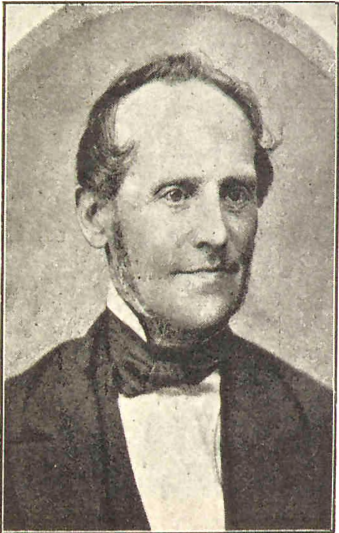
Andersen takkede derpaa for den smukke Hilsen og udtalte det Ønske, at det maatte lykkes ham at skrive mange Sange endnu, der talte lige saa stærkt til Folkets Hjerte, som hans Følelser for Øjeblikket var grebne. Derefter begyndte Koncerten, som forløb saa godt, at Digteren ytrede, at hans Forventninger var bleven overtrufne.

Maaske har H. C. Andersens Forventninger ikke været synderlig store; men Koncerten var alligevel af stor Interesse, idet Musikforeningen ved denne Lejlighed første Gang præsenterede sit *eget Orkester under egen Dirigent*. Orkestret bestod af nogle og tredive Mand, hvoraf dog de 20 var betalte Musikere. Odense By havde igen faaet anvendelige Orkestermusikere.

Efter Krigen i 64 var de gamle Brigademusikkorps, der hvert bestod af henimod 30 dygtige Musikere, blevne opløste, og en Del af 2den Brigades Musikere havde fra Fredericia fundet Vej til Odense, hvor de under Ledelse af deres gamle Dirigent, Sachseren F. UMLANDT (forlod 78 Odense for at overtage en Organistpost i Vejle; i mange Aar Dirigent for Vejle Musikforening, død 1908 ca. 85 Aar gammel), sammen med de Musikere, der var afskedigede ved Reduktionen af 5te Bataillons Musikkorps, dannede et privat Orkester. Dette Orkester leverede Musikforeningen 13 Mand, 5 Mand kom fra Byens *Militærmusik*; thi i September 67 var 5te Bataillons Musikere komne tilbage fra Nyborg, og desuden var 16de Bataillon flyttet fra København til Odense. Blandt Violinisterne fandtes endvidere to af det musikalske Selskabs Støtter, Organist MADS HANSEN og Musiklærer FR. WITTRUP, M. Hansen var Orkestrets Koncertmester.

Det nydannede Orkesters *Dirigent* var en overordentlig musikalsk Mand, der i November 66 var bleven beskikket til *Organist ved St. Knuds Kirke*. Cortzen havde gjort sig Haab om at blive Tellefsens Efterfølger; thi skønt han egentlig ikke var Orgelspiller, havde han under sit Ophold i Odense ved udholdende Flid opnaaet saa stor Dygtighed i Behandlingen af

det vanskelige Instrument, at han ligefrem overraskede Tilhørerne, da han i Maj 66 gav sin første Orgelkoncert til Fordel for Tellefsens Enke. Embedet blev imidlertid givet til Organist Simonsen fra Assens, og alle maatte indrømme, at bedre Orgelspiller kunde St. Knuds Kirke ikke have faaet.

Hans Caspar Simonsen.

HANS CASPAR SIMONSEN var født i Assens 1812. Sin første Musikundervisning fik han hos Faderen, der sad inde med to ret forskellige Bestillinger. Han var baade Havnefoged og Stadsmusikant. Af ham lærte Hans Caspar dog kun at gnide nogle Dansemelodier paa en Violin. Virkelig god Undervisning fik han først, da han som ganske ungt Menneske kom til København og blev Hoboist (saa dan kaldtes dengang alle Militærmusikerne) ved Garden. I denne Stilling forblev han imidlertid kun i to Aar, og naar han senere kunde

skabe sig et anset Navn i Musikerverdenen, skyldtes det ikke saa meget den Undervisning, han havde faaet, som hans medfødte udmærkede Anlæg og en sjælden Flid og Udholdenhed. I Assens blev han Organist 51, men forinden havde han virket som Musiklærer i Aabenraa og i Haderslev, 6 Aar paa hvert Sted; nogle Aar havde han været Musik- og Sanglærer ved Latinskolen i Randers, ja, han havde endog en kort Tid rejst i Sverrig som Musikdirigent ved et Skuespillerselskab. Simonsens Styrke var ikke saa meget hans tekniske Færdighed som hans vidunderlige Evne til at lægge dyb Inderlighed og stærk Følelse i sit Spil, hvad enten han stod med Violinen i Haand eller sad ved Kirkens Orgel. Men han var ikke blot udøvende Musiker; han var tillige Komponist. Hos den blinde Musiker, Organisten ved Petri Kirke i København, Niels Peter Jensen (1802—46), der har skrevet Musikken til »Væringerne i Miklagaard«, havde han

lært Musikteori, og der skyldes Simonsen en Mængde Melodier til nationale Sange og til Salmer. Hans mest kendte Komposition er Melodien til Blichers Digt »Jyden han er stærk og sejg«. Ved sit Komme til Odense var Simonsen desværre begyndt at blive legemlig svag; men han levede dog til den 3die Marts 1876, og ved sin aandelige Kraft fik han trods sin legemlige Skrøbelighed navnlig i de første Aar stor Betydning ikke blot for St. Knuds Menighed, men ogsaa for Musikforeningen.

Simonsens Orkester spillede ved de 3 første Koncerter i Sæsonen 1867—68, derimod ikke ved Kirkekoncerten. Her hørtes et nydannet militært Orkester første Gang i Musikforeningen. Hærloven af 67 havde delt Fodfolkets Musik i Halvbrigademusikkorps, der hvert bestod af 2 Bataillonsmusikkorps paa 9 Mand. I Odense bestod Halvbrigademusikkorpset af 5. og 16. Bataillons Musikere. Naar *Halvbrigadens Musikkorps* spillede i St. Knuds Kirke, skyldtes det dog ikke, at Musikforeningens Orkester var ophørt. Dette glædede atter Medlemmerne den følgende Sæson. Men sandsynligvis har Simonsen ved Kirkekoncerten haft saa meget at gøre som Orgelspiller og Violinist, at han ikke tillige har kunnet lede Orkestret.

Saa vel i musikalsk som i økonomisk Henseende betegner Sæsonen 1867—68 et stort Fremskridt. I Foraaret 68 var det halvårlige Kontingent steget til 409 Rdl. 3 Mark, og der var 189 Medlemmer med Familie og 126 uden Familie, saa man havde god Brug for Raadhusets Festsal til Koncerterne, selv om der efter Generalforsamlingen i Foraaret 67 kun maatte gaa 3 Personer paa hver Familiebillet. Ikke desto mindre gik hele Bestyrelsen sin Vej inden den ny Sæson. Det var ikke Medlemmerne, der forlangte *Bestyrelsens Afgang*. I hvert Fald mødte der ikke et Medlem til den Generalforsamling, der skulde vælge ny Bestyrelse, og først den 8de September 68 lykkedes det at samle saa mange Medlemmer, at Bestyrelsen kunde faa Afløsere. Rimeligvis har Jensen og hans Fæller ment at skylde Jastrau og Chr. Andersen det Hensyn, at de gik, saa snart deres Nærværelse ikke længere var nødvendig for Foreningens Eksistens.

Skønt Tandlæge Jensen levede til den 27de Oktober 94, overtog han ikke senere nogen Tillidspost inden for Musikforeningen. Naar han har set tilbage paa de halvtredie Aar, han var Foreningens Formand, har han maaske nok med Bitterhed tænkt paa de indre Stridigheder, der medførte de tre Stifteres Fald; men han har ogsaa haft Grund til at glæde sig over den Grøde, der var i den unge Forenings Virksomhed.

Det havde vist sig, at en Musikforening, der lagde Vægten paa den vokale Musik, havde gode Livsbetingelser i Odense. Der var nok, der vilde høre, og nok, der vilde synge. Ja, der var endda for mange, der vilde og kunde synge Solo. Blandt de mandlige *Solister* var der tre af den gamle Musikforenings bedste Kræfter. Købmand N. A. JØRGENSEN sang paany Hr. Olufs Tenorparti i »Elverskud«, Købmand CHR. ANDERSEN lod sig høre som Fyrst Ottokar i »Jægerbruden« og som Don Juan, medens Tandlæge JENSEN var Cuno i »Jægerbruden« og Leporello i »Don Juan«. De fordunkledes imidlertid af to nye Tenorer, der skulde blive af største Betydning for Foreningen. Det var Købmand Vald. Friis og cand. jur. H. Møller.

VALDEMAR FRIIS, født 19de December 1835, var en Proprietærsøn fra Blaaholm ved Otterup og havde gaaet i Odense Latinskole. Som Handelskommis var han bleven Medlem af den gamle Musikforening allerede 1856, men har vistnok i nogle Aar været borte fra Odense, inden han 1861 eller 62 etablerede sig som Manufakturhandler i Byen og blev optagen i Dr. Bloms Kvartet. Under sin Fraværelse fra Odense modtog han i København Sangundervisning hos Garcias Elev, Carl Adolph Helsted. Maaske har han allerede sunget Solopartier i den gamle Musikforening. Det var dog først i 1866, at hans Glansperiode som Musikforeningssolist begyndte. Han sang Tenorpartier som Max i »Jægerbruden« og Don Ottavio i »Don Juan« og skal have haft en smuk Stemme.

Om ikke i Stemmens Fylde og Velklang saa i musikalsk Kultur blev Friis overgaaet af den noget yngre Tenorsanger, cand. jur. HANS JAKOB MØLLER. Han var en Præstesøn fra Viborg Stift (Faderen var Sognepræst for Grinderslev og Grøn-

ning og Provst for Salling og Fjends Herreder) og født den 25de September 1839. I sin Studentertid havde han været Medlem af Studentersangforeningen og taget Undervisning hos Operasanger Ludvig Ferdinand Sahlertz. Efter at have taget juridisk Embedseksamen kom han i Novbr. 65 til Odense som Byfogedfuldmægtig, en Stilling, han beholdt, indtil han i April 71 blev Kasserer i Fyens Stifts Sparekasse. Han blev straks indført i Bredsdorffs Kreds af sin Broder »den gamle Feltpræst« Provst Erik Høyer Møller, der havde været Præst paa Als, men nu efter Krigen opholdt sig i Odense. Ogsaa Musikforeningen lærte snart at skatte ham, og han var i de første Aar Foreningens Romancesanger, ligesom han sang Solopartiet i Hartmanns »En Sommerdag«.

Baspartierne overtoges af BREDSORFF, skønt hans Stemme egentlig var Baryton. Han sang saaledes Kommandantens Parti i »Don Juan«, og i »Jægerbruden« var han baade Caspar og Eremiten.

Ogsaa til at overtage de kvindelige Solopartier var der nok; men det var lutter nye Navne.

Til Præstegaardskredsen hørte VILHELMINE HELWEG, der sang Moderens Parti i »Elverskud« ved den første Koncert. Hun var Datter af Kaptajn H. T. Helweg, der 1877 blev Direktør i Fyens Stifts Sparekasse, og Koncertaftenen kun 16 Aar gammel. Skønt hun havde en god Stemme, fik hun ingen Betydning for Musikforeningen som Solist; thi da hun havde været i København for at uddannes i Musik, blev hendes Selvkritik saa stærk, at hun ikke mere turde synge Solo; men hun sang i mange Aar med i Koret. Hun lever endnu som Enke efter Amtsvejsinspektør Petri.

Elverprinsessens Parti er ganske sikkert bleven sunget af ELISABETH RYE, Datter af Hoffotograf Rye i Odense. Med sin store Stemme sang hun de betydeligste Sopranpartier, som f. Eks. Agathe i »Jægerbruden« og Donna Elvira i »Don Juan«. Hun var født 5te Maj 1847 og saaledes ikke fyldt 20 Aar, da hun fejrede sine første Triumfer i Musikforeningen. 74 blev hun gift med Intendant Vilhelm Salchow; men hun har sikkert for-

ladt Odense flere Aar før. Sine sidste Aar tilbragte hun i Stockholm, hvor Manden var en anset Forretningsmand (Rd. af D. 96), og her optraadte hun nu og da ved mindre Koncerter med Klaverspil. Sangen var for længst lagt paa Hylden. Ved sin Død var hun omtrent 65 Aar gammel. En af hendes Sønner er den bekendte Kunstskøjteløber Ulrich Salchow.

Elisabeth Rye.

Mindre Partier blev sungne af MARY WILCKEN, Hospitalsforstanderens Datter (død i Nyborg 86 som Kaptajn Alexis Müllers Hustru), og ELISABETH MØLLER, Hospitalsslæge Chr. Møllers Datter, nu gift med den engelske Sproglærer Wilson Kilgour i København.

En lille, men sympatetisk Stemme havde CLARA ELFRIDA KÜHLE, født 31te Oktober 1839 paa Brunshaab Klædefabrik ved Viborg, død i Odense 1907 som Enke efter Musikforeningens tredie Formand, Overlærer Chr. Nielsen. Hun sang Benjamins Parti, da man opførte 2den Akt af »Josef og hans Brødre«.

Selv om Hovedvægten lagdes paa Vokalmusikken, blev den instrumentale Musik dog ikke forsømt.

Den 7de December 1867, da H. C. Andersen var Foreningens Gæst, hørte man endogsaa 2 polske Violinvirtuoser, Brødrene SCHLOMING, spille en Koncert for 2 Violiner af Spohr. Julius og Harry Schloming var endnu Børn; men deres Sammenspil var saa fortræffeligt, at de nød den Ære at optræde i selve Københavns Musikforening. I Odense havde de givet en Koncert den 4de December og gjort stor Lykke. Musikforeningens Bestyrelse skyndte sig da at engagere dem, for at Koncerten til Ære for Andersen kunde blive saa festlig som mulig. De spillede for et Honorar af 30 Rdlr.; saa billige var Solisterne den Gang.

Ellers holdt man sig til hjemlige Kræfter. Nu havde man to saa udmærkede Violinspillere som Organisterne MADSE HANSEN og SIMONSEN. Der findes da ogsaa flere Violinsoloer paa Programmerne; men det vides ikke med Bestemthed, om de er spillede af Hansen eller Simonsen.

Ved Kirkekoncerterne viste Simonsen sine bedste Egenskaber. Programmet begyndte hver Gang med en Orgel-Indledning, og der lever endnu mange Mennesker i Odense, for hvem *Simonsens Præludier* stadig staar som noget af det smukkeste, de nogen Sinde har hørt. Ved Kirkekoncerterne hørte man ogsaa nogle af Simonsens alvorlige Sange udsatte for blandet Kor, saaledes »Jeg er fremmed, jeg er en Pilgrim« og »Denne er Dagen, som Herren har gjort«.

Som Solist paa Klaveret havde man CORTZEN. Han spillede baade Hummels A-Mols Koncert og Mendelssohn-Bartholdys G-Mols Koncert med Orkester. Desuden var han stadig Foreningens Akkompagnatør.

I Perioden 1866—68 bød *Programmerne* iøvrigt sjældent paa større Værker; de indeholdt mange mindre Kompositioner i broget Blanding. Der skal derfor ikke gøres Rede for Programmernes Enkeltheder. Et og andet er nævnt lejlighedsvis i det foregaaende. Kun skal det nævnes, at i Foraaret 1868 gaves N. W. Gades »Ved Solnedgang«, der i Københavns Musikforening var opført første Gang 65. I særlig Yndest stod Hartmanns Idyl »En Sommerdag«. Skønt den var givet 1866, maatte den gives 2 Gange i Foraaret 1868. Af Weyse opførte man Kantaten »Sangerens Pris«.

Skiftende Ledelse.

1868—73.

Da Tandlæge Jensen og de øvrige Bestyrelsesmedlemmer havde sagt sig fra Bestillingen den 8de September 1868, var der ingen, der rigtig havde Lyst til at overtage Foreningens Ledelse. Af de paa Generalforsamlingen valgte 5 Bestyrelsesmedlemmer vilde kun to tage mod Valget, det var Bredsdorffs Venner, Adjunkt Chr. Nielsen og Vejinspektør Petri. Man maatte da kalde alle 3 Suppleanter til Hjælp. Blandt disse var der endnu en Mand af Bredsdorffs Vennekreds, nemlig Cand. jur. Hans Møller. De to andre var Musiklærer Jastrau og Oberst Jørgen Hammer. Naturligvis satte Jastrau ikke Pris paa at have Sæde i Bestyrelsen, naar Bredsdorff var Dirigent, og ved første Lejlighed blev han erstattet med Ritmester FREDERIK VILHELM FERDINAND FREDERIKSEN (født 1820, som Rytterofficer med i begge slesvigske Krige, kommen til Odense med 2det Dragonregiment 67, afskediget 73, død 86 som Brandinspektør i Odense).

Til *Formand* valgte Bestyrelsen Oberst Hammer. JØRGEN HAMMER var en Provstesøn og født i Besser paa Samsø 5te Oktober 1817. I Trearskrigen havde han som Premierløjtnant deltaget med Hæder i Kampen ved Kolding, Slagene ved Fredericia og Isted samt i Forsvaret af Frederiksstad. I 64 havde han som Kommandør for 5te Regiments 1ste Bataillon udmærket sig navnlig under Kampene paa Als den 29de Juni, og i 67 udnævntes han til Oberst og Chef for 16de Bataillon, da denne kom til Odense. Han havde næppe anden Adkomst til at være Leder af Odense Musikforening end sin Stilling i Samfundet og vides ikke at have haft særlig Interesse for Musik. Hans Formandsvirksomhed blev da heller ikke af lang Varighed. Da han i September 69 skulde paa Valg, fik han for faa Stemmer (ialt 4) og maatte træde ud af Bestyrelsen.

Foreningens Kasserer var 1868—69 Vejinspektør PETRI. Han var født 23de Juli 1839 i Hagedsted ved Holbæk, hvor Faderen

var Præst. Efter at have været Reserveofficer ved Artilleriet under Krigen i 64 havde han 66 taget polyteknisk Eksamen som Ingeniør. 67 var han kommen til Odense og havde virket under Ingeniørkaptajn Jensen, indtil han 68 ved Kaptajn Jensens Afrejse fra Byen blev Vejinspektør. Han var Medlem af Musikforeningens Kor.

I Foreningens musikalske Ledelse indtraadte der ingen Forandring. BREDSDORFF var Leder af Koret, H. C. SIMONSEN af Orkestret. Sæsonen 1868—69 fik særlig Interesse ved sin anden Koncert (25de Februar 69). Efter at Orkestret havde spillet en Ouverture af Romberg, spillede Cortzen en Klaverkoncert af C. M. von Weber med Orkester, og derpaa gaves et større Udtog af J. P. E. Hartmanns »Liden Kirsten« med Klaverledsagelse.

Medens de kendte Tenorsangere Vald. Friis og H. Møller sang henholdsvis Sverkels og Narrens Parti, var de kvindelige Solister nye Kræfter.

Liden Kirsten var ELISABETH MARGRETHE SVANHILDE PLØYEN, Datter af Amtmanden i Holbæk, Kammerherre Pløyen. Hun var født 4de December 1834 og havde i flere Aar faaet Undervisning i Sang hos Kammersanger Schram. I 67—70 opholdt hun sig i Odense hos sin Onkel paa mødrene Side, Stiftsprovst Svitzer, der da var Præst ved Vor Frue Kirke, og hun sang i den Tid med sin pragtfulde Røst forskellige Solopartier, saaledes ogsaa Solopartiet i et Udtog af »Røverborgen« (April 69). 70 blev hun gift med nu afdøde Proprietær, Godsforvalter, Løjtnant F. O. J. von Holstein. Selv lever hun endnu. Hendes Datter er Sangerinden Fru Holstein Berg.

Etles Parti blev sunget af Ritmester Frederiksens Hustru, Fru VILHELMINE FREDERIKSEN. Hun var født den 21de December 1824 i Aarhus, hvor Faderen, I. F. W. Røse, var Købmand. Da hun 47 indgik Ægteskab med Løjtnant Frederiksen, blev hun boende i Aarhus. Her havde man ofte Lejlighed til paa Koncerter at høre hendes smukke Stemme, som hun under længere Ophold i København fik uddannet hos Helsted og Henrik Rung. I en Alder af 43 Aar kom hun til Odense, og skønt hendes Stemme ikke længere kunde have Ungdommens Friskhed,

Fru Vilhelmine Frederiksen.

mindes hendes Sang dog endnu med Glæde af mange i Odense. For Musikforeningen fik hun Betydning dels ved i de første Aar at synge enkelte Solopartier, dels ved i mange Aar at være et interesseret Medlem af Koret, hvortil hun som en søgt Sanglærerinde hvervede adskillige ny Kræfter. Hun døde først 98.

Til Ingeborgs Parti havde man Frk. PETREA ASP, der opholdt sig i Huset hos sin ugifte Broder, Korpslæge Asp. Da Broderen kun boede i Odense 67—69, fik hun ikke større Betydning for Musikforeningen.

Liden Kirsten var Foreningens største Opgave i Hammers Formandstid; men det fortjener ogsaa at nævnes, at man i December 68 opførte et Kor af Rob. Schumann: »Zigeunerleben«. Ved Kirkekoncerten hørtes Weyses Julekantate.

Paa *Instrumentalmusikkens* Omraade var, ved Siden af Webers Klaverkoncert, det interessanteste, Medlemmerne hørte, Spohrs 8de Koncert for Violin (den berømte »Sangscene«) udført rimeligvis af Simonsen. Der blev ogsaa spillet en Fløjtekoncert af Heinemeyer, og efter al Sandsynlighed var Malermester Andersen, der først døde 1884, Solisten. Det kan dog have været Overhornblæser Simon, der havde god Teknik, men langt fra kunde maale sig med Andersen, hvad Fløjte-tonens Skønhed angik.

Den Mand, for hvem Oberst Hammer maatte vige Pladsen den 15de September 1869, var Købmand Chr. Andersen. Skønt Petri forblev i Bestyrelsen, overtog ANDERSEN igen *Kassererposten*, som han havde haft i Foreningens første 1½ Aar, og denne Gang beholdt han den i 4 Aar. Til *Formand* valgtes Adjunkt POUL CHRISTIAN NIELSEN, og hans Funktionstid blev 2 Aar (1869—71). Han var født i Hjørring den 31te Oktober 1835, Faderen var Konsul. Studentereksamen havde han taget ved Aalborg Katedralskole 52, filologisk Kandidat blev han 59.

En lille Tid vikarierede han som Lærer ved Nykøbing Katedralsskole og var saa 63—65 Huslærer hos Grev Frijs-Frijsenborg. Til Odense kom han som konstitueret Lærer ved Katedralskolen i August 66 efter forinden at have foretaget en Lystrejse til England, Portugal, Spanien, Frankrig og Italien. 67 blev han Adjunkt og 77 Overlærer. Hans Hovedfag var Græsk og Latin. Han naaede kun at blive godt 45 Aar gammel, idet han efter en langvarig Sygdom (Brystsvaghed) afgik ved Døden allerede den 8de Februar 81. Han vides at have været en ivrig Klaverspiller og stærkt interesseret i Musik.

Inden hans Formandstid var udløben, skete der et Par Forandringer i Bestyrelsens Sammensætning. I Maj 70 udtraadte Cand. jur. Møller og Ritmester Frederiksen efter eget Ønske af Bestyrelsen og blev erstattede med Købmand VALD.

FRIIS og CARL LARSEN, en ung Lærer, der først den 6te December 69 var bleven optaget i Foreningen, men hurtigt havde henledt Opmærksomheden paa sig. Larsen havde meget beskedent begyndt sin Virksomhed i Musikforeningen som Medlem af Koret; men der skulde snart komme den Dag, da han mere end nogen anden satte sit Præg paa Foreningen.

Foreløbig var det Bredsdorff og hans Venner, der stod for Styret. Som det var at vente af den grundtvigsk sindede Dirigent, var det væsentlig *danske Korværker*, der bragtes til Udførelse.

I 1869—71 hørte Medlemmerne en Del af J. P. E. Hartmanns Opera »Ravnen«. N. V. Gade var repræsenteret ved de to tidligere opførte Arbejder »Ved Solnedgang« og »Elverskud« samt ved 1ste Afdeling af »Korsfarerne« (24de Marts 70). Af Weyse blev der givet et Udvalg af Operaen »Floribella«s 1ste Akt. Den norske Komponist Halfdan Kjerulfs Kor med Tenorsolo »Troubadouren« hørtes i November 70.

Adjunkt Poul Christian Nielsen.

Ejendommeligt for denne Periode er det ogsaa, at der nogle Gange a capella blev sunget ganske enkle firstemmige Sange af danske Komponister (Gades »Holger Danskes Hilsen« og »Holgers Vugge« o. l.).

Hvilke stedlige Sangere, der bestred de forskellige Solo-partier i 69—71, kan ikke oplyses med Sikkerhed. Derimod vides det, at den 7de April 70 hørte Medlemmerne under stigende Begejstring den berømte danske Sangerinde CAROLINE LEHMANN (født 1825, død 1879), der i Aaret 1865 efter sine store Succes'er som Oratoriosangerinde i Amerika og som Opera-sangerinde i europæiske Storstæder var vendt tilbage til København. Med Caroline Lehmanns Optræden fraveg man det hidtil gældende Princip, at Programmerne helt skulde udfyldes af stedlige Kræfter. Brødrene Schlömings Optræden ved Koncerten til Ære for H. C. Andersen maatte nærmest betragtes som en Tilfældighed; men nu hørte det til Bestyrelsens Plan, at man hvert Aar vilde søge at formaa en eller flere anerkendte Kunstnere til at optræde ved en af de fastsatte 4 Koncerter. Man mente, at Foreningen kunde sikre sig en saadan Medvirking uden altfor store pekuniære Ofre; thi Rejsen fra København til Hamburg førte dengang over Odense, og man betragtede det som givet, at Kunstnerne nok kunde have Lyst til at gøre et lille Ophold i Odense.

Det varede dog længe, inden man fik udenlandske Kunstnere til at medvirke ved Koncerterne. I Sæsonen 70—71 fik Medlemmerne nok nogle anerkendte Kunstnere at høre; men det var de tre velkendte Medlemmer af det kgl. Kapel i København, Klaverspilleren NOACK, Violinspilleren CHR. FRED. SCHIØRRING og Violoncellisten FRANZ NERUDA. Tilhørerne var glade ved de fremmede Kunstnere, de spillede Solonumre og Ensemblenumre som Gades Novolletter; men Koncerten gav Anledning til en Avispolemik mellem *f* (Bredsdorff) og C. L. (C. Larsen) om, hvem der var den største Violinspiller, Organist Simonsen eller Kapelmusikus Schiørring. *f* holdt paa Simonsen, C. L. paa Schiørring; men de enedes om Schiørrings Overlegenhed i Henseende til teknisk Færdighed og korrekt Spil og om,

at Simonsen var i Besiddelse af virkelig Kunstnerbegavelse og Genialitet.

Simonsen gav snart Publikum Lejlighed til en Sammenligning; thi ved næste Koncert, godt en Maaned efter, spillede han François Prumes berømte »la melancolia«. Paa Grund af hans tiltagende Svagelighed fik Kompositionen desværre ikke den gode Udførelse, han forhen vilde have kunnet give den.

Ved næste Koncert viste derpaa Organist MADS HANSEN, der nu var traadt lidt i Baggrunden som Solist, hvad han duede til, ved at spille Primostemmen i Pierre Rodes Andante con variazioni for 4 Strygeinstrumenter.

I Adjunkt Niensens Formandstid begyndte man igen at faa lidt *Kammermusik*. Sammen med Organist Hansen, Købmand Hvalsoe og 2 Militærmusikere (Cellospilleren L. Hove og Kontrabassisten Gundlach) spillede C. Cortzen Hummels Klaverkvintet, og der dannedes en ny Strygekvartet, bestaaende af Organist Simonsen og tre unge Mænd, nemlig C. Larsen og Axel Nielsen, som der bliver Lejlighed til senere at give en nærmere Omtale, og Alfred Jensen, Tobaksfabrikant A. Jensens Søn. Jensen var en flink Klaverspiller og anvendelig i en Strygekvartet; han døde faa Aar efter. Denne Kvartet spillede en Adagio af H. C. Simonsen og, suppleret med en Violinspiller, Finalen af Reissigers Kvintet i G. Hele Kvartetter vovede den sig ikke i Lag med.

At Kammermusikken nu begyndte at forlange Plads i Foreningen, hang sammen med, at Musikforeningen maatte opgive at opretholde sit eget *Orkester*. Koncerten den 24de Marts 1870 var vistnok den sidste, ved hvilken Simonsens Orkester spillede. Simonsen hørte op at være Orkesterdirigent, dels fordi hans Helbred blev svagere og svagere, dels fordi han ikke altid kunde enes om Tingene med Musiklærer Wittrup († 19de Juli 95 i Nørre Søby, hvortil han var flyttet 90), der spillede Violin, og Organist Enghoff, der spillede Cello i Orkestret. I den nærmest følgende Tid maatte Musikforeningen nøjes med Halvbrigadens Orkester, der dirigeredes af Overhornblæser AUGUST SIMON (født 1831 i Oldenburg i Holsten, kom til Odense 1859 fra Rendsburg, afskediget som Stabshornist 89, død 1903).

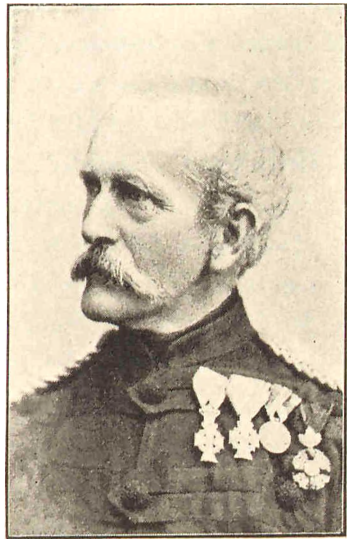
Efter at Musikforeningen havde mistet sin Orkesterdirigent, skulde den ogsaa miste sin Sangdirigent. 1871 forlod Bredsdorff Byen efter at være bleven udnævnt til Sognepræst i Jernved ved Ribe. De sidste Aar havde han været Dirigent ikke blot i Musikforeningen, men ogsaa i Haandværkersangforeningen, der ligesom Musikforeningen havde kasseret sin Stifter (Wittrup) som Dirigent. Da han ikke kunde spille Violin, og Haandværkersangforeningen ikke havde Klaver, havde han her maattet indøve Sangene ved at synge de enkelte Stemmer for (Tenor saavel som Bas). Bredsdorff var i høj Grad Autodidakt, og det er derfor ret usandsynligt, at han i Længden vilde have kunnet tilfredsstille de Krav, Musikforeningen maatte stille til sin Dirigent. Men Musikforeningen maa alligevel mindes ham med Taknemmelighed. Den Glæde, al smuk og god Sang fyldte ham med, har sikkert virket smittende, og han har derfor haft sjældne Evner til at interessere et Kor for dets Opgaver. Som Præst fik han stor *Betydning for Sangens Trivsel i Højskoleverdenen*. Hvor han kom hen, tog han sin grønne Bog frem, en lille Lommebog, hvori han med ganske smaa, næsten usynlige Noder havde opnoteret en Mængde Melodier, og sang sine Sange til eget Akkompagnement, helst Heises »Vi Lærker under Himlens Blaa«. Eller ogsaa samlede han Ungdommen om sig og lærte dem Melodier. Endnu da han var omtrent 79 Aar gammel, mødte han paa Pastor Daels Menighedsskole paa Liselund og indøvede Melodier flere Dage i Træk. Men derved sprængte han sin Stemme, og da Stemmen forsvandt, forsvandt ogsaa en stor Del af hans Livsmod. Aaret efter (1910) døde han.

Da Bredsdorff forlod Odense og dermed Musikforeningen, udtraadte hans Venner, Adjunkt Nielsen og Vejinspektør Petri, efter eget Ønske af Bestyrelsen. Adjunkt Nielsen blev af Generalforsamlingen takket for sin Ledelse af Musikforeningens Anliggender, og det var næppe hans Skyld, at Foreningen var gaaet tilbage i Medlemstal; men Faktum er, at medens det halv-aarlige Kontingent i Foraaret 1868 var 409 Rdlr. 3 Mark, var det i Foraaret 1871 kun 310 Rdlr. 3 Mark. Allerede under

Hammer var der begyndt at gaa Svind i Medlemstallet; værre var det bleven under Nielsen.

Foreningens fjerde Formand (1871—73) blev igen en højtstaaende Officer, men en Mand, der virkelig vidstes at være musikalsk og bl. a. spillede udmærket Klaver. Det var Oberst Trepka, som valgtes ind i Bestyrelsen den 18de Oktober 71 sammen med Adjunkt F. W. Johnsen, der skulde blive Foreningens femte Formand.

Oberst HOLTEN FÜRCHTEGOTT TREPKA var først kommen til Odense i Slutningen af 69, efter at han den 15de Novbr. var bleven udnævnt til Oberst og Chef for 2det Dragonregiment. Han var født den 14de August 1818 og havde som alle ældre Officerer paa den Tid været med i begge slesvigske Krige. I 49 havde han som Premierløjtnant deltaget i Fredericiaslaget, i 50 havde han været med ved Isted. I en Række Aar opholdt han sig i Odense; men efter at han i August 83 var bleven afskediget paa Grund af Alder, trak han sig tilbage til sit Gods Schönboken i Holsten, hvor han døde 27de Februar 1895. Han ligger begravet i Odense, som han havde næret varm Interesse for, og hvor han havde vundet almindelig Højagtelse og mange Venner.

Oberst Holten Fürchtegott Trepka.

Den ny Formand stod sammen med Chr. Andersen, Vald. Friis, F. W. Johnsen og Carl Larsen straks overfor den vanskelige Opgave at skulle vælge en ny *Dirigent* i Stedet for Bredsdorff. Det blev LUDVIG JASTRAU, man valgte. Man har maaske ment, at det var uretfærdigt, naar Foreningens Stifter var bleven fortrængt i 67, og har villet give ham Æresoprejsning. Da det var

lykkedes Jastrau at samle et Kor paa godt 40 Damer og Herrer, gik han straks i Gang med at indstudere — Operamusik. Ved Koncerten den 16de Januar 72 svang Jastrau igen Taktstokken, og paa Programmet stod der et meget stort Udtog af »Josef og hans Brødre«. Jastraus Uheld meldte sig straks. Den, der skulde vende Blad, kom til at rive Klaverudtoget paa Gulvet, og det hele gik i Stykker. Jastrau synes at have tabt Modet. I hvert Fald holdt han sig derefter til mindre Korværker, som allerede tidligere var opførte i Foreningen (»Ved Solnedgang« af Gade, »Troubadouren« af Kjerulf, »Havblik og Brise« af Beethoven, »Zigeunerliv« af Schumann) samt Sange af Mendelssohn-Bartholdy for blandet Kor. Bestyrelsen blev mere og mere utilfreds med Dirigenten. Indstuderingen blev ikke ledet med Energi, og ved Koncerterne maatte Jastrau ofte selv besørge »Indfaldene«, hvis Korsangerne ikke skulde blive helt borte. Dirigenten var altid elskværdig; men hans Distraktion var til Tider saa stor, at han blev borte fra de Prøver, han selv havde fastsat. Til sidst vilde ingen synge under ham, og Bestyrelsen maatte derfor, skønt den ikke vidste, hvem den skulde sætte i hans Sted, afskedige Jastrau som Dirigent i Foråret 1873.

Først den 6te Marts 1898 døde Jastrau, omtrent 75 Aar gammel. Trods sin uomtvistelige musikalske Begavelse og sine fortræffelige menneskelige Egenskaber skabte han sig aldrig rigtig nogen Position i Odense. Efter Faderens Død i 67 havde han overtaget dennes Skrivetimer ved Latinskolen; i 72 ved Klokker Schönbergs Død fik han tillige Sangtimerne, og et Par Aar efter blev han konstitueret Kantor ved St. Knuds Kirke. I Efteråret 88 havde han den store Glæde, at der paa Finanslovforslaget for 89—90 begæredes 500 Kr. til ham.

I Ministeriets Motivering af denne Begæring hed det: »Biskop Engestoft har varmt anbefalet ham som en dygtig Organist, der paa aandfuld Maade forstaar at lede Kirkesangen og som Komponist har indlagt sig særlig Fortjeneste ved Kirkemusikken, navnlig ved en omfattende Samling af Præluudier. Ligeledes har Professor, Dr. phil. J. P. E. Hartmann meddelt ham et Vidnesbyrd, hvori han med megen Anerkendelse udtaler sig om hans Kompositioner.«

Det er ikke ret mange af hans Kompositioner, der er udkomne. Han har skrevet melodiose Sange og Klaverstykker, men ogsaa Kammermusik, f. Eks. Kvartetter for Fløjte, Klarinet, Fagot og Pianoforte og en Trio for Violin, Violoncel og Pianoforte. I sin Tid var han dog i København bedst kendt for sin »Spanske Tappenstreg«, der blev spillet som Slutnings-Galopade ved Ballerne.

Hvis Koncerterne i Trepkas Formandstid skulde have været baserede paa Koret alene, havde det set galt ud for Musikforeningen. Men heldigvis fik man nu igen et Orkester, som Musikforeningen med en vis Ret kunde kalde sit eget. Det er et nyt »musikalsk Selskab«, der dannes.

Da Musikforeningen i Marts 67 fik udbetalt den ene Halvdel af det musikalsk-dramatiske Selskabs Penge, gav F. C. Hvalsøe Møde og modtog den anden Halvdel paa »det musikalske Selskab«s Vegne; men dette Selskab ses slet ikke at have givet Livstegn fra sig. Har det overhovedet givet Koncerter, maa disse have været særdeles private Kammermusikafiteter. Nu i Slutningen af 1871 dannes der efter Carl Larsens Initiativ igen et »musikalsk Selskab«. Larsen faar alle Byens dertil egnede Musikere, Organister, Musiklærere, Militærmusikere og Dilettanter samlede i en Forening, der skal virke for Instrumentalmusikkens Fremme. Selv om »det musikalske Selskab« ogsaa skal give selvstændige Koncerter, skål dets egentlige Formaal dog være at assistere ved Musikforeningens Koncerter mod at faa et passende Beløb til Bestridelse af Driftsudgifterne.

Købmand F. C. HVALSØE, der i 1856 var Medlem af det gamle musikalske Selskabs Bestyrelse, blev Formand i det ny. Han var ganske vist nu over 60 Aar gammel; men Alderen trykkede ham ikke. Han blev omtrent 90 Aar gammel (døde 3die April 1900), og endnu som 80-aarig dyrkede han med Iver Skøjtesporten, Det er da intet Under, at han i 1872 endnu omfattede sin gamle Kærlighed, Instrumentalmusikken, med levende Interesse.

Kasserer var Prokurator E. G. CLOOS, en Mand i samme Alder som Hvalsøe. Efter at have været Godsforvalter paa

Dallund havde han i 1856 nedsat sig som Prokurator i Odense, og straks var han bleven Violinspiller i den gamle Musikforenings Orkester. Han døde den 15de Marts 1883, 73 Aar gammel.

Dirigent blev Organist PHILIP ENGHOFF, der hidtil ikke havde spillet nogen fremtrædende Rolle i den ny Musikforening. Sine gode Dirigentevner havde han nærmest anvendt i Sangforeningen Odeon, der var stiftet i Begyndelsen af 1867, og det var her lykkedes ham at fremelske usædvanlig fin Kvartetsang.

Da der i Juli 1869 ved en mindre Sangfest i Faaborg holdtes »Quartetconcurssang«, havde Odeons Dobbeltkvartet sejret over 10 andre Kvartetter, der var komne ikke blot fra Fyn, men ogsaa fra Aarhus og København. Det havde vakt Mishag, at en af Odeons Sange havde tysk Tekst (Gades »Wenn ich eine Quelle wüsste«), og Tilhørerne hyssede derfor; men alligevel hjemførte Odeon et Sølv-Drikkehorn, som Baron Holsten-Carisius havde udsat som Præmie.

Da Enghoff havde spillet Cello i de tidligere Musikforeningsorkestre, var han ikke uden nærmere Kendskab til Orkestermusik. Han havde et fint Øre og var i Besiddelse af den fornødne Energi til at lede et Orkester.

Det musikalske Selskab debuterede i Musikforeningen den 16de Januar 1872 med Ouverturen til »Den hvide Dame«, som ogsaa Simonsens Orkester havde begyndt med i Decbr. 1867. Endvidere spillede det de to første Sætter af Beethovens Symfoni i C-Dur; de to sidste spillede ved den næste Koncert i Februar. Ogsaa i Sæsonen 72—73 spillede Orkestret 2 Gange, væsentlig Ouverturer, men ogsaa Andanten og Finalen af Beethovens Symfoni Nr. 2.

Een Ting turde Enghoff ikke vove sig til med sit Orkester, og det var at akkompagnere CORTZEN, da han i Februar 1872 foretog Mendelssohn-Bartholdys Klaverkoncert i G-Mol; det havde Simonsen vovet i 1868. Sagen var, at Cortzen som forhenværende Klavervirtuos var utilbøjelig til streng Overholdelse af Tempoerne. Orkestrets Rolle overtoges da af en Kvintet, der havde lettere ved at rette sig efter hans tempo rubato.

Fordi Cortzen aldrig kunde fornægte Solovirtuosens og indordne sig i et Ensemble, havde han ikke haft synderlig Betyd-

ning for Kammermusikkens Dyrkere i Odense. Disse tog da med stor Glæde mod en ny Pianist, der kom til Odense 71 og aabnede en Musikhandel i Vestergade efter forud at have været Orkestermusiker i København. Det var CHRISTIAN EMIL BRAUNSTEIN. Han var i Begyndelsen af Trediveerne, da han drog til Odense. Han var nemlig født den 17de Juni 1838 i København, hvor Faderen, Carl Christian Braunstein, var Musikdirektør. I Lumbyes Orkester og i Musikforeningen i København havde han spillet Valdhorn. Han skal ogsaa have spillet i det kgl. Teaters Kapel. Som Pianist var han i Besiddelse af en stor Færdighed, men han satte ikke Pris paa at optræde som Solospiller. Derimod deltog han med Glæde i Udførelsen af Kammermusik.

Hidtil havde Musikforeningen ikke vist synderlig Lyst til at give sig i Lag med *Kammermusik*. Da Schjørring, Neruda og Noach gav Koncert i Sæsonen 70—71, vovede man ikke at lade dem spille en regulær Trio. I Trepkas Tid blev man dristigere; men man gik dog meget forsigtigt fremad. Da saaledes de samme 3 Kunstnere i November 1871 spillede Schuberts Klaver-Trio i B₂Dur, lagde man de to første Satsers ved Koncertens Begyndelse, de to sidste ved dens Slutning, saaledes at der imellem Scherzoen og Andanten var anbragt ikke mindre end 6 Numre, Solospil og Solosang. Først i November 72 gjorde man Skridtet fuldt ud og lod de 3 Kunstnere begynde Koncerten med alle 4 Satsers af Beethovens Klaver-Trio i B. For at Tilhørerne ikke skulde blive forargede over denne Dristighed, satte man dog som næste Nummer paa Programmet noget saa populært som Sange af »Gluntarne«.

Bestyrelsens Forsigtighed har rimeligvis irriteret de stedlige Kammermusikelskere. I September 1872 averterede da C. Braunstein, P. Enghoff, M. Hansen, Carl Larsen og Vilh. Larsen, at de vilde give 3 Soiréer for Kammermusik. Billet til alle 3 Aftener skulde koste 9 Mark. (Vilh. Larsen var født 1848, Søn af Violinmager Chr. L. H. Larsen, Odense († 66), hvis Forretning han fortsatte for sin Moder indtil 72; etablerede sig efter Uddannelse hos Hornung & Møller som Instrumentmager i Odense 76.) Det lykkedes dem virkelig at gennemføre Planen

og derigennem at vise, at der dog var nogle, der havde Lyst til at høre Kvartetter, Trioer og Sonater. Fra da af var Kammermusikken adopteret af Musikforeningen. Stedlige Kræfter spillede 11te Februar 1873 en Klaverkvartet af Beethoven og 25de Marts en Sonate af Rubinstein. Sonaten blev spillet af Braunstein og Carl Larsen, og Braunstein har vel ogsaa været med til Klaverkvartetten. Derimod var det rimeligvis Cortzen, der spillede Ferdinand Ries' Klaverkoncert i Cis-Mol den 25de Marts. Den Aften har Musikforeningens Medlemmer da haft Lejlighed til at sammenligne den gamle og den ny Pianist, der hver dyrkede sin Specialitet.

Selv om SIMONSEN ikke mere var Orkesterdirigent, og selv om der nu var kommen nye Kvartetspillere, gik Musikforeningen dog ikke Glip af hans værdifulde Assistance; men han holdt sig nu til Kirkekoncerterne. Af disse var der imidlertid i Trepkas Tid kun een; thi i anden Sæson (72—73) gav man kun 3 Koncerter. Dog laa man ikke i den Sæson paa den lade Side.

Da den vældige Stormflod den 12te og 13de November 1872 havde anrettet store Ulykker hele Landet over, var Odense Musikforening ogsaa med til at bringe Hjælp til dem, Ulykken havde ramt. Sammen med Haandværkersangforeningen, Odeon og det musikalske Selskab gav Foreningen den 3die December en *Koncert paa Raadhuset til Fordel for »de Vandlidte«*.

Koncerten indbragte ca. 200 Rdlr., en meget respektabel Sum. Det var dog intet i Sammenligning med det Beløb, der i Oktober samme Aar var tilflydt den lokale Velgørenhed fra Musikforeningen. Da var Foreningen pludselig optraadt som musikalsk-dramatisk Forening og havde ved 4 *Dilettantforestillinger* paa Odense Teater opført »Elverhøj«.

Blandt de Rollehavende var der flere Officerer; Ritmester Frederiksen var Christian IV, Kaptajn Søderberg Erik Walkendorff, Løjtnanterne Bojesen og Moe Flemming og Rud. Musikforeningens gamle Formand Tandlæge Jensen var Mogens, og Kompagnonerne la Cour og Tychsen henholdsvis Bjørn og Albert Ebbesen. Damerollerne udførtes af Biskop Engelstofts Datter (Agnete), Fru Ritmester Frederiksen (Karen) og Fru Amalia Hagen, født Price, forhen Balletdanserinde og Skuespillerinde ved det kgl. Teater, da Korpslæge Hagens Hustru (Elisabeth Munk).

Det var Herrer og Damer af de højere Samfundsklasser, der optraadte som Skuespillere, og der var derfor stor Tilstrømning til Forestillingerne. 525 Rdlr. blev der udbetalt i veldædige Øjemed. Ikke desto mindre blev Musikforeningen for denne Dilettantkomedies Skyld kritiseret meget stærkt i »Fyns Tidende«, hvis Redaktør dengang var C. A. Willemoës.

Sagen var, at i de første Avertissementer om Forestillingerne havde der staaet, at de gaves i »veldædigt Øjemed«; men da de første Forestillinger var givne, rettedes det til »væsentlig i veldædigt Øjemed«, og af Nettooverskudet, der i Virkeligheden var 650 Rdlr., tog Bestyrelsen 125 Rdlr. til Afbetaling paa et Flygel, Foreningen havde købt i Efteraaret 1871 for 400 Rdlr., men hidtil kun havde afbetalt 100 Rdlr. paa. Det bebrejdedes nu Bestyrelsen, at Musikforeningen vilde benytte en saadan Lejlighed som en Dilettantforestilling i veldædigt Øjemed til at forøge sine Aktiver.

Denne Kritik fældede dog ikke Bestyrelsen. Paa Generalforsamlingen den 30te April 1873 genvalgtes baade Formanden, Oberst Trepka, og Kassereren, Købmand Chr. Andersen. Den eneste Forandring, *Bestyrelsen* undergik, var den, at Adjunkt F. W. Johnsen efter eget Ønske udtraadte og blev erstattet med Kaptajn SØDERBERG (født 1824, kom til Odense med 5te Bataillon, 61—62 Medlem af den første Musikforenings Bestyrelse, Cellospiller og Medlem af Læge Bloms Dobbeltkvartet). Det saa saaledes ud, som om Bestyrelsen sad fast i Sadelen. Og dog, da Foreningen holdt sin næste Generalforsamling den 7de Oktober 73, maatte Carl Larsen, der den 28de Juni var bleven Klokker ved Vor Frue Kirke i Stedet for den i December 1872 afdøde H. T. A. Schønberg, meddele, at han var den eneste, der var tilbage af Bestyrelsen. *Indre Stridigheder* havde fremkaldt dens Opløsning. Der var mellem Trepka og Vald. Friis opstaaet en personlig Strid, der bevirkede, at de begge to udmeldte sig af Bestyrelsen, og Købmand Andersen, der gik sin Vej forrige Gang, Jastrau blev afskediget som Dirigent, fandt nu atter Anledning til at gaa. Kaptajn Søderberg blev i Bestyrelsen indtil i September; da udnævntes han til Stabschef hos Generalinspektøren for Fodfolket og forlod Byen.

Adjunkt F. W. Johnsen Formand.

1873—77.

Da der skulde vælges en *ny Bestyrelse*, blev det nu, efter at Koret var opløst, ganske naturligt Instrumentalmusikkens Dyrkere, som traadte i Forgrunden. Foruden Klokker Larsen, som

Adjunkt F. W. Johnsen.

beholdt sit Mandat, fik Musiklærer Braunstein samt det musikalske Selskabs Formand, Købmand Hvalsøe, og dets Kasserer, Prokurator Cloos, Sæde i Bestyrelsen. Adjunkt F. W. Johnsen, der var traadt ud om Foraaret, blev Bestyrelsens femte Medlem, og ham valgte man til Formand.

FRITS WILLIAM JOHNSEN var Søn af en Sergent i Marinen og født i København den 21de September 1822. Efter i 1851 at have faaet kgl. Bestalling som Land-

maaler havde han lagt sig efter Matematik og var i Juli 1856 bleven ansat som Matematiklærer ved Odense Katedralskole. I Odense opdagedes det snart, at han sad inde med udmærkede Evner som Organisator og Administrator. I 1858 skulde den tekniske Skole reorganiseres; man henvendte sig til Johnsen, og det viste sig, at han var den rette Mand. Han valgtes derfor i 1859 til Skolens Forstander, og det var han til 1890. Nu i 1873 kom Musikforeningen til at nyde godt af hans Organisationstalent. Under hans Styrelse kom der lidt efter lidt Fasthed i Musikforeningens indre Forhold, og da han i 1877 lagde Tøjlerne over i en andens Hænder, var Foreningen bleven

vænnet af med de mange Sidespring, den havde gjort i de første Aar. Fremtidig bevægede den sig sindigt og roligt lige ud ad Landevejen.

At Johnsen ikke ønskede, Foreningen skulde ledes planløst, viste han ved paa den Generalforsamling, der valgte den ny Bestyrelse, at fremkalde en Diskussion om, hvilke *Principper* der skulde være raadende indenfor Foreningen. Han stillede to Forslag: 1) at der saavidt muligt skulde engageres fremmede Kunstnere til mindst een af Koncerterne hver Sæson, 2) at Bestyrelsen i Løbet af Vinteren skulde søge at samle et større Sangkor. Efter en livlig Diskussion vedtoges begge hans Forslag, og som Formand lykkedes det ham at føre sine Forslag ud i Livet.

Der maa aabenbart have været en Del Medlemmer, der var misfornøjede med, at Musikforeningen under Adjunkt Nielsens Regimente havde begyndt at tilkalde Kunstnere fra Hovedstaden. De har anset det for en af Foreningens vigtigste Opgaver at give de stedlige Sangere og Musikere Lejlighed til at optræde og derved udvikle deres musikalske Dygtighed. Selv om Johnsen forstod de musikalske Øvelsers Betydning for Musiklivet i Odense, forstod han ogsaa, hvor heldigt det var, om de lokale musikalske Kræfter fik Lejlighed til at sammenligne sig selv med *fremmede Kunstnere*. Der synes paa den Tid at have været en vis musikalsk Selvtilfredshed i Odense.

Schiørring kunde – som det er fortalt foran – ikke maale sig med H. C. Simonsen, og da en saa udmærket Pianistinde som Fru *Erika Lie Nissen* i Juli 74 havde givet Koncert i Odense, fik hun at vide, at vel var hun i Besiddelse af en udmærket og stærkt udviklet Teknik, men »hvad der er opnaaet i Færdighed, kan hyppigt volde, at Aanden tabes af Sigte«. Selv om de hjemlige Musikere muligvis stod tilbage i teknisk Henseende, overgik de, mente man, mange af de fremmede i musikalsk Forstaelse. Kritikken over Fru Nissen fremkaldte en længere Avispolemik mellem forskellige Anonymer, under hvilken R. ondskabsfuldt udtalte: »Vi tror ikke, at Klaverspilletes Teknik her i Odense er saa uhyre, at den er i Færd med at kvæle det skønne Foredrag, men man skal jo advares i Tide.« Polemikken sluttede med, at Enghoff erklærede, at »man behøver ikke nødvendigvis at være en Idiot, fordi man bor i Odense«.

Johnsen viste sit praktiske Greb ved ikke at sige: »enten fremmede Kunstnere eller stedlige Musikere og Dilettanter.« Han sagde et forstandigt: »baade — og« og lod de fremmede og de lokale Musikere optræde Side om Side. I November 1873 besøgte Kammermusikus SCHIØRRING, Kapelmusikus FRITZ BENDIX og Kapelmusikus NOACH Foreningen, og da spillede Violinisten Schiørring og Cellisten Bendix Haydns Variationer i G²Dur (over den østrigske Nationalhymne) sammen med Klokker LARSEN og Organist MAD S HANSEN. I December 74 spillede Schiørring og Neruda en Strygekvartet af Beethoven sammen med de samme to lokale Violinspillere.

Foruden Schiørring hørte Medlemmerne ogsaa de to fremmede Violinspillere Kapelmusikus *Anton Svendsen* (Decbr. 75 og Febr. 77) og *Alexander de la Rancheraye* (Febr. 75) optræde med Solonumre. I December 76 besøgte Foreningen af Valdhornisten *Høiberg* fra København. Af fremmede Sangere fik man kun to at høre, i Marts 74 Fru *Judithe la Cour* og i Decbr. 75 Kammersanger *Niels Juel Simonsen*.

Vanskeligere end at engagere fremmede Kunstnere var det at samle et større Sangkor. Der var nær ved at gaa baade Vinter og Vaar, inden Foreningen fik dannet sit eget Kor. Bestyrelsen henvendte sig til Enghoff og bad ham forsøge paa at samle Byens Sangere om sig; men han kunde kun skaffe Foreningen Assistance af Odeons Dobbeltkvartet (Decbr. 73). Et blandet Kor evnede han ikke at samle.

Skulde Foreningen blive det Program tro, dens Stiftere havde givet i Lovenes § 1, maatte Koret nødvendigvis dannes. Efter forgæves at have søgt Hjælp udenfor Bestyrelsen, søgte man da at formaa Bestyrelsens yngste Medlem, Klokker LARSEN, til at gøre et Forsøg. Helt ukendt med Dirigentvirksomhed var Larsen ikke. Da Bredsdorff i 71 forlod Odense, havde Larsen overtaget Ledelsen af Haandværkersangforeningens Kor, og tillige var han bleven Dirigent for en lille Sangforening, der under det beskedne Navn »Pip« havde fortsat Hospitalspræstegaardens musikalske Torsdagsaftener, efter at disse var ophørte i Præstegaarden paa Grund af Fru Helvegs Svagelighed. Hidtil havde han vægret sig ved at stille sig i Spidsen for et Musik-

foreningskor; men nu, da alle andre Udveje syntes lukkede for Bestyrelsen, lod han sig endelig bevæge til at prøve, om han havde mere Held med sig end Enghoff og Jastrau. Tiden har vist, at det var uden Grund, Larsen havde næret Betænkeligheder. Det blev hurtig klart, at han havde de personlige Betingelser for at holde et fyldestgørende Kor samlet under sin Taktstok, og at han, selv om han ikke var Musiker af Fag, havde saa gode musikalske Anlæg og saa megen Perfektibilitet, at han tilfredsstillende kunde opfylde de Krav, der med Rette kan stilles til en Musikforeningsdirigent i Provinsen. Om sin musikalske Uddannelse fortæller Carl Larsen selv:

Klokker Carl Larsen.

»Jeg er født paa Sjælland 29de Juni 1844; men allerede faderløs i mit 7de Aar blev jeg opdraget paa Landet hos en Slægtning i det nordlige Fyen. Min første Undervisning i Violin, Klaver og elementær Musikkunde modtog jeg af den i sin Tid ret bekendte Skolelærer Larsen i Nørre Næraa (ikke min Slægtning), en begavet og musikelskende Mand, som jeg mindes med Ærbødighed og Taknemmelighed. Der blev særdeles ofte spillet Kvartetter, dels hos ham og dels i Bogense hos hans Søn, den fortræffelige Violinspiller, Organist F. Larsen, samt hos daværende Toldinspektør Bülow. Det var fornemmelig Beethoven Op. 18, Onslow og Haydn, vi dyrkede. Som tolv-aars Dreng blev jeg sat til 2den Violin, stundom ogsaa til Bratschen, og jeg fik derved paa et ret tidligt Tidspunkt i mit Liv Øret opladt for den klassiske Musik og vandt en Kærlighed til

Kammermusikken, der senere gav sig Udslag i den Iver og Flid, med hvilken den gennem de mange Aar er bleven dyrket i mit Hjem.

Efter et treaarigt Ophold ved Seminariet i Jellinge kom jeg til København, hvor jeg studerede Violinspil hos afdøde Kammermusikus Chr. Schiørring, Harmoni og Instrumentation hos den gamle, nu forlængst afdøde Teorilærer Nicolaisen. Henvisning til at leve alene af Informationer var mine Kaar ret ublide; men saa ofte Midlerne tillod det, besøgte jeg Koncerterne og Operaen. Tidligt skaffede Schiørring mig i Forbindelse med den lærde Komponist, Professor Berggreen, der viste mig megen Godhed og endogsaa velvilligt tog sig af min teoretiske Uddannelse. Jeg mindes ham med den inderligste Taknemmelighed.

Efter dette for min musikalske Udvikling betydningsfulde Ophold i København blev jeg af en velhavende Ungdomsven, en begavet og meget musikinteresseret Amatør, indbudt til at ledsage ham paa en længere Udenlandsrejse. Rejsen gik til Tyskland, Italien, Grækenland og Schweiz med længere Ophold i Rom og i Musikkens Hovedstæder, Wien, München og navnlig Leipzig, der med sine Mendelssohn's, Schumann's og Gade's Traditioner, som endnu levede, og med sine verdensberømte Gewandhauskoncerter naturlig maatte øve en særlig Tiltrækning paa os. Leipzig var dengang endnu den tyske Musiks Hovedsæde, Stedet, hvorhen den musikstuderende Ungdom valfartede, og hvor Komponisterne kæmpede om at opnaa et Verdensnavn. Her opholdt sig paa den Tid Johan Svendsen, og her skrev han sine 2 berømte Symfonier. Vort Ophold i Leipzig blev da ogsaa af forholdsvis lang Varighed.

De mangeartede og mægtige Indtryk, jeg havde modtaget paa denne Udenlandsrejse, medførte bl. a. en stigende Trang til gennem Partiturstudium at vinde en dybere og fyldigere Tilægnelse af Musikkens store Værker end den, der kan hentes fra Koncertsalene, og efter at Dirigentstillingen i Musikforeningen i 1874 var bleven mig overdraget, fandt jeg rig Lejlighed og Anledning til at tilfredsstille denne Trang ogsaa derved, at Foreningens ikke ubetydelige Samling af Partiturer stod til min

Raadighed. Jeg tør give mig selv det Vidnesbyrd, at jeg med Flid har benyttet de Midler, som forelaa.«

Første Gang, LARSEN fremtraadte som *Dirigent* for Musikforeningens Medlemmer, var den 26de April 74 ved en Kirkekoncert, der holdtes i Vor Frue Kirke, fordi St. Knuds Kirke paa den Tid var under Restaurering. Det nydannede Kor begyndte med Haesers »Salve Regina«, der tidligere var hørt i Foreningen, og sluttede med Gades Morgensang af »Elverskud«, H. C. Simonsens »Kom, o Helligaand, kom brat« og Lindemans »Talsmand, som paa Jorderige«. Iøvrigt assisterede Organist Simonsen med et Præludium, Organist Larsen fra Bogense med en Violinsolo og Sparekassekasserer Møller med Solosange. Koncerten fik et meget tilfredsstillende Forløb, saaledes at C. Larsen dristede sig til at fortsætte Dirigentvirksomheden.

Paa Generalforsamlingen i Maj traadte han da ud af Bestyrelsen og blev erstattet med Fabrikant EMIL ALLERUP, der som Solosanger allerede havde haft Betydning for Foreningen, og som senere med Ære skulde bestride Formandshvervet i fulde 10 Aar.

Større Opgaver gav Larsen sig ikke i Lag med de første Aar; han forstod, at han gavnede sig selv og Musikforeningen mest ved ikke at slaa for store Brød op.

Af Gade opførtes »Foraarsbudskab« for Kor og Klaver i 74 og 77, 1ste Afdeling af »Korsfarerne« i 75 og »Foraarsfantasi« for Soli og Klaver i 76; af J. P. E. Hartmann Kvartet og Kor af »Liden Kirsten« og af den svenske Komponist A. F. Lindblad Koret »Drømmene«. Fremdeles stiftede man Bekendtskab med lidt tysk Musik, der ikke tidligere var hørt i Foreningen, saaledes et Par Kor af Kalliwoda »Solnedgang« og »Sejladsen« og 5 af Brahms' Liebeslieder med firhændigt Klaver. Ferd. Hillers Hymne for Mezzo-Sopran og Damekor »Heloïses og Nonnernes Sang ved Abailards Grav« gaves ved to paa hinanden følgende Koncerter, og ved en Kirkekoncert sang Damekoret Mendelssohn-Bartholdys Motet »Han er den gode Hyrde« og det blandede Kor Rincks »Kyrie eleison«.

I »Korsfarerne« sang Sparekassekasserer MØLLER, der ikke havde haft Solopartier, medens Jastrau var Dirigent, Rinaldos Parti og Fabrikant ALLERUP Peter Eremit. Allerup, der havde

faaet Sangundervisning hos Jastrau, havde vistnok haft sin Debut som Solist i 71 eller i 72 og blandt andet sunget Duetter med Vald. Friis. Nu sang han med sin kønne Baryton ikke alene Solopartier i Korværker, men ogsaa Romancer som f. Eks. Bertran de Borns Sange.

Heloïses Soloparti blev udført af en ung Dame, der i flere Aar skulde blive en af Foreningens mest yndede Solister. Hun hed AGNES SPUR og var Datter af Sognepræst Spur i Hobro. Hendes Moder, der var Søster til Digteren Hostrup, havde haft en yndig Sangstemme og havde fyldt Hjemmet med Sang. Dog tidlig døde baade Faderen og Moderen, og i 1868 blev Agnes Spur da Pastor Helvegs Plejedatter og kom til at opholde sig i Odense ca. 15 Aar indtil Helvegs Død. Hun var fra Natures Side musikalsk og fik nu sin Stemme uddannet hos den københavnske Koncertsangerinde Frk. Johanne Hansen, der i Halvfjerdserne sang adskillige Solopartier under Gade. Tillige fik hun Organist Simonsen til Lærer i Klaverspil. Hendes Solosang i Musikforeningen var navnlig præget af musikalsk Forstaelse og Inderlighed. Hun lever endnu som Lærerinde i Eistrup ved Kolding.

Til intet af Korene havde man Orkesterledsagelse; thi omtrent samtidig med, at man igen fik et Kor, mistede man Orkestret. *Det musikalske Selskab* opløste sig allerede i Efteraaret 1873, vel nok, fordi Militærmusikerne ikke vilde blive ved med at spille gratis. ENGHOFF havde imidlertid paany faaet dannet et *Orkester*, der i December 73 spillede Mozarts D \sharp Dur Symfoni og i November 74 Beethovens C \sharp Dur Symfoni; men fra Udgangen af 74 havde Musikforeningen ikke i mange Aar Orkestermusik paa sine Programmer. Muligvis skyldtes det, at Foreningens Pengemidler ikke strakte til til et Orkester med betalte Musikere. Rimeligt er det dog ogsaa, at Enghoff havde for store Vanskeligheder med at holde Musikerne samlede, fordi han udtalte sin Kritik i Vendinger, der var mere kraftfulde end velklingende.

Ret naturligt var det, at man nu med Iver kastede sig over *Sekstetter* og *Septetter*; det var et forholdsvis billigt Surrogat for Symfonimusik.

Af *Sekstetter* opførtes i 75 Moscheles: Sextuor for Piano, Violin, Fløjte, 2 Valdhorn og Cello og i 77 A. Fescas *Sekstet* for Piano, 2 Violiner, Bratsch, Cello og Kontrabas. De *Septetter*, der spillede, var Beethovens i Es-Dur for Violin, Viola, Cello, Klarinet, Horn, Fagot og Bas i 75, Hummels i C-Dur for Piano, Violin, Cello, Fløjte, Klarinet, Kornet og Kontrabas i 76 og Spohrs for Piano, Fløjte, Klarinet, Horn, Fagot, Violin og Cello i 76. I 1877 spillede Mozarts *Serenade* for Piano, Violin, Viola, Cello og Obo.

Fagot- og *Obospillere* fandtes der ikke mere i Odense; men Musikforeningen anskaffede saa et Harmonium, og paa dette optraadte Enghoff som Fagottist eller Oboist. Til Valdhornspartiet i Spohrs *Septet* havde man engageret Valdhornist Høiberg fra København; ellers nøjedes man med Militærmusikkens Blæsere.

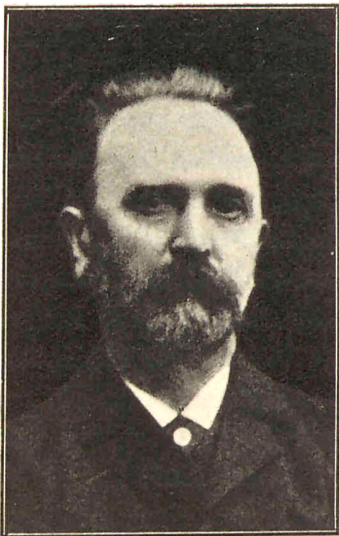
Som foran nævnt havde man ogsaa Lejlighed til at høre Kammermusik udført af fremmede Kunstnere supplerede med C. Larsen og Mads Hansen; men man hørte ogsaa *Kvartetter* udførte af de hjemlige Musikere alene. Saaledes spillede disse i 76 en af Kuhlaus Klaverkvartetter. Saa vel Kammermusikkens Klaverpartier som Korakkompagnementerne besørgedes stadig af Musiklærer CHR. BRAUNSTEIN, der nu helt *fortrængte* CORTZEN fra Foreningen. I Decbr. 74 hørtes denne forhen saa feterede Klaverspiller sidste Gang i Musikforeningen. Cortzen spillede ved denne Lejlighed Largo og Rondo af Beethovens Klaverkoncert i C-Dur. Da H. C. Simonsen var bukket under for sin mangeaarige Sygdom den 5te Marts 1876, overtog Braunstein ogsaa *Orgelspillet* ved de aarlige Koncerter i St. Knuds Kirke, skønt det var Cortzen, der blev Simonisens Efterfølger i Organistembedet. I omtrent 23 Aar var Cortzen Organist ved St. Knuds Kirke; han døde den 25de Marts 1899; men i de mange Aar var han uden Betydning for Byens Musikliv. Den store tekniske Færdighed, han havde haft som Pianist, fik han aldrig overført paa Orglet, og som Musiker kunde han langt fra maale sig med Forgængerne Jetel, Tellefsen og Simonsen.

Ligesom Larsen var gaaet ud af *Bestyrelsen*, da han blev Foreningens Sangdirigent, saaledes udtraadte Braunstein, da han blev fast knyttet til Musikforeningen som Pianist. Hans Stedfortræder blev Redaktør C. A. Willemoës, der dog kun sad i

Bestyrelsen indtil 1877. Han var kommen til Odense 1872 for at redigere det ny oprettede Blad »Fyns Tidende«; men allerede 1ste Januar 73 fratraadte han Redaktionen. Indtil September 73 redigerede han »Den Uafhængige« og blev derpaa Medarbejder ved »Fyens Stiftstidende« indtil 84.

En Følge af Orkestrets Opløsning var det, at Købmand Hvalsøe og Prokurator Cloos meldte sig ud af Bestyrelsen i Maj 75. I deres Sted indtraadte Lærer Axel Nielsen og Kap-
tajn JOHANNES ERASMUS JACOBSEN (født 1830, Oberstløjtnant 82, død 92). Den sidste var kun knyttet til Foreningens Ledelse i 2 Aar og fik saaledes ingen Betydning for dens Udvikling; men Axel Nielsen fungerede som Bestyrelsesmedlem til 1883 og har paa forskellig Vis været Foreningen til stor Nytte.

AXEL VALDEMAR HANNIBAL NIELSEN var født den 17de Februar 1846 i København. Da Faderen, som var Musiker ved

Kordegn Axel Nielsen.

Artilleriet, var død af Kolera 53, kom Sønnen til Odense, hvor en ældre Søster, den Madam Lauritsen, der er nævnt som Solist i Musikforeningen af 1856, var gift med Lærer J. Lauritsen. Efter at have taget Lærereksamen blev han i April 68 kaldet til Lærer ved Lahns Stiftelse. I 1874 blev han Lærer ved Mulernes Skole, og der blev han ved at virke som Sanglærer, ogsaa efter at han i November 83 var bleven Kordegn og Klokker ved Frue Kirke. Han døde den 11te Maj 1907 og fik efter sin Død det Vidnesbyrd, at han havde været

»en elskværdig, varmhjertet Mand med stor Interesse for Vejledning og Retledning af Ungdommen«. Sine sidste Leveaar viede han navnlig Arbejdet for Ungdommens Paavirkning i kristelig Retning; han var saaledes Formand for K. F. U. M., men gennem hele sit Liv følte han stor Kærlighed til Musik.

Fra Musikforeningen mindes han som den musikbegavede Cello-spiller, der ikke blot med Glæde tog Del i Kvartetsspil, men ogsaa udfyldte sin Plads i Orkestret. Neruda havde været hans Lærer i Cellospil. I Midten af Firserne fandt han en Virksomhed, i hvilken han kunde forene sine Interesser for Musikken og for Ungdommens kristelige Paavirkning, idet han da stiftede Kristelig Sangforening i Odense, hvor han fik et Kor paa 30 à 40 Sangere at dirigere. Han har komponeret 30 Sange, der er udgivne som Manuskript.

I Johnsens Formandstid var Prokurator Cloos Kasserer 73—75, Fabrikant Allerup 75—77. Ingen af dem havde den Glæde at se *Kontingentet* gaa i Vejret; det holdt sig stadig omkring 300 Rdl. eller fra Foraaret 75 omkring 600 Kr. pr. Halvaar. Status var saaledes ikke just glimrende. Paa Generalforsamlingen i April 77 stillede Organist Enghoff da Forslag om Forhøjelse af Medlemsbidraget; men Forslaget blev ikke vedtaget, da man frygtede for, at Forhøjelsen vilde følges af en større Udtrædelse af Medlemmer. Først 3 Aar senere vovede man at skride til en mindre Forhøjelse.

F. W. JOHNSEN var en meget optaget Mand. Ikke alene havde han sine Timer ved Latinskolen og Ledelsen af Teknisk Skole at passe; men foruden Musikforeningen lagde ogsaa Fyens Stifts Læseforening Beslag paa hans administrative Dygtighed. Det er derfor intet Under, at han i 77 gik *ud af Musikforeningens Bestyrelse*. Medens der endnu laa et stort Arbejde og ventede paa ham i Læseforeningen (Ombygning af Foreningens Gaard), havde han gennemført sit Program i Musikforeningen. Der var nu et levedygtigt Kor med en energisk og dygtig Dirigent og en udmærket Akkompagnatør. Grundvolden var lagt, og Johnsen lod andre bygge videre. Han døde 1893.

Emil Allerup Formand.

1877—87.

Johnsen havde ikke taget aktiv Del i Foreningens musikalske Øvelser. Han vilde gerne spille Bratsch i en Kvartet, men vovede sig ikke som Kvartetsspiller uden for Hjemmets Vægge. Nu fik Foreningen i Fabrikant Allerup en Formand, der saa at sige havde tjent sig op til Værdigheden.

EMIL ALLERUP var født den 6te Juli 1840 og Søn af M. P. Allerup, der i 1836 havde grundlagt det første Jernstøberi i Odense. Faderen døde, da Emil Allerup var 18 Aar gammel; men Forretningen fortsattes, saaledes at han efter et Studieophold i Glasgow 1860—65 kunde overtage dens Ledelse sammen med to Brødre. Musikinteresseret som han var, kom han hurtig til at spille en Rolle i Odense Musikforening. Han sang med i Koret, og han optraadte som Solosanger. 72 blev han Revisor, 74 kom han ind i Bestyrelsen, og 75 fik han Kassererhvervet betroet. Nu i 77 overtog han Foreningens højeste Værdighedspost, og den beklædte han i 10 Aar. Da han i 87 gav Afkald paa Formandsværdigheden, blev han i Bestyrelsen, og da han døde i 1899, havde han fungeret 25 Aar som Bestyrelsesmedlem.

Ved Allerups Avancement fra Kasserer til Formand fik Købmand CHR. ANDERSEN for 3die Gang Foreningens Regnskabsbøger og Pengekasse overleveret, og denne Gang blev han siddende som Kasserer lige til sin Død i 1901. I alt havde han da været Kasserer i 29 Aar.

Foruden Chr. Andersen kom en anden af den gamle Musikforenings Mænd ind i Bestyrelsen i 77. Det var Organist PHILIP ENGHOFF. Han valgtes til Sekretær og fungerede som saadan til 1½ Aar før sin Død den 13de Marts 1887.

Ved Siden af disse 3 Mænd havde i den første Tid Lærer Axel Nielsen og Bankdirektør Prøvensen Sæde i Bestyrelsen. Prøvensen var kun Medlem ganske kort Tid. Allerede 1878

blev han erstattet med et af Korets Medlemmer, Købmand SEVERIN RODE (død som Dampskibsekspeditor 62 Aar gammel i 1904).

Da Axel Nielsen i 1883 udtraadte af Bestyrelsen, efterfulgtes han af et nyt Kormedlem, Læge TH. LANGKILDE, der efter 32 Aars Virksomhed den Dag i Dag med usvækket Interesse tager Del i Bestyrelsens Forhandlinger. Thorvald Chr. Langkilde, der længere end nogen anden har været Medlem af

S. Rode. C. Larsen. Chr. Braunstein.
Chr. Andersen. Ph. Enghoff. E. Allerup. Th. Langkilde.

Bestyrelsen, er født den 21de Oktober 1849 i Ejby Mølle ved Odense. Efter i 76 at have taget medicinsk Embedseksamen og efter at have gjort Kandidattjeneste paa Sindssygeanstalten ved Vordingborg nedsatte han sig som Læge i Odense i November 78. Som gammel Studentsanger og Klaverspiller (Jetel og Simonsen har været hans Lærere) fandt han straks Vej ind i Musikforeningen. Siden 91 har han været Kommunalæge.

I 1885 trak Rode og Enghoff sig ud af Bestyrelsen. Deres Efterfølgere blev Kaptajn LAUB og Redaktør DREYER, to Mænd, som begge skulde blive Formænd for Foreningen.

Under Allerups Ledelse begynder Musikforeningen sine

Ungdomsaar. Paa alle Punkter mærker man det friske Initiativ og den større Dristighed.

Dirigenten, Klokke LARSEN, og hans unge Kor, der bestod af et halvt Hundrede Damer og Herrer, tager fat paa større Opgaver.

Selvfølgelig lod man ikke Gades Korværker ligge. Efter i 78 at have sunget Prologen og 2den Afdeling (Maaneskinsnat ved Elverhøj) af »Elver-skud« gav man endelig i 85 hele Værket i en Udførelse, der langt overgik Udførelsen i Foreningens første Aar. »Korsfarerne«, hvoraf man i 75 havde sunget 1ste Afdeling og i 79 de to første Afdelinger, kom til fuldstændig Opførelse i April 81. Gades og Richardts Kantate i Anledning af Universitetets 400-Aars Jubilæum hørte Medlemmerne allerede den 19de Decbr. 79, kun et halvt Aar efter, at den var udført første Gang ved Doktor-Promotionsfesten i Universitetets Solennitetssal. Af Gade hørtes paany »Ved Solnedgang« (83 og 84) og »Foraarsbudskab« (85).

J. P. E. Hartmann blev heller ikke glemt. I Decbr. 81 opførtes »Dryadens Bryllup«, i Marts 82 »I Provence«, i April 83 »Davids 115. Salme for Soli, Kor og Orgel« og i Decbr. 86 »Foran Sydens Kloster« for Soli og Damekor. Edv. Griegs »Foran Sydens Kloster« havde man sunget allerede i Februar 79. Af Weyse hørtes »Julekantaten« 78, af Heise »Efteraarsstormene« for Soli og Kor i Decbr. 80.

Ogsaa fra den tyske Musik hentede man Korværker. I Decbr. 82 dristede man sig endogsaa til at opføre Rob. Schumanns »Der Rose Pilgerfahrt«. Som Regel var det tyske Arbejder af mindre Omfang. Schumanns stadig yndede Kor »Zigeunerliv« blev sunget 2 Gange. Af Mendelssohn-Bartholdy hørtes intet; derimod en Del af de Komponister, der sluttede sig til ham og til Schumann. Saaledes forskellige Korsange af Moritz Hauptmann, »Regina coeli« for Sopran og trestemmigt Damekor og »Den døde Brud« for Mezzo-Sopran og mindre Kor af Joseph Rheinberger, »Am Traunsee« for Baryton og Damekor af Ferd. Thieriot, »Die Birken und die Erlen« for Sopran og Kor af Max Bruch. Foruden »Liebeslieder«, der flere Gange stod paa Programmet, hørtes ogsaa »Marienlieder« af Johs. Brahms. Operamusik fandt ikke saa varm en Tilbeder i Larsen som i Jastrau. Der hørtes dog lidt af Rich. Wagners »Tannhäuser«, af Spohrs »Jessonda« og Mozarts »Idomeneo«.

Til Solopartierne havde man adskillige gode lokale Sangere. Formanden, EMIL ALLERUP, gik i Spidsen og sang Baryton-partierne. Foruden Peter Eremit sang han Pan i »Dryadens Bryllup«. Særlig Lykke gjorde han med Soloen i »Am Traunsee«, som derfor blev givet 2 Gange. I 83 forsøgte Vinhandler Waage Jensens Søn, DAVID JENSEN, der var Medlem af Koret, sig som Solist med et Par Sange for Basbaryton. Allerups Arv-

tager til Barytonpartierne blev dog ikke Jensen, men Redaktør M. DREYER, der i 87 lod sin mægtige Røst runge i Peter Eremit's Parti. Ved samme Koncert fik Sparekassekasserer MØLLER, der i 79 sang Rinaldos Parti i »Korsfarerne«, sin værdige Efterfølger i Lærer HELSING.

Indtil 1883 hørte Medlemmerne flere Gange med Glæde Frk. AGNES SPURS kønne Mezzo-Sopran. I 81 sang hun saaledes Armidas Parti i »Korsfarerne« og Hermes i »Dryadens Bryllup«.

I Februar 80 sang hun et Par Duetter sammen med Dirigentens Hustru. Fru SOPHIE NICOLINE LARSEN er født i Christiania, og hendes Fader var Tandlæge Halvor Moe. 1876 kom hun til Odense, hvor forøvrigt hendes Bedstefader, den norske Portrætmaler Niels Moe havde virket som Lærer 1832—54. Fru Larsen har været det mest trofaste Medlem af Koret.

Omtrent samtidig med, at Frk. Spur paa Grund af sin Plejefader, Pastor Helvegs Død forlod Odense, mistede Musikforeningen sin fortræffelige Sopransolist, Fru DINESSEN. Fernanda Dinesen var Datter af kgl. Solodanser Hoppe. Da hendes Moder var født Allerup, var hun i Familie med Formanden, og hun var bleven fast knyttet til Odense ved Ægteskab med Fotograf L. Dinesen, der i 71 overtog Fotograf Ryes Atelier. Inden hun blev gift, havde hun faaet Undervisning hos Kammersanger Schrams Adoptivdatter Orpheline Wexschall, og i 80 gennemgik hun et Kursus i Sang hos Koncertmester Helsted. Hun var ligesaa decideret Sopran som i sin Tid Frk. Rye og Frk. Pløyen, og blandt hendes Solopartier mindes Elversprinsessen i »Elverskud« (78) og Fantus i »Dryadens Bryllup« (81). Ved Kirkekoncerterne i 78 og 80 udførte hun sammen

Fru Dinesen.

med Carl Larsen og Braunstein Turanyis »Ave Maria« for Sopran, Violin og Orgel. Det var et stort Tab for Musikforeningen, da Døden den 22de Januar 83 bortrev Fru Dinesen, skønt hun kun var ca. 33 Aar gammel.

Som Frk. Spurs og Fru Dinesens Samtidige mindes Mezzo-Sopranen eller Alten Frk. ANDREA HEY som Solist. Hun var Datter af Vinhandler F. W. Hey og havde allerede 1869 begyndt at synge i Foreningens Kor. 1878 opholdt hun sig i København for at uddannes i Sang hos Koncertsangerinde Frk. Johanne Hansen. Straks efter sin Hjemkomst fra Hovedstaden sang hun et Par Solosange, bl. a. Beethovens »Busslied«, ved Kirkekoncerten i Julen 78, og i de følgende Aar hørtes hun flere Gange. Saaledes sang hun Romancen af »Mignon« og Ingigerd i Griegs »Foran Sydens Kloster«. Altpartiet heri blev sunget af en Præstedatter, Frk. Camradt.

Lidt senere, i Aarene 83—85, debuterede 3 andre unge Damer, der havde deres Hjem i Byens Handelsverden, Frøknerne Prøvensen, Holbeck og Maegaard, som Solosangere i Musikforeningen,

Bankdirektør Prøvensens Datter, Frk. THORA PRØVENSEN, havde en velskolet Mezzo-Sopran, med hvilken Medlemmerne stiftede Bekendtskab, da hun i December 83 sang Soloen i en Romance af J. Rheinberger for Mezzo-Sopran og 4-stemmigt Kor. Samme Aften sang hun tre Solosange; blandt disse gjorde Jastraus »Du lille Fugl« Lykke; derimod fandt Medlemmerne naturligt nok, at Madame Trebelli ved sin Koncert Aaret forud havde sunget Habaneraen af »Carmen« bedre. I Sommeren 84 sang Frk. Prøvensen ved Foreningens selskabelige Sammenkomst i Fruens Bøge. Hun fik dog ikke større Betydning for Foreningen.

Frk. HELENE HOLBECK, født 1862, var Datter af Grosserer H. C. G. Holbeck (Firmaet Rasmus Holbeck & Søn). I Begyndelsen af Firserne sang hun med i Musikforeningens Kor og tog samtidig Undervisning hos Ritmester Frederiksens Frue. Et Par Vintre fik hun derpaa sin høje Mezzo-Sopran uddannet hos kgl. Kammersangerinde Fru L. Gerlach i København og

debuterede saa som Solist i Musikforeningen ved Kirkekoncerten i Maj 84 med Marschners »Ave Maria«. I Efteraaret 85 sang hun ved Sæsonens første Koncert forskellige Romancer, bl. a. nogle af Heises »Dyvekes Sange«, og ved den anden Koncert Sentas Ballade af »Den flyvende Hollænder«; men i December 85 blev hun gift med Artillerikaptajn Bistrup, og dermed var hun tabt for Foreningen.

Frk. ANNA MARIE FRYDENDAHL MAEGAARD, Købmand W. R. Maegaards Datter, var i Besiddelse af en fyldig mørkfarvet Alt. Ved Sommerkoncerten 84 sang hun Duetter sammen med Frk. Prøvensen. Sin største Betydning havde hun dog som en af Korets bedste Støtter. Hun døde ugift i Juni 1902.

En Sopransangerinde, der kunde udfylde Fru Dinesens Plads, fik Musikforeningen først i Kaptajn LAUBS Frue, der i Marts 86 sang et Par Duetter af Schumann sammen med Sparekassekasserer Møller.

Fra Begyndelsen af Firserne var det imidlertid ikke længere saaledes, at alt stod eller faldt med, om der var gode stedlige Solister eller ikke. I 1881 brød man nemlig resolut med, hvad der havde været Skik og Brug i den gamle Musikforening og i den ny Forenings første 15 Aar. Hidtil var samtlige Solopartier i de opførte Korværker blevne udførte af Dilettanter; men ved Opførelsen af »Dryadens Bryllup« den 17. December 81 sang Koncertsangerinde Frk. BEATRICE DIEDERICHSEN Dryadens og Kantor VIGGO EMIL BIELEFELDT Apollos Parti, medens Fru Dinesen, Frk. Spur og Allerup havde de andre Solopartier. Det blev ikke sidste Gang, Foreningen søgte Assistance hos disse to højtbegavede københavnske Sangere. Allerede Aaret efter hørtes Frk. Diederichsens høje lyse Sopran og Bielefeldts store bløde Tenorbaryton i »Der Rose Pilgerfahrt«, og ved Opførelsen af »Elverskud« 85 rørte Bielefeldt for første Gang Medlemmernes Hjerter ved sit stemningsfulde Foredrag af »Saa tit jeg rider mig under Ø«. Frk. Diederichsen var Elverkongens Datter, medens Moderens Parti blev sunget af en anden ung Sangerinde fra København, den prægtige Altsangerinde Frk. FANNY GÄTJE.

Fremmede Sangere, der optraadte uden Samvirken med Koret, havde man lejlighedsvis engageret allerede før 81.

I 77 hørtes Operasanger *H. E. Christophersen* (født i Odense 1838) og hans Hustru, Ernesta, Søster til Niels Juel Simonsen, i 79 selve Kammer-sanger *N. J. Simonsen* sammen med Operasangerinde Frk. *Augusta Schou* (senere Fru Lütken), i 81 den brasilianske Sangerinde *Bellina Howitz* og Simonsen, i 82 Frk. *Thyra Aagaard* og i 83 den svenske Sangerinde *Louise Pyk*, der lige forinden havde gjort stor Lykke paa det kgl. Theater som Norma, og hendes Søster *Hanne Pyk*.

Navnlig paa Instrumentalmusikkens Omraade gik Bestyrelsen i høj Grad i Johnsens Fodspor og lod Medlemmerne stifte Bekendtskab med fremmede Kunstnere.

Man hørte ikke blot Tidens tre mest ansete danske *Violinspillere Schiørring* (Max Bruchs Koncert i 79, 2 Satser af Gades Koncert i D-Mol i 83), *Hilmer* (Nerudas ny Komposition Rhapsodie hongroise i 82, Viottis A-Mols Koncert i 85) og *Anton Svendsen* (Tartinis G-Mols Sonate i 80); men ogsaa nogle af Udlandets berømte Violinvirtuoser aflagde Foreningen en enkelt Visit, saaledes Østrigeren *Eduard Rappoldi* (Ungarsk Koncert af Joachim i 77), Polakken *Stanislas Barcewicz* (2 Satser af Wieniawskis 2den Koncert i 81), Franskmanden *Emile Sauret* (Airs hongrois af Ernst i 83) og Amerikanerinden *Arma Senkrah* (Vieuxtemps' Ballade og Polonaise og Sarasates Zigeunerweisen i 83).

Af *Violoncellister* hørtes *Friederich Grützmacher* i 80, *David Popper* i 81, den unge *Robert Hansen* (Joh. Svendsens Koncert) i 83 og *Neruda* i 84.

Den første fremmede *Klaverspiller*, der hørtes i Musikforeningen, var Østrigeren Fru *Laura Rappoldi* i 77 og 78 (Beethovens Cis-Mol Sonate og en af Liszts ungarske Rhapsodier). Derefter spillede den sachsiske Hofpianistinde *Mary Kræbs* (Rhapsodie af Liszt) i 80 og Hofpianist *Xaver Scharwenka* (Schumanns Carneval) i 83. Endelig hørtes i Oktober 85 Frk. *Agnes Hansen*, nu Fru Adler, der Aaret før havde gjort stor Lykke i Odense ved en Koncert, hun gav sammen med Broderen Robert Hansen.

Der var iøvrigt i Odense Rigdom paa duelige *Klaverspilleresker*. I Oktober havde en Datter af Lærer J. A. Holm i Hundesrup en meget lovende Debut i Musikforeningen. Frk. INGER KIRSTINE HOLM, der var uddannet i Hamburg, spillede en af Mendelssohn-Bartholdys Klaverkoncerter. Aaret efter spillede hun paany i Musikforeningen; men snart efter blev hun gift med T. V. Garde, Premierløjtnant i Flaaden, og drog til København.

I April 83 spillede Fru Unserud og Frk. MINNA HOHN norske Danse af Grieg og Halfdan Kjærulfs Polonaise i C for 4-hændigt Pianoforte. Medens Frk. Hohns Uddannelse ikke var afsluttet endnu, var Fru UNSERUD en fuldt færdig Pianistinde, der ofte glædede Foreningens Medlemmer. Hun var født i Bergen den 28de Februar 1857, og hendes Pigenavn var Fanny Smith. Organist Schönberg i Bergen, en Broder til Musikforeningens første Revisor, Klokker Schönberg i Odense, var hendes Bedstefader. Sin første Undervisning i Klaverspil havde hun faaet hos Kapelmester Henneberg i Bergen, senere havde hun haft Edv. Grieg til Lærer. Efter dennes Raad rejste hun til København og fik Undervisning hos den norske Pianist Edmund Neupert, der 1868–80 virkede som Lærer i Danmark. Ca. 1881 kom hun til Odense som Optikus A. M. Unseruds Hustru, og her døde hun 1903. Da hun optraadte i 85, mindedes hun begge sine Lærere ved at spille en Koncertetude af Neupert og »Brudfølget drager forbi« af Grieg. I Decbr. 86 spillede hun Andante med Variationer for 2 Klaverer af Schumann sammen med Frk. Øwre, en anden norsk Klaverspillerske, Skæbnen havde ført til Odense.

HELGA MARIA REETZ ØWRE var født den 24de Juni 1863 i Tromsø, hvor Faderen var Grosserer. 1882 kom hun til Danmark og blev uddannet i Klaverspil af Professor Emil Hornemann. I Odense tog hun Bolig i Slutningen af 84. Hun var imidlertid meget svagelig og fik derfor ikke større Betydning. Hun døde 1891.

Mærkeligt nok spillede Foreningens lønnede Pianist CHR. BRAUNSTEIN aldrig Solo paa Klaver; men ved de aarlige Kirkekoncerter maatte han spille Orgelsoloer. Skønt han efter Organist W. E. Kuglers Død 1878 var bleven ansat som Organist ved Vor Frue Kirke, blev han aldrig særlig betydelig som *Orgelspiller*. Som Regel var det mindre Orgelstykker, han udførte. Sin største Betydning havde han stadig som Deltager i Sammenspil og som den støtte, snarraadige Akkompagnatør ved Opførelsen af Korværker.

Fra November 74 og i godt 10 Aar savnede Musikfore-

eningen et nogenlunde fuldstændigt *Orkester*. En meget sjælden Gang dannede man et lille *Strygeorkester*, og i September 84 engagerede man BALDUIN DAHL til at give en *Orkesterkoncert*; men først den 20de November 85 lykkedes det at præsentere Medlemmerne et større *Orkester* fra Odense By. Det ny *Orkester* skyldte, man kan næsten sige selvfølgelig, Klokker LARSEN (siden Oktober 83 Klokker og Kordegn ved St. Knuds Kirke) sin Tilblivelse. Han følte Trang til at opføre Gades og Hartmanns Værker med *Orkester* og ønskede vel ogsaa, at Foreningens Medlemmer af og til skulde høre en *Symfoni*. ENGHOFF levede endnu (han døde først i Marts 87), men var 68 Aar og havde paa Grund af sin Alder trukket sig ud af Foreningens Bestyrelse. Der kunde derfor ikke være Tale om at tage ham til *Dirigent*. Larsen havde imidlertid ved *Partiturstudier* forberedt sig til ogsaa at lede et *Orkester*, og Tilliden til ham var saa stor, at Byens musicerende *Dilettanter* og professionelle *Orkesterspillere* igen samlede sig i en *Forening*, hvis væsentligste *Formaal* var at støtte *Musikforeningen*. Denne Gang fik Foreningen Navnet *Orkesterforeningen*; men det sidste musikalske *Selskabs Formand*, gamle HVALSØE, blev ogsaa denne *Forenings Formand*. Ved den første *Koncert* nøjedes *Orkestret* med at spille en *Ouverture* (»*Idomeneo*«) og medvirke i Gades »*Foraarsbudskab*«; men allerede i Marts 86 spillede det en *Symfoni* af Haydn (*G-Dur*), ligesom det var med i Beethovens *Fantasi for Pianoforte, Kor og Orkester*. I December 86 spillede Beethovens *C-Mols Symfoni*.

Takket være *Orkestret* lykkedes det at fejre *Gades 70 Aars Fødselsdag* den 22de Februar 87 paa en fuldt ud værdig *Maade*. *Festkoncerten*, der begyndte med *Fremsigelsen* af en *versificeret Hilsen* og *Tak til Jubilaren* og sluttede med *Leveraab* for den berømte *Komponist*, bestod af »*Efterklang af Ossian*«, *Noveller* for *Pianoforte*, *Violin* og *Violoncel* og et *Udtog* af »*Korsfarerne*« med *Orkesterledsagelse*.

Saa længe Foreningen ikke havde et *Orkester*, sad ganske naturligt *Kammermusikken* i Højsædet. Paa *Generalforsamlingen* 75 var der efter *Forslag* af Allerup, Johnsen og Willemoës vedtaget følgende *Tilføjelse til Lovenes* § 2:

»Det anses endvidere for ønskeligt, at Bestyrelsen, foruden de fire større Koncerter, om muligt foranlediger afholdt nogle mindre i et billigt Lokale for de Medlemmer af Foreningen, som særlig interesserer sig for Kammermusik. Herved kunde da tillige gives Lejlighed for yngre Dilettanter til at prøve og videre udvikle deres Kræfter i musikalsk Retning.« Først i Sæsonen 77—78 lykkedes det Bestyrelsen at finde en Ordning, ved hvilken man uden større Udgifter for Foreningen kunde tilfredsstille Trangen til Kammermusik. Man begyndte at holde Korprøverne, der før havde været holdte i Odense Klub (nuværende Nationalbank) eller i Larsens Hotels Spisesal, i *Solennitetssalen paa Katedralskolen* (nuværende Posthus), og her var der saa god Plads, at man kunde give Medlemmerne Adgang til Prøverne. Naar saa Korprøven, der begyndte allerede Kl. 7½, var endt, blev der holdt en lille Koncert, ved hvilken der foredroges afvekslende Kammermusik, 4- og 8-hændigt Klaverspil, Solosang o. a. Dette Arrangement har dog aabenbart ikke været fuldt tilfredsstillende; i hvert Fald blev disse Smaakoncerter færre og færre om Aaret, og efter 6 à 7 Aars Forløb ophørte de ganske. Dels har det været for vanskeligt for Foreningens ret begrænsede Antal Kammermusikdyrkere at præstere tilstrækkelig meget nyt i gennearbejdet Form, dels har Medlemmernes Flertal haft nok i, hvad der bødes dem paa de reglementerede større Koncerter. Det var nemlig slet ikke saa lidt.

Paa Foreningens større Koncerter spillede *Septetter* af Hummel og Saint Saëns; *Kvintetter* af Mozart (med Obo), Schubert (Forelkvintetten), Schumann (Es-Dur), Grädener, Raff og Hummel; *Klaverkvartetter* af Mozart (G-Mol), Schumann (Es-Dur) og H. Stähle, Bagataller for 2 Violiner, Cello og Harmonium af A. Dvorak; *Trioer* af Beethoven (Es-Dur), Schumann (Fantasiestykker) og Gade (Novelletter), *Sonater og Suitter* for Klaver og Violin.

Robert Hansen var i 83 med til at spille Schumanns Es-Dur Kvintet, medens *Anton Svendsen* og *Neruda* i 84 deltog i Udførelsen af Es-Dur Kvartetten. Da Hummels Septet blev spillet, havde man tre Kapelmusici: *Schiemann* (Obo), *Andersen* (Fløjte) og *Høiberg* (Valdhorn) til Assistance; men ellers klarede man sig med stedlige Kræfter.

Da man i 82 skulde opføre Saint-Saëns' Septet, hvori der findes et Trompetparti, viste det sig, at man blandt Militær-

musikerne havde en Mand, der spillede med saa køn en Tone og havde saa fin musikalsk Forstaaelse, at man ikke behøvede at hente en Trompetist fra København. Det var den senere Stabshornblæser VILLUMSEN. Han var født 1847 og ansat som Hornblæser ved 16de Bataillon, da han var 14 Aar gammel; han havde deltaget i Krigen 1864, men var taget til Fange af Preusserne under Stormen paa Dybbøl. Til Odense var han kommen 67, da 16de Bataillon forlagdes fra København til Odense.

Strygerne var som Regel Klokker Larsen og Organist M. Hansen (Violin), Instrumentmager Chr. Larsen (Bratsch), Klokker Axel Nielsen (Cello), og M. Braunstein (Kontrabas). MATTHÆUS VILHELM BRAUNSTEIN var Chr. Braunsteins 13 Aar ældre Broder (født 1ste Januar 1825). Han havde i 26 Aar drevet en Musikhandel i Flensborg; men da Chr. Braunstein i Juni 78 var bleven Organist, kom Matthæus til Odense og overtog den yngre Broders Musikhandel. Han døde i Marts 1900, men var i den Snes Aar, han boede i Odense, til megen Nytte for Musikforeningen, snart som Kontrabassist, snart som Cellist.

Instrumentmager CHR. LARSEN var Broder til den tidligere omtalte Bratschspiller Vilhelm Larsen. Han var født 16de Marts 1846. 20 Aar gammel rejste han til Amerika som Snedker; men efter sin Hjemkomst 70 etablerede han sig som Violinmager i Odense 72. Han havde lært at spille Violin, Bratsch og Cello hos Musiklærer Wittrup. I mange Aar var han med i Musikforeningens Orkester. Han døde September 1911.

Fra 1885 begyndte *Neruda-Kvartetten* at gæste Musikforeningen. Da den første Gang spillede i Foreningen (Januar 85), bestod den af Anton Svendsen, Nicolai Hansen, Chr. Petersen og Neruda. Aaret efter (November 86) havde Nic. Hansen afstaaet 2den Violinen til cand. polyt. Holger Møller (nu Hofjægermester og Stamhusbesidder af Østrupgaard). I April 87 spillede *Trio parisien* for Foreningens Medlemmer. Den bestod af Klaverspilleren Gustave Lewita, Violinisten Johannes Wolff og Cellisten Sigismond Burger.

Af det foran nævnte ses det, at Perioden 77—87 i mange Maader var interessant, og saa er det endda ikke nævnt, at Bestyrelsen var ivrig for at arrangere *festlige Sammenkomster*. Der var Spisning og Baller efter mange af Koncerterne, og i 78, to Aar efter, at Sydfynske Jernbane var aabnet, foretog Foreningen en *Udflugt til Svendborg*, hvor der gaves Koncert i Nicolai Kirke og holdtes Festmaaltid i Christiansminde. I 1883 begyndte man at arrangere *Sammenkomster i Fruens Bøge*, ved hvilke Medlemmerne hørte et Par Sange eller Musiknumre, spiste koldt Bord à 1 Kr. 35 Øre pro persona og dansede et Par Timer.

Ja, Ledelsen var virkelysten, Bestyrelse saa vel som Dirigent; men det kom ikke alene Musikforeningen, men tillige Byens hele Musikliv tilgode. Det var Musikforeningens Bestyrelse, der tog Initiativet til den vellykkede *fynske Sang- og Musikfest*, som holdtes i Odense Søndag den 27de og Mandag den 28. Juni 1880. Selv om Borgmester G. Koch var Festkomitéens Formand, var det Musikforeningens Formand og Kasserer, der som Komitéens Næstformand og Kasserer drog den største Del af Læsset. Ved Kirkekoncerten i St. Knuds Kirke sang Foreningens Damekor Davids 23de Salme af Schubert og dens blandede Kor et Kor af Oratoriet »Paulus«. Ved Koncerten i Eksercerhuset om Mandagen, der overværedes af to Tusind Tilhørere, udførte Odense og Svendborg Musikforeninger i Fællesskab under Larsens Ledelse og med Braunstein som Akkompagnatør Gades Kantate ved Universitetets Jubelfest. Enghoff dirigerede det store Mandskor og et Orkester, der spillede en Ouverture af Gade og en Symfoni af Beethoven.

12te—13de Juli 85 holdtes den 3die *fynske Sangfest i Odense*. Denne Gang var Initiativet taget af Centralforeningen af Sangforeninger i Fyns Stift, der var oprettet i Oktober 83 med Urmager Valentin Rasmussen som Formand og Klokker C. Larsen som Overdirigent. Men atter denne Gang medvirkede Musikforeningen, og dens Udførelse af »Elverskud« med Bielefeldt og Frøknernes Diederichsen og Gätje som Solister blev Sangfestens »Glanspræstation«, dens »Perle«. »Elverskud« blev givet med et Orkester paa ca. 20 Mand.

Af og til var der ogsaa Brug for Musikforeningens Kor ved *Højtideligheder i Byen*, saaledes den 22de Februar 1880, da St. Hans Kirke blev taget i Brug igen efter en omfattende Restauration. Da afsang Koret en Kantate til Musik af Weyse. Iøvrigt havde Koret ogsaa den 18de Juli 75 ved Indvielsen af den restaurerede St. Knuds Kirke sunget en Kantate; Musikken til denne skyldtes H. C. Simonsen. Da Kongefamilien den 4de Juli 82 besøgte St. Knuds Kirke, sang Koret en Bøn af Schubert, og da der den 1ste Juli 85 aabnedes en almindelig fynsk Industri- og Landbrugsudstilling i Odense, sang et blandet Kor paa 150 Personer, omfattende Sangerne fra Musikforeningen og Mandssangforeningerne i Odense, en Kantate, som Kantor Jastrau havde komponeret til en Tekst af Overlærer V. Strøm.

I *Velgørehedens Tjeneste* arbejdede Musikforeningen i Febr. 79, da den gentog en af sine ordinære Koncerter (Griegs »Foran Sydens Kloster« og de to første Afdelinger af »Korsfarerne«) i Odense Teater til Fordel for Velgørehedsselskabets Brændselsuddeling. Juledag 83 gav Musikforeningen sammen med Mandssangforeningerne og 6te Regiments Musikkorps en Velgørehedskoncert i St. Knuds Kirke. Komitéen for denne Koncert (Købmand Peter C. Petersen, Fabrikant Emil Allerup og Urmager Valentin Rasmussen) fik et Overskud paa ca. 700 Kr. at fordele.

Bestyrelsens Bestræbelser for at byde Musikforeningens Medlemmer rig Afveksling saavel i musikalsk som i selskabelig Henseende lønnes med en forholdsvis stor *Tilgang af ny Medlemmer*. Medens det halvaarlige Kontingent i 77 kun var godt 550 Kr., var det i 87 ca. 925 Kr. Kontingentstigningen skyldtes dog ikke udelukkende Medlemstilgang; den havde til Dels sin Aarsag i, at *Medlemsbidraget* var bleven *forhøjet*. I 79 vedtoges det, at ny Medlemmer skulde betale Indskud, og i 80 gik man bort fra Familiebilletterne, der gav indtil 3 Medlemmer af samme Husstand Adgang til 4 Koncerter om Aaret for 6 Kr., saaledes at en Koncertbillet i Virkeligheden kun kostede 50 Øre. Nu vedtoges det, at der fremtidig skulde betales 6 Kr. aarlig

for 2 Personer af samme Husstand, 8 Kr. for 3 og stadig 2 Kr. mere for hver ny Person af samme Husstand.

Videre turde man ikke gaa foreløbig; man frygtede for, at Medlemsbidragets Forhøjelse skulde bevirke adskillige Familiers Udgang af Foreningen. Den Indtægtsstigning, der straks fremkaldtes ved Forhøjelsen, blev da ogsaa i 81—82 efterfulgt af en Nedgang paa ca. 100 Kr. pr. Halvaar. Grunden til Udmeldelserne maa dog vistnok snarest søges deri, at Foreningen paa den Tid havde vanskeligt ved at skaffe en tilstrækkelig stor *Koncertsal*. I Efteraaret 79 havde man forladt det gamle Raadhus, der skulde nedrives i Forsommeren 80, og taget *Odense Teater* til Koncertlokale; men her var der ikke Siddepladser nok til alle Medlemmerne, og de mange, der ved Billetuddelingen før de enkelte Koncerter fik Staaplads, var selvfølgelig meget misfornøjede. En Henstilling fra Bestyrelsen til de yngre Herrer om at forlange Staaplads havde næppe den ønskede Virkning.

I 83 var Opførelsen af det ny Raadhus imidlertid heldig tilendebragt, og den 6te Oktober gav man den første Koncert i *den ny Raadhussal*. Paa Grund af sin langagtige smalle Form vandt den ikke ubetinget Anerkendelse som Koncertlokale, og kedeligt var det ogsaa, at hvis Koncerten ikke var færdig inden Kl. 10, kunde Retrætens kraftige Toner nede fra Hovedvagten paa mindre harmonisk Maade blande sig med fremmede Kunstneres Kammermusik (det skete ved Trio parisiens Koncert). Dog nu havde man Plads igen til Medlemmerne, og Kontingentet begyndte straks at stige.

I September 85 tog man Mod til sig og *forhøjede Medlemsbidraget* til den Størrelse, det har endnu (5 Kr. aarlig i Stedet for 4 Kr. for 1 Person, 8 Kr. for 2, 10 Kr. for 3 o. s. fr.). Atter denne Gang kom der nogle Udmeldelser i Forhøjelsens Kølvand; men det betød ikke stort. Man havde ogsaa trøstet Medlemmerne med, at der fremtidig ikke vilde blive afkrævet dem Entré, naar fremmede Kunstnere assisterede. Det havde man hidtil været nødt til; thi selv om ingen fik saa meget i Honorar som Simonsen og Augusta Schou i 78 (tilsammen fik

de 600 Kr.), kunde Foreningen ikke uden at skaffe sig Ekstra- indtægter engagere fremmede Kunstnere. Som Regel nøjedes man med at tage 50 Øre pr. Medlem; men nogle af Koncerterne arrangeredes som betydelig dyrere Ekstrakonserter. Til disse havde alle Adgang; men Medlemmerne fik Billetterne til halv Pris.

Kaptajn Laub Formand.

1887—93.

Formandsskiftet i 87 var ikke Udtryk for Stridigheder indenfor Bestyrelsen eller Foreningen. Af private Grunde ønskede Allerup at indtage en mere tilbagetrukken Plads i Bestyrelsen, og af de to Formandsemner, der i 85 var valgt til Bestyrelsesmedlemmer, tog man Kaptajn Laub som den ældste og satte ham i Spidsen for Foreningen.

Kaptajn W. F. Laub.

WILHELM FREDERIK LAUB var født den 10de Juli 1845 i Ryslinge Præstegaard, men havde tilbragt sine Barneaar i Brahetrolleborg, hvor Faderen H. O. C. Laub var Præst fra 1845, til han i 54 blev Biskop over Viborg Stift. Da Faderen daglig spillede og sang for sine Børn, undertiden egne Smaakompositioner, vakttes Laubs Interesse snart for Musik, og allerede

som Barn deltog han i flerstemmig Sang sammen med sine Søskende. Han lærte ogsaa lidt Klaverspil; men det blev ikke til ret meget, da Moderen, der havde holdt ham til Klaveret, døde tidligt. Det var først, da han som ung Løjtnant fik Garnison i Viborg, at han begyndte at dyrke Musik for Alvor. Da stude-

rede han Harmonilære og skrev Øvelser i Harmonisering og Kontrapunkt hos Domorganisten, Professor Herman Amberg. I 82 kom han til Odense som Kaptajn og begyndte her — for at opnaa Kendskab til Strygemusikkens Væsen og Virke- maade — at tage Undervisning i Violinspil hos Klokker Larsen. Et kort Ophold i København 84 benyttede han til Studier i Komposition hos Orla Rosenhoff, og disse Studier fortsatte han, forsaavidt Militærtjenesten tillod det, gennem skriftlige Øvelser og drev det saa vidt, at han kunde skrive nogle Strygekvar- tetsatser, der vakte Bifald hos hans Lærer. Kaptajn Laub havde saaledes ualmindelig gode Betingelser for at beklæde Formands- posten i en Musikforening tilfredsstillende.

Hverken da Allerup gav Afkald paa Formandsværdigheden eller under Laubs 6-aarige Ledelse af Foreningen skete der nogen Forandring i *Bestyrelsens Sammensætning*. Ved For- mandens Side stod stadig Fabrikant Allerup, Købmand Ander- sen, Redaktør M. Dreyer og Læge Langkilde. Al indre Gæring var forsvunden. Musikforeningen er nu kommen til Skels Aar og Alder. Kræfterne sættes ikke til i indre Splid, men samles i et energisk Arbejde for at hævde Foreningens Ære.

I de første Aar af denne Periode deltog Musikforeningen i et Par *Sangfester* i Svendborg (3die Juli 87) og Nyborg (23de Juni 89) og vandt derigennem Anseelse uden for Odense Bys Grænser. I Svendborg, hvor man gentog »Korsfarerne«, der kort Tid forud var sunget ved en Foreningskoncert, be- undrede Publikum »den mageløse Præcision, hvormed alt gik, den store Dygtighed i Ledelsen«, og i Nyborg vakte Forenin- gens Opførelse af Rosenfelds »Henrik og Else« en formelig Bifaldsstorm.

Da der 4de—10de Juni 88 holdtes nordisk *Musikfest i København* med et Kor paa halvsjette Hundrede Medlemmer og et Orkester paa 106 Mand, deltog en Del af Foreningens Kor, væsentlig Damekoret, i Udførelsen af Selmers »Nordens Aand«, J. P. E. Hartmanns »Universitetskantate«, L. Normans »Rosa rorans bonitatem« og Gades »Elverskud«; men selv- følgelig fik Foreningen ikke Lejlighed til at spille nogen større Rolle i Hovedstaden.

Sin Betydning for Musiklivet i Provinsen viste den Aaret efter, knap en Maaned efter Sangfesten i Nyborg, som Arrangør af *den første fynsk-jydske Musikfest*. Som Dirigent for saavel Musik- som Orkesterforeningen havde Klokke Larsen længe ønsket at give en Symfoni af Gade og en Opera af Hartmann en fuldt ud værdig Opførelse. Han henvendte sig til Byraadets Formand, Etatsraad Koch, og det lykkedes at faa Byraadet interesseret for Sagen, saaledes at det lovede med indtil 500 Kr. at garantere for Dækningen af Udgifterne ved en Musikfest i Odense. Efter Indbydelse kom da ca. 150 Damer og Herrer fra Musikforeningerne i Vejle, Fredericia, Svendborg og Faaborg til Odense Søndag den 14de Juli 89 for at holde de afsluttende Prøver sammen med Odense Musikforening og et Orkester paa ca. 50 Mand, hvoriblandt københavnske Fløjte-, Klarinet-, Obo- og Fagotblæsere samt Harpenistinden Frk. Agnes Dahl. Mandag den 15de Juli, Kl. 4, holdtes den første Koncert i Eksercerhuset. Paa Programmet stod baade Gades B-Dur Symfoni og hans Violinkoncert i D-Mol, spillet af Kammermusikus Schiørring. Damekoret sang Hartmanns »En Sommerdag« med Bielefeldt og Frk. Diederichsen som Solister, og det blandede Kor Hartmanns »I Provence«, begge Værker med Orkesterledsagelse. Endvidere sang Vejle Musikforening under Ledelse af Organist Umlandt Gades »Føraarsbudskab« med Klaverledsagelse. Næste Dag, Tirsdag den 16de Juli, kom Musikfestens Hovedbegivenhed. Da opførtes Hartmanns »Liden Kirsten« med fuldt Orkester. Frk. Diederichsen var Liden Kirsten, Bielefeldt Sverkel og Operasanger Christophersen Narren. Desuden havde Operasangerinderne Fanny Christensen og Clara Skytt Partier i Operaen. Den vellykkede Musikfest sluttede samme Aften med en Folkekoncert i Fruens Bøge.

Som Bestyrelsesmedlemmerne og Dirigenten skaffede Foreningen Ære og Anseelse udadtil, vandt de ogsaa gennem de ordinære Koncerter Paaskønnelse hos *Medlemmerne*. I hvert Fald skrev »Fyens Avis« i Oktober 90 anerkendende Ord om »den Dristighed i Undfangelsen og Energi i Udførelsen af Ideerne, der udmærker den nuværende Bestyrelse«, og Med-

lemstallet steg, saaledes at det halvaarlige Kontingent, der i 87 var 925 Kr., i 93 blev til ca. 1000 Kr.

Foreningen kunde saaledes i 91 fejre sit 25 Aars Jubilæum under de gunstigste Varsler. Jubilæumsmaaneden bragte Foreningen en officiel Æresbevisning, idet Kassereren, Købmand CHR. ANDERSEN, som en af Foreningens Stiftere blev udnævnt til *kgl. Agent* i Midten af Januar Maaned. *Jubilæumskoncerten* fik man først færdig til den 6te Marts, 25 Aars Dagen for den første Koncert i Foreningen. Den formede sig som en Hyldest ikke blot til Foreningen, men ogsaa til Dirigenten. Da det festklædte Publikum var samlet i Raadhussalen, udbragte Formanden et Leve for Foreningen, hvorpaa Orkestret spillede Webers Jubel-Ouverture. Efter Solosang af Bielefeldt og fhv. *kgl. svensk Operasangerinde Fru Vendela Sørensen*, der i 88 ved sit Ægteskab var bleven knyttet til København, skulde Opførelsen af »Elverskud«, det samme Korværk, som havde lydt 25 Aar tidligere, begynde. Men inden *Dirigenten* fik hævet sin Taktstok, traadte et af Korets ældre Medlemmer, Købmand Peter C. Petersen, frem og bragte ham Korets Tak for hans Virksomhed i de forløbne Aar og bad ham til Erindring modtage en Taktstok, som derpaa anbragt paa en Blomsterlyre overrakte ham af Frk. Emma Allerup. Kraftige Hurraraab viste, at Publikum var med i Korets Hyldest. Da de sidste Toner af »Elverskud« var hendøde, udbragte Etatsraad Koch et nyt Leve for Musikforeningen, og derefter begyndte et livligt Bal. Men ca. 150 af Festsdeltagerne samledes til et Festmaaltid i Raadhusets Spisesal, hvor der holdtes mange Taler, oplæstes Lykønskningstelegrammer og afsendtes en »undersaatlig Hilsen« til Dronning Louise som »den ophøjede Beskytterinde af Musiklivet i Danmark«.

Den Laub'ske Periode af Musikforeningens Historie kendetegnes ved den inderlige *Samvirken*, der nu begynder *mellem Kor og Orkester*. Endelig havde Musikforeningen faaet sig en Dirigent, der nærrede lige stor Interesse for Korsang og Orkestermusik. Værker, der tidligere havde været givne med Klaver, kom nu frem i fyldigere Skikkelse, iklædt Orkestrets mere farve-

rige Klædebon. Saaledes var Jubilæumskoncerten den første Koncert, ved hvilken »Elverskud« blev givet med fuldt Orkester.

Af Gade gaves forøvrigt nogle Arbejder, der ikke tidligere var hørt i Foreningen: »Aartidsbilleder« for Soli, Damekor, firhændigt Klaver og Strygeorkester (Decbr. 89 og Februar 90), »Agnete og Havfruerne« for Solo, Damekor og Orkester (Decbr. 92) og 1ste og 2den Del af »Kalanus« (April 93). Til »Kalanus« havde man kun Klaverledsagelse. Af *J. P. E. Hartmanns* Værker naaede kun »Dryadens Bryllup«, opført allerede 81 med Klaver, at blive givet med Orkester (Oktbr. 92). »Liden Kirsten«, der hørtes ved Musikfesten 89 med Orkester, blev i Foreningen sunget med firhændigt Klaver i Decbr. 87. Hartmanns Foraarssang »End ligger Jorden i Sneens Svøb« og »Syvsoverdag« fik Medlemmerne ligeledes at høre med Akkompagnement af Braunstein i 90. *Emil Hartmanns* »Vinter og Vaar« (Oktbr. 88), *Griegs* »Landkjending« (Oktbr. 87 og Decbr. 92) og »Scene af Olav Trygvason« (Oktbr. 90 og Septbr. 91), *Richard Wagners* Indtogsmarsch af »Tannhäuser« (Februar 88) og *Max Bruchs* »Den hellige Families Flugt« (Oktbr. 87 og April 92) gaves alle med Orkester. Derimod savnedes dette ved de to Opførelser af *L. Rosenfelds* »Henrik og Else« i 89, ligeledes da der i Novbr. 91 blev sunget et Uddrag af *August Ennas* Opera »Heksen«, et Par Maaneder, før Operaen kom frem paa det kgl. Teater.

Hver Sæson gaves der 2 Orkesterkonserter, og det var bestandig Orkesterforeningen, der assisterede mod et Tilskud af ca. 150 Kr. pr. Koncert. Orkestrets Virksomhed var langt fra indskrænket til Samvirken med Koret.

Der opførtes flere *Symfonier* (F. Ries' D \sharp Dur Februar 88, Gades Nr. 4 B \sharp Dur Februar 89, Mozarts C \sharp Dur (Jupitersymfonien) Februar 90 og Novbr. 91, Beethovens Nr. 2 D \sharp Dur Decbr. 92) og *Ouverturer* (bl. a. Gades »Nordische Sennfahrt«) ligesom et Par *Klaverkonserter* (*Griegs* A \sharp Mol Oktbr. 89 og Mendelssohn-Bartholdys G \sharp Mol Septbr. 91) og en *Violinkoncert* (Mendelssohn-Bartholdys Oktbr. 87).

Af og til var det *Strygeorkestret* alene, der lod sig høre (f. Eks. med Gades Novelletter). I Oktober 88 havde det faaet en ganske ny Suite betroet. Det var det Arbejde, hvormed CARL NIELSEN kort forud havde debuteret ved Tivolis Symfonikonserter. Carl Nielsen var selv kommen til Stede som Dirigent. Han var jo født i Nørre-Lyndelse ved Odense, havde været ansat ved Regimentsmusikken og faaet Undervisning hos Klokker Larsen. Om denne Aften fortæller den fremragende

Komponist, der nu staar paa Gades Dirigentplads i Københavns Musikforening, i et Brev:

Fra min Optræden i Musikforeningen har jeg kun friske og gode Minder, og Koncerten i 88 staar for mig som noget af det lykkeligste, jeg har oplevet. Det var jo midt i en Kreds af Venner og Frænder, hvor det gjaldt om ikke at gøre deres Tro paa mig til Skamme. Jeg var naturligvis ungdommelig ivrig, da jeg skulde til at dirigere min Suite for Strygeorkester, og jeg husker, at da jeg under den første Prøve brød af og med et Par Ord opfordrede Orkestret til at tage noget ildfuldere paa Tingene, udbrød Musikhandler M. Braunstein, idet han spyttede i Næverne: »P'toi! Her skal nok tages fat!« Det satte naturligvis Humøret op, og vi lo alle ad det spontane, kammeratlige Udbrud, og ikke mindst min kære Lærer, Kammerraad Larsen. Han har jo stor Sans for det sunde Humør, ellers havde han næppe heller kunnet udrette, hvad han har, i Musikforeningen. Thi det er enestaaende her i Landet uden for Hovedstaden, og derfor kan jeg kun sige, at alle mine Minder fra Odense, der berører Musik og Musikmennesker — og det var al min Higen i den Tid at høre og lære — de knytter sig omkring Kammerraad Larsens Personlighed som Ranker om en Søjle: Gid han maa nyde sin Hædersdag i fuld aandelig og legemlig Kraft; han fortjener al den Anerkendelse, der kan ydes ham.

Havde Klokke Larsen en lykkelig Evne til at samle syngende og spillende om sig i Kor og Orkester, havde han tillige det Held, at der i Odense fandtes flere *Sangere* med saa gode Stemmemedler, at de kunde gøre sig gældende med et Orkester ved deres Side. Den Tenor og den Baryton, der havde henholdsvis Rinaldos og Peter Eremit's Parti i Februar 87, da »Korsfarerne« første Gang blev givet med Orkester, overflødiggjorde fuldstændig fremmede mandlige Solister i de nærmest følgende Aar.

Tenoren var Lærer L. C. HELSING. Han var født i Svendborg den 14de Marts 1857; men da hans Forældre faa Aar efter var flyttede til Odense, og han havde gaaet i Skole i Odense, var han at betragte som Odenseaner. I 84 tog han Lærereksamen, og efter at have været Hjælpelærer ved Odense Drengeskole blev han i Sommeren 85 ansat ved Giersings Realskole. Han traadte ind i Musikforeningens Kor, og snart lagde Dirigenten Mærke til hans fyldige og sympatetisk klingende Stemme. Først fik han Lov til at være med i Solokvartetter, og fra 1887 fik han større Solopartier betroet. Ret megen Sang-

undervisning havde han ikke faaet; men han havde dog sunget et Par Aar hos Kantor Jastrau. Senere fik han Sextus Miskov til Lærer, naar denne tilbragte sine Sommerferier paa Marienlund ved Odense. Egentlig var han Tenorbaryton; men da han med megen Lethed kunde anvende Falsetten, var han i Stand til at synge deciderede Tenorpartier som Rinaldos i »Korsfarerne« (87), Sverkels i »Liden Kirsten« (Decbr. 87) og Henriks i »Henrik og Else« (Sangfesten i Nyborg Juni 89 og Oktbr. 89). I Febr. 1890 blev Helsing imidlertid udnævnt til Kantor og Lærer i Næstved og forlod saa Byen efter den 1ste Marts at have givet en Aftenunderholdning i Teatret, til hvilken han havde indbudt sine »Venner og Velyndere fra Oplæsninger, Dilettantforestillinger og Musikforeningskoncerter i de sidste 5 Aar«.

Endnu inden Helsing havde forladt Byen, hørtes en ny Tenorbaryton ved Musikforeningens Koncerter. Det var cand. polyt. CHARLES KRÄYENBÜHL, som i 89 var bleven ansat som Kemiker paa Løveapoteket. Han var født 1861 og Søn af den reformerte Præst i København. Sangundervisning havde han faaet hos L. Rosenfeld, som havde bevæget ham til at aflægge Prøve paa det kgl. Teater. Skønt Direktør Fallesen tilbød ham Debutroller i »Lohengrin« og »Faust«, besluttede han ikke at gaa Teatervejen. Da han i December 89 havde sunget Sere-naden af »Der var engang —« i Odense Musikforening, var der almindelig Glæde over, at han havde fundet Vej til Foreningens Koncertribune, og Glæden blev ikke mindre, da han ved Kirkekoncerten i Maj 90 sang en Arie af Rossinis »Stabat mater« og sammen med Fru Laub Duetten af Mendelssohns Lobgesang. Desværre blev Kräyenbühls Ophold i Odense kun af kort Varighed. Allerede i Sommeren 90 forlod han Byen. Han er nu Bestyrer af »Den danske Osteløbefabrik« i København.

Saaledes stod Musikforeningen efter Helsings Bortrejse uden Tensorsolist. Manufakturhandler AXEL KÜSTER, som ved Kirkekoncerten i 91 sang Tenorstemmen i Spohrs Duet »Jenseits«, fik aldrig større Betydning for Foreningen, og Sparekassékasserer H. MØLLER, der tidligere var selvskreven til Tenorpar-

tierne, havde i December 87 definitivt sagt Farvel til Koncerttribunen. Ved sit intelligente Foredrag af Narrens Parti i »Liden Kirsten« gjorde han sin sidste Optræden til et fornøjeligt Minde for Foreningens Medlemmer. I de sidste 25 Aar er der ikke i Odense fremtraadt nogen Tenorsanger, som har kunnet erstatte H. Møller og Helsing.

Ved Siden af Helsing bløde lyse Tenor hørtes i Februar 87 Redaktør M. DREYERS malmfulde Baryton første Gang i Musikforeningen. Det var en Stemme, som kunde taale et nok saa kraftigt Orkesterakkompagnement, det skulde være. Foruden Peter Eremit, det Parti, der maaske har klædt hans Stemme allerbedst, sang han i 87 Griegs »Landkjending«, i 89 Griegs »Den Bergtagne« og Kong Valdemar i »Henrik og Else«, i 90 og 91 Offergoden i Griegs »Olav Trygvason« og i 92 »Pan« i »Dryadens Bryllup« og »Landkjending«. Han havde saaledes ganske overtaget de Partier, der tidligere tilfaldt EMIL ALLERUP. Der er dog en vis Sandsynlighed for, at Foreningens Medlemmer i Oktober 89 havde Lejlighed til endnu en sidste Gang at høre den afgaaede Formands Røst i Thieriets »Am Traunsee«.

I Maj 89 udfyldtes en Del af Kirkekoncertens Program af en *Dobbeltkvartet*, der havde Helsing til 1ste Tenor og Redaktør Dreyer til 1ste Bas. Den bestod iøvrigt af Kancelliraad Høybye (1ste Tenor), Læge Langkilde og Grosserer Peter Lausen (2den Tenor), Intendant Jørgensen (1ste Bas), Læderhandler Ludvig Holst og Blikkenslager Julius Frost (2den Bas). Under Dr. Langkildes Ledelse ydede den særdeles god Kvartetssang.

Da »Korsfarerne« skulde opføres i Anledning af Gades 70 Aars Fødselsdag, havde man egentlig tænkt at udelade Armidas Parti; men Dirigenten opdagede saa, at der i Koret var en Dame, som kunde magte dette ingenlunde lette Parti. Det var Frk. PAULA JACOBSEN. Hun var Lærerinde i Sønder Næraa Præstegaard, men tog hver Fredag Aften til Odense for at synge i Musikforeningens Kor. Med kort Varsel indstuderede Frk. Jacobsen Partiet og kom saa godt derfra, at hun besluttede at hellige sig Sangen og blev Sanglærerinde. Efter

selv at have givet en Koncert i Oktober sang hun i December 87 Etles Parti i »Liden Kirsten«; men skønt hun forblev i Odense indtil Marts 90, tilfaldt der hende ikke flere Solopartier i Korværker. I September 90 blev hun gift med Grosserer Herreborg; men 5 Aar efter tog hun for Alvor fat paa Sangstudiet igen. Uagtet hun fik Lærere som Tørslef og Devilliers, naaede hun paa Grund af stærk Nervøsitet aldrig noget betydeligt Navn som Sangerinde. Siden 1906 har hun drevet en Annonceforretning i København.

Større Betydning for Musikforeningen fik Formandens Hustru, Fru EMILIE LAUB, født d. 7de December 1854 i Aarhus, hvor hendes Fader, F. W. Kiørboe, var Grosserer. Hun havde faaet sin Uddannelse i Sang først hos Kammersangerinde Frk. Charlotte Bournonville, senere hos Fru Nanna Liebmann. Straks efter sin Ankomst til Odense var hun bleven Medlem af Koret og traadte derpaa hurtigt frem i første Plan. Efter, som omtalt, i Marts 86 at have sunget Duetter sammen med Sparekassere Møller fik hun i December 87 sit første store Parti som »Liden Kirsten«. I 89 sang Fru Laub først Duetter af Dvorak sammen med Frk. Jacobsen og senere ved Sangfesten i Nyborg Else i »Henrik og Else«. Endvidere hørtes hendes smukke Stemme ved flere Kirkekoncerter.

Formandens Hustru stillede sig imidlertid ikke i Vejen for de yngre Sopraner, der tilbød Musikforeningen deres Assistance. I Efteraaret 1890 ægtede Dr. med. Ludvig Maar i Odense Frk. Emma Olsen, der havde faaet en særdeles grundig musikalsk Uddannelse. Efter først at have haft Frederik Rung til Lærer i Sang og Jul. Bechgaard til Lærer i Klaverspil havde hun i 4 Aar frekventeret det kgl. Musikkonservatorium. Dernæst havde hun studeret Tekstbehandling hos L. Rosenfeld og Sang hos den bekendte svenske Sanglærer Arlberg. Allerede i Novbr. 91 havde Musikforeningens Medlemmer Lejlighed til at høre Fru EMMA MAAR i nogle Solosange og i Thaleas (Heksens) Parti i et Uddrag af Ennas Opera »Heksen«. Baade i 92 og 93 hørtes hun igen, henholdsvis som Fantusus i »Dryadens Bryllup« og som Thaïs i »Kalanus«. I Maj 95 døde Dr. Maar, og Fruen

flyttede fra Odense. Hun bor nu i København som Fru v. Rosen.

Den 21de Decbr. 92 havde en ny Sopran, der i de følgende Aar skulde udføre en Række Solopartier, sin egentlige Debut. Det var den afgaaede Formands Datter, Frk. EMMA ALLERUP, født 1871. Skærtorsdag 91 havde hun sunget Duet sammen med Axel Küster (Spohrs »Jenseits«). Nu sang hun Soloen i Gades »Agnete og Havfruerne«. I Maj 93 sang hun en Arie af »Skabelsen«. Da sang tillige Fru JUUL, gift med en Baneembedsmand, Cherubinis »Ave Maria«.

Ogsaa en ny Mezzo-Sopran stiftede man Bekendtskab med i Begyndelsen af Halvfemserne. Ved Opførelsen af »Heksen« i Novbr. 91 havde Publikum i Almuths Parti for første Gang den Fornøjelse at høre Fru HARALDA BLUMENSAADT. Hun var Datter af Landskabsmaler Harald Trolle og hans første Hustru Birgitte Henriette Felicité Videbeck. I 1867 døde Moderen, og i 70 giftede Faderen sig paany. Datteren, der nu var ca. 10 Aar gammel, kom da i Huset hos Købmand la Cour, hvis Hustru var Søster til Trolle, og forblev her, til hun i Foraaret 81 blev gift med Fabrikant Oscar Blumensaadt, Søn af N. N. Blumensaadt. Inden sit Ægteskab havde hun spillet Dilettantkomedie; men først 31 Aar gammel debuterede hun i Musikforeningen. Aaret efter fik hun sit næste Soloparti, Hermes i »Dryadens Bryllup«.

Mindre *Altpartier* blev sungne af nogle af Korets Damer. I »Liden Kirsten« sang saaledes Frk. MAEGAARD Fru Malfred og Frk. AUGUSTA SWOBODA HELWEG (Datter af Sparekassedirektør, Kaptajn Helweg; født 1866, død 1892 som Grosserer Kauffeldts Hustru) Ingeborg.

Skønt Bestyrelsen bestræbte sig for kun at arbejde med hjemlige Sangkræfter, maatte den dog af og til engagere *fremmede Solister*. Efter Helsings og Kräyenbühls Bortrejse var man nødt til igen at henvende sig til BIELEFELDT, og fra 91 blev han en stadig, men tillige kær Gæst i Foreningen. 91 sang han Hr. Oluf i »Elverskud«, 92 Apollo i »Dryadens Bryllup« og i 93 Alexander i »Kalanus«. Titelpartiet i »Kalanus« blev sunget af Operasanger Emil Holm.

I 91 var det ikke den samme Elverprinsesse, der skulde daare Hr. Oluf, som i 85. Aaret forud havde et Ulykkestilfælde bragt Frk. Beatrice Diede-
richsens straalende lyse Stemme til at forstumme. Paa en Køretur den 3die
Maj 1890 blev hun slynget ud af Vognen, fik Baghovedet knust og døde
kort efter. Som nævnt foran var Fru *Vendela Sørensen* nu Elverkongens
Datter. Bielefeldts Elev, Frk. *Frederikke Madsen* fra Roskilde, sang Moderens
Parti. I Oktober 89 havde Frk. *Emmy Secher* sunget Else i »Henrik og Else«. I
Oktober 90 og Septbr. 91 sang Frk. *Marie Tuxen* fra Svendborg, Niels Juel
Simonsens Søsterdatter, *Vølven* i »Olav Trygvason«. Endelig hørtes i 92 Fru
Dolleris fra Vejle i Dryadens Parti.

Ved den fynsk-jydske Musikfest i 89 var der knyttet faste
Baand mellem Odense Musikforening og Foreningerne i Svend-
borg og Vejle. Som Odense fik Sangere fra Svendborg og
Vejle, modtog Vejle Musikforening Gæster fra Odense. I 89
sang saaledes Helsing Tenoren i »En Sommerdag« derovre.

Var det kun faa fremmede Sangere og Sangerinder, der i
Laubs Tid hørtes i Foreningen, var det endnu færre *udenbys*
Violinister og *Pianister*, der optraadte.

Da *Carl Nielsen* dirigerede sin Suite, optraadte han ogsaa som Violinist
med Leonards Souvenir d'Haydn, og Fru *Orpheline Olsen*, Koncertmester
Wexschalls Datter, Kammersanger Schrams Adoptivdatter, der ved Musikfesten
i 89 havde akkompagneret Vejle Musikforening til Gades »Foraarsbudskab«,
spillede Klaverpartierne i Griegs A-Mols Koncert (89) og Mendelssohns
G-Mols Koncert (91).

Af *hjemlige Klaverspillere* hørte man i Februar 88 Frk.
MINNA HOHN, der allerede i 83 havde spillet firhændigt sammen
med Fru Unserud, foredrage Solonumre som »Ständchen« af
Schubert-Liszt og »En automne« af Moskowski. Minna Chri-
stence Nikoline Ernestine Hohn var født 1863 i Hamburg,
men kommen til Odense som Institutbestyrerinde Frk. Wintellers
Plejedatter. Under August Windings og Helsteds Vejledning
havde hun 85—87 faaet Uddannelse paa Musikkonservatoriet.
Ved en Koncert til Fordel for Orkesterforeningen spillede hun
i Marts 88 Mendelssohns G-Mols Koncert. 1890 blev hun gift
med Læge Johannes Hammerich i København.

I Oktober 87 viste Dirigenten, Klokker C. LARSEN, sine
betydelige Evner som *Violinspiller* ved at udføre Solostemmen i
Mendelssohns Violinkoncert (Orkestret dirigeredes af Chr. Braun-

stein); men ellers nøjedes han som Violinist med at deltage i Sammenspil. Navnlig hørtes han sammen med en begavet Violin-spiller, der i Sommeren 91 var kommen til Odense som Auditor.

EMIL HAMMERICH VALDEMAR SØREN BLOCH var født den 26de Juli 59 i Haderslev, ved hvis Latinskole Faderen, den kendte Forfatter af historiske Lærebøger, V. A. Bloch, dengang var ansat. I 77 havde han taget Studentereksamen ved Fredericia Latinskole og i 83 juridisk Embedseksamen. Sin musikalske Uddannelse havde han faaet dels i Fredericia hos Organist Petersen, dels i København hos Kapelmusikerne Amberg og Anton Svendsen. Akkurat i 4½ Aar var han Auditor i Odense, den By, hvis Borgmester han skulde blive i 1911. Allerede et Par Maaneder efter Auditørens Ankomst til Byen fik Musikforeningens Medlemmer Lejlighed til at glæde sig over hans Spil, der i lige Grad bar Præg af solid Teknik og af fin Musikkultur. Sammen med Chr. Braunstein spillede han den 28de November 91 et Par Stykker af Fr. Ries (Adagio non tanto, Gondoliera). Aaret efter spillede han og Klokke Larsen de to Violiner i Dvoraks Bagateller, og i April 93 var Auditøren Primarius i Beethovens Septet.

Nu, da Musikforeningen igen havde et Symfoniorkester, var der iøvrigt ikke Lejlighed til saa megen *Kammermusik* som i Allerups Tid. Chr. Braunstein, Carl Larsen og Axel Nielsen spillede nogle faa *Trioer* (Schumann D \sharp Mol 87, Rubinstein B \sharp Dur 88, W. Bargiel F \sharp Dur 89). Af *Septetter* hørtes foruden Beethovens den tidligere spillede af Saint Saëns. Stedlige Kræfter spillede ogsaa Forelkvintetten af Schubert.

Kvartetter hørtes kun ved een ordinær Koncert. Det var i Januar 92, da en ekstraordinær Koncert, hvortil Neruda-Kvartetten var engageret, i Hast blev gjort til Foreningens 3die ordinære Koncert, fordi der næsten ingen Billetter var solgt. De i Allerups Tid begyndte *Ekstrakonserter* blev man nemlig ved med.

Ved en Ekstrakoncert i 87 optraadte de to norske Kunstnere Sangeren *Thorvald Lammers* og Pianistinden Fru *Erika Lie Nissen*. I 88 holdtes ikke mindre end 3 Ekstra-Konserter. Ved den første fandtes kun een Kunstner paa Programmet, den berømte Klaverspiller *Wladimir de Pachmann*. Til at be-

gynde med var han nærmest rasende over det Flygel, han skulde spille paa. Han slog et Par Akkorder an og udslyngede saa et »Schauderhaft«, der hørtes ned i Salen. Lidt efter lidt kom han i bedre Humør, takket være Publikums stormende Bifald. Ved den 2den Ekstra-Koncert hørtes *Neruda-Kvartetten*, ved den 3die Pianisten *Felix Dreyschock* og Sangerinden Fru *Therese Halir-Zerbst* samt den tidligere hørte Violinvirtuos *Emile Sauret*. I 89 hørtes Frk. *Elma Ross* (senere Fru Hornemann), *Bielefeldt* og Kammermusik *Schiørring*. Ved samme Ekstra-Koncert spillede Mendelssohn-Bartholdys *Oktet* for 4 Violiner, 2 Bratscher og 2 Violonceller af *Schiørring* og stedlige Kræfter. I 90 gaves 2 Ekstra-Koncerter, en, hvor den nyopdukkede kvindelige Violinvirtuos Frk. *Frida Schytte* spillede sammen med Pianistinden Frk. *Helga Thiess*, og en med Kvartetspil af *Neruda-Kvartetten*.

Da flere af Ekstrakoncerterne ikke betalte sig, holdt man derpaa op med dem.

Med Undtagelse af Kirkekoncerterne holdtes indtil Sommeren 91 alle Koncerter i den i akustisk Henseende gode Raadhus-sal; men den 24de Juni 91 indviede »Foreningen af 1889 for Haandværk og Industri« sin Foreningsbygning paa Albani Torv, og i Industripalæet, som Bygningen snart kaldtes, fandtes der en *Koncertsal*, der var ganske anderledes hyggelig end Raadhus-salen. Den 12te September 91 holdt Musikforeningen en Koncert i det ny Lokale, og da det viste sig, at Musik og Sang lød godt deri, og at det til Lokalet hørende Flygel var fortræffeligt, sagde man resolut Farvel til Raadhuset, der forøvrigt ikke længere kunde rumme Foreningens Medlemmer. I Industripalæet kunde man ogsaa holde Prøverne, der hidtil havde været holdte i Latinskolens Festsal.

De 6 Aar, Kaptajn LAUB var Formand, viser Fremskridt paa flere Punkter. Da han paa Generalforsamlingen den 20de Juni 93 meddelte, at han ikke ønskede Genvalg, bragte Agent Andersen ham derfor med Rette en varm Tak for hans udmærkede og nidkære Virksomhed. Han blev boende i Odense (de sidste Aar som Kasernekommandant), til han i 1895 blev Oberstløjtnant og Chef for 30te Bataillon. I 1901 blev han Oberst og Chef for 5te Regiment. Efter at være afskediget i 1910 opholder han sig i København, stadig interesseret for Musik, blandt andet optaget af den gregorianske Sang, hvorom hans Fætter, Organist Thomas Laub, i 84 udgav sin interessante Bog »Om Kirkesangen«.

Redaktør Dreyer Formand.

1893—1916.

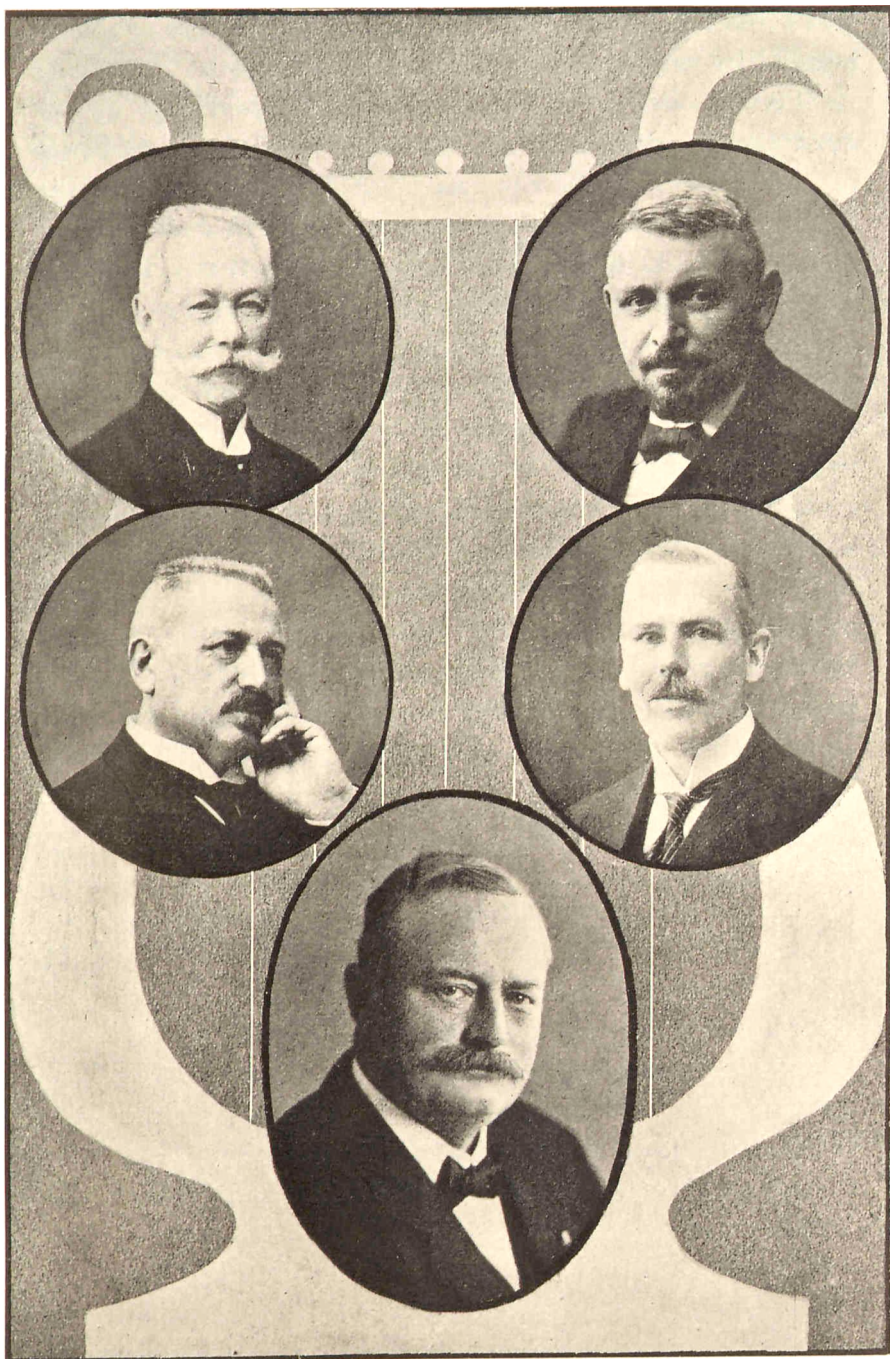
I Kaptajn Laubs Tid havde Bestyrelsen bevidst fastholdt *Traditionerne fra Musikforeningens ældste Tid* og saa vidt muligt kun ladet hjemlige Sangere, Klaverspillere og Violinister optræde som Solister. Ud fra den Erkendelse, at et musikalsk Arbejde ganske anderledes tilegnes og forstaas af dem, der har været med til at udføre det, end af dem, der blot har glædet sig ved det som Tilhørere, søgte man at gøre saa mange af Byens musikinteresserede Damer og Herrer, som det vel var muligt, til Foreningens Medarbejdere. Der kom imidlertid en Tid, da Musikforeningens Medlemmer, der hidtil havde set mere paa de opførte Værkers musikalske Indhold end paa Udførelsens tekniske Form, blev for kritiske til, at de gamle Traditioner vedblivende kunde fastholdes. Efterhaanden som Byen blev større og større, kom der flere og flere fremmede Kunstnere til Byen, og jo nemmere og bekvemmere det blev at rejse ind til Hovedstaden, desto mere almindeligt blev det, at Byens musikinteresserede søgte musikalsk Adspredelse i København. Det ene og det andet medførte, at Medlemmerne stillede større og større Krav til Musikforeningens Sangere og andre Solister. Ekstrakoncerterne havde vel ogsaa øvet deres Indflydelse. Bestyrelsen blev da nødt til i stigende Grad at søge Assistance hos fuldt uddannede professionelle Kunstnere.

Skønt Redaktør MORTEN DREYER, der afløste Laub som Formand, hørte til Foreningens Amatørsangere, havde netop han i Kraft af sine repræsentative Evner særlige Betingelser for at føre Musikforeningens Virksomhed ind i *et nyt Spor*. Trofast støttet af sin Hustru, Fru HENRIETTE DREYER, Bankdirektør J. S. Bangs Datter, har han vist en enestaaende Evne til at knytte fremragende Sangere og Musikere saa fast til Odense Musikforening, at de altid med Glæde modtager Foreningens

Indbydelser. Med en enestaaende Gæstfrihed har Formanden og hans Hustru aabnet deres Hus for Musikforeningens Gæster.

MORTEN CHRISTIAN HEMPEL DREYER, der er Søn af en af Odense Bys mest repræsentative Personligheder, den i 1897 afdøde Etatsraad J. C. Dreyer, blev født den 21de Juni 1860 i København. Efter i 1879 at være bleven Student fra Sorø Akademi meldte han sig ind i Studentersangforeningen, hvoraf han blev et meget skattet Medlem. Han var Medlem af Foreningens lille Kor og sang 1ste Bas i Kvartetten Oscar Petersen. Sin egentlige Uddannelse i Sang fik han af Johan Bartholdy. Ved en af dennes store Elevkoncerter (vist nok i Februar 81) udførtes Operaen »Faust« med Frederik Brun i Titelrollen og M. Dreyer som Valentin. Blandt Tilhørerne var gamle Schram. Som Student sang Dreyer ogsaa i Koncertforeningen og en enkelt Gang i Musikforeningen, og han har sunget under Dirigenterne Grieg, Otto Malling, Gade og Lange-Müller. 1883 blev Dreyer cand. polit., og efter at have været Medarbejder ved Berlingske Tidende og Horsens Avis blev han i 1884 ansat ved Fyens Stiftstidende, hvis Redaktion han overtog 1892.

I 23 Aar har Redaktør Dreyer ledet Foreningen; men hidtil har der aldrig rejst sig nogen nævneværdig Opposition imod ham, og *Generalforsamlingerne* er rene Idyller. Som Dreyer har følt Medlemmernes Tillid, har han altid staaet i det bedste Forhold til *den øvrige Bestyrelse*, og hidtil er det kun Død og Bortrejse fra Byen, der har fremkaldt Forandringer i Bestyrelsens S sammensætning. Under sin lange Formandsvirksomhed har han da kun haft syv forskellige Mænd at arbejde sammen med. De Bestyrelsesmedlemmer, der satte ham paa Formandsstolen, var Fabrikant Emil Allerup, Købmand Chr. Andersen, Intendant H. St. Jørgensen og Kommunalæge Langkilde. Af disse var Intendant Jørgensen lige kommen ind i Bestyrelsen som Kaptajn Laubs Afløser. Hans fulde Navn var HANS STEFFEN JØRGENSEN, og han var født i Kirkeværløse 18de December 1845. Med Lærereksamen fra Jonstrup Seminarium 1865 havde han i mange Aar virket i Odense som Intendant og tilige som Lærer ved Giersings Realskole. Han havde sunget

Th. Langkilde.
J. P. Bloch.

M. C. H. Dreyer.
Bestyrelsen Januar 1916.

Chr. M. K. Petersen.
N. Dreyer.

med i Musikforeningens Kor og været Medlem af den Dobbeltkvartet, der havde Helsing til 1ste Tenor.

Foruden Dreyer er nu kun Dr. Langkilde tilbage af Bestyrelsesmedlemmerne i 1893. I Marts 99 blev Fabrikant Allerup paa Vej hjem fra et Selskab ramt af et Slagtilfælde, som endte hans Liv. I Bestyrelsen afløstes han af Inspektør ved Giersings Realskole, cand. theol. CHRISTIAN MATHIAS KNUD PETERSEN (født i Odense 1869, Medlem af Musikforeningens Kor fra Efteraaret 1893 i en Snes Aar, Inspektør ved Odense Bys offentlige Samlinger 1907). Den 14de Juni 1901 døde Agent Chr. Andersen. Hans Efterfølger i Bestyrelsen blev Direktøren for Bryggeriet Odense, JOHAN PETER BLOCH (født den 28de Februar 1859 i Fredericia, Studentersanger (1. Bas); efter sin Ankomst til Odense i 1889 nogen Tid Medlem af Musikforeningens Kor). Da H. St. Jørgensen, efter at være bleven Overintendant, i Decbr. 1910 paa Grund af Alder og efter Ansøgning var bleven afskediget af Forplejningskorpset, flyttede han bort fra Byen. Hans Plads i Bestyrelsen overtoges af Boghandler NICOLAI DREYER (født 1864, cand. phil. 83, Forstkandidat 90, bosat i Odense fra 93, Indehaver af Hempelske Boghandel fra 94, nu Medlem af Odense Byraad). For Øjeblikket bestaar Bestyrelsen altsaa af Redaktør M. Dreyer, Kommunalæge Langkilde, Inspektør Petersen, Direktør Bloch og Boghandler Dreyer. Siden Agent Andersens Død har Kassererhvervet været betroet Inspektør Petersen.

Musikforeningens *Revisor* er et forhenværende Medlem af Koret, Købmand Th. Baumgarten. Han har revideret Regnskaberne siden 1896. Forud for ham har Revisorerne været Klokker Schönberg 66–72, Fabrikant Emil Allerup 72–74, Købmand F. Christophersen 74–87 og Sparekassekasserer H. Møller 87–96.

Den Fredstilstand, der har hersket indenfor Musikforeningen under Dreyers Ledelse, kunde være et Udtryk for Stilstand; men blot et hastigt Gennemsyn af Programmerne for den sidste Snes Aar viser, at Foreningen netop har øvet sin Manddoms Gerning i det ny Aarhundrede. Efter Aar 1900 har Dirigenten,

der i December 1896 udnævntes til Kammerraad, givet *Koret og Orkestret større Opgaver* at løse end nogen Sinde tidligere, og hos Bestyrelsen har han fundet fuld Forstaaelse og Paa-skønnelse af sit Arbejde for at hæve Musikforeningens kunstneriske Niveau.

Samarbejdet mellem Kor og Orkester har været fortsat. Enkelte Korværker er der jo nok, der har maattet nøjes med Klaverledsagelse (»Der Rose Pilgerfahrt« af Schumann i April 94, men ikke i 1901; Max Bruchs »Schön Ellen« i 98 og Rosenfelds »Henrik og Else« i 1914). Af og til har der ogsaa været ydet god a capella Sang for blandet Kor (Sange af Bechgaard, J. P. E. Hartmann og Peterson-Berger). Reglen har dog været, at Sangerne og Orkesterspillerne har forenet deres Kræfter.

Som sig hør og bør, har *dansk Musik* haft en fremtrædende Plads paa Programmerne; men det har ikke været muligt at skaffe ret mange Nyheder. Den danske Musiklitteratur har kun et begrænset Antal Korværker, der egner sig til Opførelse i en Provinsby. Af *N. W. Gade* opførtes i 1907 »Comala«, der var en Nyhed for Medlemmerne.

Ellers har man for Gades Vedkommende maattet indskrænke sig til Gentagelser: »Elverskud« 3 Gange (96, 04 og 11), »Korsfarerne« ligeledes 3 Gange (93, 99 og 08), »Ved Solnedgang« i 95 og »Frühlingsbotschaft« i 96.

Af J. P. E. Hartmann fandt man heller ikke noget nyt at opføre, skønt man var opfyldt af den dybeste Trang til at hædre Komponisten og hans Minde.

Da Hartmann den 14de Maj 95 havde fyldt 90 Aar, arrangerede Musikforeningens Bestyrelse (Foreningen havde allerede givet sine 4 reglementerede Koncerter) den 21de Maj med velvillig Assistance af *Koret og Orkestret* en *Hartmanns-Fest*, hvortil alle havde Adgang. Industriforeningens Festsal var smagfuldt smykket med den gamle Mesters Buste mellem Dannebrogssflag og Majløv, og Festen begyndte med, at Intendant Jørgensen fremsagde en Prolog, der var forfattet af cand. phil. Chr. Rasmussen, Nonnebakken. Selve Koncerten bestod af Sulamith og Salomons Sange, foredragne af Frk. Frederikke Madsen og Bielefeldt, samt »Dryadens Bryllup«.

I 97 opførtes »Liden Kirsten«, dog ligesom forhen uden dramatisk Fremstilling. Komponistens Død den 10de Marts 1900 foranledigede en Kirkekoncert, udelukkende med Kompositioner af Hartmann. Koncerten sluttede med Hartmanns Sørgemarsch over Thorvaldsen. Siden har »En Sommerdag« været paa Programmet i 1908. Af Sønnen *Emil Hartmann* hørtes i 1906 »Vinter og Vaar«.

Foreningen har dog to Gange haft Lejlighed til at fremføre et ganske *nyt Korværk*, der ikke forud var sunget andetsteds. Den 5te April 1902 dirigerede Komponisten SOPHUS ANDERSEN sit ny Arbejde: »Den anden April«, hvortil Teksten var skrevet af E. Brasen. 3 Aar efter, den 2den April 1905, var det falden i Foreningens Lod at udføre LANGE-MÜLLERS og Ernst v. d. Reckes Kantate ved Odense Kommunes Fest paa Hundredaarsdagen for H. C. Andersens Fødsel. To Uger efter gentoges Kantaten ved en af Foreningens ordinære Koncerter.

Foruden de nævnte danske Komponister er EDVARD GRIEG den eneste Nordbo, af hvem der er udført Korværker. »Foran Sydens Kloster« var igen taget frem fra Arkivet i 97, og »Olav Trygvason«, der første Gang var givet 90, blev med Glæde hørt paany i 99 og 06. Efter Griegs Død den 4de September 1907 ærede man hans Minde ved en Koncert, der fuldstændig var helliget den store norske Tonedigter. Koncerten indlededes med Griegs Sørgemarsch over Nordraak og sluttede med, at Skuespillerinde Fru Augusta Blad deklamerede »Bergliot« med Griegs Orkesterakkompagnement. Iøvrigt bestod Programmet af Griegske Sange, Sonaten i F²Dur og Peer Gynt Suiten Nr. 1.

Tyngdepunktet i Musikforeningens Virksomhed i den sidste Periode ligger imidlertid i dens Fremførelse af *tyske Oratorier*. Da Kammerraad Larsen i 1899 havde fejret sit 25 Aars Jubilæum som Dirigent, lagde han sig ikke til Hvile paa de vundne Laurbær, men søgte ny Opgaver, der kunde virke foryngende paa Koret og Orkestret, og han standsede ved Haydns udødelige Mesterværk Oratoriet »*Skabelsen*«. Indtil da var den polyfone Musik noget ganske ukendt for Musikforeningens Kor; men opildnede af Dirigentens Begejstring for Opgaven kastede Sangerne sig med Iver over Indstuderingen af de fugerede Kor,

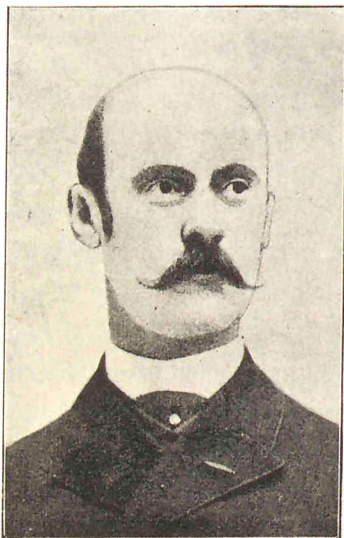
og da Slutningskoret i »Skabelsen«s 2den Del »Vollendet ist das grosse Werk« den 18de November 1900 gav Genlyd i St. Knuds Kirkes mægtige Hvælvinger, havde Musikforeningen vundet en virkelig Sejr. Kun faa Maaneder efter (April 01) maatte »Skabelsen« gentages ved to offentlige Koncerter, og dens yndefulde Solopartier var paa alles Læber. Sin uforgængelige Magt over Sindene viste Oratoriet paany i December 1905, da det opførtes baade ved en Foreningskoncert og ved en offentlig Koncert, og i Januar 1913.

Da det havde vist sig, at Kor og Orkester magtede at udføre Oratorier, og at disse Musikværker nu havde den rette Sangbund i Odense, blev man ikke staaende ved »Skabelsen«. Mendelssohn-Bartholdys »Paulus«, der havde været med til at give Musikforeningen af 1856 dens Dødsstød, opførtes i 1903 og 09 og fik begge Gange den bedste Modtagelse. Af Haydns verdslige Oratorium »Aarstiderne« opførtes »Foraar« og »Sommer« i 1904; men dette Oratorium har hidtil maattet nøjes med den ene Opførelse. I de allersidste Aar er J. S. Bachs »Johannes-Passionen« opført i Marts 1911 og Händels »Messias« (1ste og 2den Del) i Marts 1914.

Tysk Musik har ellers været repræsenteret ved følgende Arbejder for Kor og Orkester: Beethovens »Meeresstille und glückliche Fahrt« (98) og hans Fantasi for Klaver, Orkester og Kor (1900), Schumanns »Der Rose Pilgerfahrt« (01) og »Nachtlied« (02), Mendelssohn-Bartholdys Finale af »Loreley«, 1ste Akt (94), Max Bruchs »Den hellige Families Flugt« (02) og Wagners Indtogsmarsch af »Tannhäuser« (01).

Som eneste Repræsentant for *franske Korværker* gaves i April 06 Gounods »Gallia«.

En lang Række *fremmede Solosangere* har Musikforeningen haft Brug for i det sidste Afsnit af dens Virksomhed. Ingen af disse har efterladt sig saa smukt et Minde som V. E. BIELEFELDT. I Tidsrummet 1893—1905 var han 11 Gange Foreningens velsete Gæst. I 93 og 99 var han Korsfareren Rinaldo og i 96 og 04 den elverskudte Hr. Oluf. I 97 tolkede han Sverkels Glæde over atter at være hjemme i Danmark, i 95 var han Dryadens Elsker Apollo. I 94 var han den fortællende Tenor

V. E. Bielefeldt.

i »Der Rose Pilgerfahrt«. Ved Oratorieopførelserne sang han Tenorpartierne i »Paulus« 03, i »Aars-tiderne« (Bonden Lukas) 04 og i »Skabelsen« (Uriel) 05. Særlig uforglemmelig var dog den Aften i 1902, da han siddende ved Flygelet foredrog Schumanns »Dichterliebe«. Selvfølgelig undgik han ikke, at enkelte Medlemmer fandt, at han optraadte for tit i Foreningen; men efter hans Død i 1909 sukker sikkert mange over, at hans Røst er forstummet.

I 1900 og 01 forsøgte Koncertsanger *Haae-Zinck* som Uriel i »Skabelsen« og som den fortællende Tenor i »Der Rose Pilgerfahrt« og i 1908 Operasanger *Kierulf* som Rinaldo sig i Bielefeldtske Partier; men de fordunklede ham ikke. Efter Bielefeldts Død er det nærmest *Max Freuler*, der har haft den vanskelige Opgave at erstatte ham. Han har sunget Tenorpartierne i 4 Oratorier (»Paulus« 09, »Johannes Passionen« 11, »Skabelsen« 13, »Messias« 14) og Hr. Oluf 1911. I 1914 sang *V. Michelsen* Henrik i »Henrik og Else«. 1897 havde man engageret Operasanger *Christophersen* til at synge sit gamle Glansparti som Narren i »Liden Kirsten«; men Sangeren var saa medtaget af Forkølelse, at hans Assistance blev en stor Skuffelse.

For Bassangernes Vedkommende har der været større Afveksling. Cand. theol. *Flagstad* sang 98 i »Schön Ellen«, 1900 og 01 i »Skabelsen« (Raphael) og 04 i »Aarstiderne« (Simon), *Valdemar Lincke* 03 i »Paulus«, *Nic. Lützhøft* 05 i »Skabelsen« (Raphael), *Alb. Høeberg* 07 i »Comala« (Fingal), *Max Müller* 09 i »Paulus«, *Magnus Lemcke* 11 i »Johannes-Passionen« (Pilatus), *Ernst Schönberg* 11 ligeledes i »Johannes-Passionen« (Jesus), *Martin Oberdörffer* fra Leipzig 13 i »Skabelsen« (Raphael), *Emil Holm* 14 i »Messias« og *H. Bruusgaard* 14 i »Henrik og Else« (Kong Valdemar).

Saa fast knyttet til Foreningen som Bielefeldt har ingen af de *kvindelige Solister* været. Hyppigst — i alt 6 Gange — har Frk. ELLEN BECK gæstet Foreningen. Med Elisabeths Introduktionsarie af »Tannhäuser« introducerede hun sig selv i Musikforeningen den 6te Oktober 1900. 2 Gange (03 og 09) har hun

i »Paulus« grebet Tilhørerne med sit storladne og mesterlige Foredrag af »Jerusalem, die du tödttest die Propheten«. Sin fortræffelige Sangkunst stillede hun i det smukkeste Lys i 1904, da hun paa samme Aften sang et Sopranparti i Gounods »Gallia« og Vølvens Altparti i »Olav Trygvason«. I 09 og 15 sang hun Romancer, sidste Gang tillige Duetter sammen med Fru Saima Neovi.

Tre Gange har Medlemmerne hørt Bielefeldts Elev, Mezzo-Sopranen Frk. *Frederikke Madsen* fra Roskilde (Hermes 95, Fru Malfred 97, Vølven i »Olav Trygvason« 99), og Operasangerinde Frk. *Nørregaard Hansen* (Hanne i »Aarstiderne« 04, Elverprinsessen 04 og Comala 07). To Solopartier har været betroede Operasangerinde Frk. *Augusta Noack* (Gabriel i »Skabelsen« 1900 og 01 og Rosen i »Der Rose Pilgerfahrt« 01), Fru *Lea Thorsen* (Armida 99, Moderen i »Elverskud« 04) og Frk. *Emmy Mogensen* (Elverprinsessen 11 og Gabriel i »Skabelsen« 13). En enkelt Visit har følgende aflagt Foreningen: Frk. *Olga Schmidt* (Leonore i »Loreley« 94), Frk. *Hoffmeyer* (Dryaden 95), Frk. *Johanne Krarup-Hansen* (Armida 08), Fru *Mangor*, født Amt (Moderen i »Elverskud« 11), Frk. *Karen Sand* (i »Johannes-Passionen« 11) og Fru *Katarina Holm* (i »Messias« 14).

Alle de forannævnte Solister har medvirket i Korværker; men der er desuden en Del Sangere og Sangerinder, der ene og alene har sunget Romancer og Opera-Arier.

Det er Sangerne *de Lichtenberg* 95 (2 Gange), *Helge Nissen* 02, *Mendel Hartvig* 06, *Paul Schmedes* 07 og *Anders Brems* 13 og Sangerinderne Fru *Oselio Bjørnson* 95, Fru *Steinhauer-Mallinson* 98, Frk. *Tecla Rennie* 99, Fru *Elma Hornemann* 03, Frk. *Elna Bergmann* 06, Fru *Margrethe Boye-Jensen* 08, Frk. *Anna Munk* 09, Frk. *Tenna Frederiksen* 10, Frk. *Elisabeth Dons* 12, Frk. *Astrid Elsted* 13, Fru *Simmelkjær-Overgaard* 14, Fru *Saima Neovi* og Fru *Ingeborg Steffensen Haldvig* 15.

I 1903 gæstedes Musikforeningen af Studenternes bekendte *Holbøll-Kvartet* med Arkitekt Holbøll og Dr. med. Jørgen Møller som Tenorer og Grosserer John Hornemann og Operasanger Helge Nissen som Basses; i 1911 af Herrekoret »*Bel Cantò*« med Vilh. Poulsen som Dirigent og Albert Høeberg som Solist.

Med egne Kræfter har Musikforeningen præsteret udmærket *firstemmig Mandssang* i 96. Herrekoret havde da ualmindelig gode Stemmer. Ellers har Foreningen overladt Kvartetsangen til de talrige Mandssangforeninger.

Ved Siden af de mange fremmede Solister har *Odense Bys egne Sangere* af og til faaet Adgang til Foreningens Solisttribune. Det vilde have været urimeligt at engagere en fremmed Bas-Baryton til »Korsfarerne«, naar Foreningen i selve Formanden, Redaktør DREYER, havde den fortræffeligste Peter Eremit (93, 99 og 08). Graverens Parti i »Der Rose Pilgerfahrt« sang han 94 og 01, Offergoden i »Olav Trygvason« 99 og 06. 95 sang han Pan i »Dryadens Bryllup«, og et Par Gange har han sunget Romancer. Boghandler N. DREYER, der sammen med sin Broder, Redaktøren, er højt skattet som »Glunte«, har i 94 sunget et mindre Basparti i »Der Rose Pilgerfahrt«. En af Korets bedste Støtter, Lærer ved Mulernes Skole, GUSTAV ROSENDAL, født 1868, har sunget mindre Solopartier i »2den April«, i »Der Rose Pilgerfahrt« (1901), i »Paulus« og i »Johannes Passionen«. Den lille Tenorsolo i Heises »Efteraarsstormene« blev i 97 smukt sunget af en Kommis, EMIL JØRGENSEN, der i nogle Aar var Medlem af Koret. Et enkelt Basparti i »Paulus« har været betroet Grosserer EIGIL CHRISTOFFERSEN, født 1871 og et paaskønnet Medlem af Koret siden 1893. Ved en Kirkekoncert sang EMIL ALLERUP jun. Duetter sammen med sin Søster, Frk. Emma Allerup.

Justitsraad VILHELM LEHMANN, der siden 1901 har været Bestyrer af den herværende Afdeling af Nationalbanken, sang i 05 Soloen i Lange-Müllers H. C. Andersens Kantate og i 08 i Hartmanns »En Sommerdag«. I Slutningen af Halvfjerdserne har han efter at være uddannet af Helsted og Gerlach sunget en Del Solopartier i de københavnske musikalske Selskaber (Kammermusikforeningen, Koncertforeningen, Musikforeningen og Cæciliaforeningen).

Blandt de lokale Solister har Damerne absolut været i Fler-tal, og flere af disse har haft fuld Ret til at smykke sig med Navnet Koncertsangerinde.

I Midten af Halvfemserne kunde Musikforeningen trygt betro de fleste større Partier til Mezzo-Sopranen Fru HARALDA BLUMENSAADT og Sopranen Frk. Emma Allerup. Fru Blumen-saadt sang i 93 Armida i »Korsfarerne« og i 94 Alfedronningen

i »Der Rose Pilgerfahrt«. I 96 sang hun vistnok Moderen i »Elverskud«. Den 1ste Novbr. 97 gjorde imidlertid Døden brat Ende paa hendes Assistance. En Lungebetændelse bortrev hende, skønt hun kun var 37 Aar gammel.

Frk. EMMA ALLERUP, der efter sin Debut i 92 havde fortsat sin Uddannelse hos Bielefeldt, sang i 94 baade Rosens Parti i »Der Rose Pilgerfahrt« og Florindes Klage af Schuberts Opera »Fierabras«, i 95 Fantasia i »Dryadens Bryllup«, i 96 Elverkongens Datter i »Elverskud« og i 97 Liden Kirsten. Desuden har hun sunget Solopartier i Rheinbergers »Regina coeli«, Bachs Gounods Meditation for Damekor, i Griegs »Foran Sydens Kloster« og i Heises »Efteraarstormene«.

Henimod Aarhundredskiftet dukkede der nogle ny hjemlige Solister frem. Den mest anvendte af disse var Frk. GERDA SØRENSEN, Datter af Enkefru Sørensen, Fiona. Hun var født i Odense den 16de Oktober 72. Sin Uddannelse havde hun faaet paa Musikkonservatoriet i København, hvor Fru Nanna Liebmans og Professor Helsted havde undervist hende i Sang og Professorerne Otto Malling og Orth i Klaverspil. I Februar 95 havde hun ladet sig høre først ved en Folkekonzert, senere ved en Bramsen-Konzert i Odense. I Musikforeningen debuterede hun i Maj 97 med en Arie af »Skabelsen« og med Gounods »Jerusalem«. Samme Aar sang hun Etle i »Liden Kirsten« og næste Aar Titelpartiet i Max Bruchs »Schön Ellen«. Hun nøjedes ikke med at optræde som Sangerinde, i Oktober 97 fremtraadte hun tillige som Klaverspillerske med et Par Numre af Schumann og Chopin. I 1900 forlod hun Odense som Fru Gerda Larsen.

I Oktober 97 havde en anden Konservatorieelev sunget en Duet af Verdi sammen med hende. Det var en Lærerdatter fra Odense, Frk. ASTRID CHRISTENSEN. En Maaned Tid senere optraadte hun igen i Foreningen som Ingeborg i »Liden Kirsten«. Et mindre Soloparti i Olav Trygvason var i 99 betroet Frk. ELFRIDA MULLIT JENSEN, en Datter af Toldkontrolør P. Jensen i Odense. Hun var lige kommen hjem fra England, hvor hun i 3 Aar havde faaet Sangundervisning hos en Elev af »The Royal Academie of Music« i London, Madame Whatford.

Den betydeligste af de i Odense bosatte Sangerinder, der er hørt i Musikforeningen i det sidste Tiaar, er Fru PAULINE GIERSING, født Bang. Hun kom til Odense i Sommeren 1905, da hendes Mand, Kaptajn Giersing, blev ansat som Stabschef ved 6te Regiment. Hun havde allerede da et anset Navn som Koncertsangerinde. Den nu afdøde Kritiker Robert Henriques kaldte hende en slagfærdig, solidt uddannet og mønsterværdig trænet Koncertsangerinde. Paa Studierejser til Dresden havde hun studeret Tonedannelse hos Professor August Iffert og Foredrag hos Hofkapelmester Kutzschbach. Da hun af Kapelmester Fr. Rung var bleven benyttet til Solopartier i Cæciliaforeningen, var det en Selvfølge, at Musikforeningen straks uden Betænkning præsenterede hendes udprægede Sopranstemme for Medlemmerne. Allerede i December 05 sang Fruen Gabriels Parti i »Skabelsen«. Ved en Kirkekoncert i April 09 sang hun bl. a. J. S. Bachs Pinsekantate; men saa blev Kaptajnen forflyttet til en anden By, og Sangerinden forlod igen Odense.

I 1906 var et mindre Soloparti i »Olav Trygvason« betroet Adjunkt G. Niensens Hustru, Fru ELISABETH NIELSEN, der i Firserne og Halvfemserne havde været et virksomt Medlem af Fredericia Musikforening og der bl. a. sunget Etle i »Liden Kirstén«, Benjamin i »Josef og hans Brødre« og Moderen i »Elverskud«.

Andre mindre Solopartier i Korværker er bleven sungne af forskellige Medlemmer af Damekoret. Saaledes har Frk. MARIE JØRGENSEN, Datter af Tenorsangeren, Kancelliraad N. A. Jørgensen, nu gift med Adjunkt Black, sunget Altpartier i Griegs »Foran Sydens Kloster« og i »Der Rose Pilgerfahrt«. Ved Opførelsen af »Comala« i 1907 var Melicomas Altparti overdraget Frk. JØRGINE KIRSTINE JENSEN (født i København 74, Sanglærerinde ved Odense Kommuneskole, uddannet i Sang hos Fru Cruusberg i Odense og paa Feriekursus i København).

Med Soloforedrag til Klaverakkompagnement hørtes i 1900 og 1903 Frk. ELLEN MARGRETHE OLSEN, som var Stifdatter af Oberstløjtnant J. Müller, der 98 blev ansat som Chef for 36te Bataillon i Odense. Hun skyldte Kapelmusikus Amberg sin

Uddannelse. I 1901 hørtes Frk. RAGNHILD WORM, der var født i København 1875 og Datter af Kaptajn i Fodfolket F. C. Worm. Hun havde i ca. 7 Aar faaet Uddannelse hos Frk. Emilie Klubien. I Odense opholdt hun sig kun midlertidigt. Frk. ASTA KIØRBOE, der sang i Musikforeningen 1910, var Datter af Kreditforeningsdirektør Kiørboe i Odense. Hun var Elev af Operasanger Lincke i København og af kgl. Hochschule i Berlin.

Som Koret af og til har virket uden Samarbejde med Orkestret (a capella eller med Klaverledsagelse), saaledes har selvfølgelig ogsaa Orkestret ydet sine selvstændige Bidrag ved Foreningens Koncerter. Foruden *Ouverturer* er der givet *Symfonier* og *Suiter* og et Par *Violin-* og *Klaverkoncerter*. Forholdsvist meget heraf har været dansk eller norsk Musik.

Af N. W. GADE har man hørt C \sharp Mol Symfonien («Paa Sjølund's fagre Sletter») baade i 02 og 08, Ossian-Ouverturen (3 Gange, sidst i 01) og Michel Angelo-Ouverturen samt for Strygeorkester *Novelletter*. Sønnen AXEL GADE viste i Novbr. 02 Musikforeningen den Ære at lade sin F \sharp Dur Violinkoncert (Op. 10) spille første Gang ved en Foreningskoncert. I 08 besøgte ROB. HENRIQUES Foreningen og dirigerede selv sin Orkesterkomposition »Aquarellen«, Op. 2.

JOH. SVENDSEN har været repræsenteret med sin D \sharp Dur Symfoni (1911) og sin Festpolonaise, med Skandinaviske Melodier og Andante funèbre, de to sidste for Strygeorkester. Af EDV. GRIEG hørtes ved Mindefesten 1907 hans Sørgemarsch og hans Peer Gynt Suite I. Tidligere havde man spillet hans Klaverkoncert og nogle Kompositioner for Strygeorkester («Fra Holbergs Tid» 94 og »Norsk« o. a.).

Af den klassiske tyske Musik har Orkestret givet sig i Lag med J. S. Bachs Suite i D \sharp Dur (03); Mozarts Symfonier i C \sharp Dur, »Jupiter«, (98) og E \sharp Dur (02) samt 3 af hans Ouverturer; Beethovens Klaverkoncert i C \sharp Mol (94 og 03) og hans Symfonier i C \sharp Dur (96), i C \sharp Mol (05 og 06) og F \sharp Dur, Pastoral-Symfonien (07). Af senere tyske Komponister hørtes i 99 Victor Herberts Serenade for Strygeorkester (4 Sætter) og i 1900 Mendelssohns Violinkoncert. Fransk Orkestermusik har man kun været i Berøring med gennem Bériots 7de Violinkoncert (94).

I stigende Grad har Musikforeningen været nødt til at søge sine *Orkestermedlemmer* blandt Byens militære Musikere, idet de Amatører, der har haft Interesse for Orkesterspil, er blevne færre og færre. Orkesterforeningen er forlængst ophørt at eksistere, vistnok flere Aar før F. C. Hvalsøes Død (1900), og Dirigenten har derfor selv maattet samle sit Orkester til hver Koncert. Medens Orkesterforeningen kunde nøjes med et Tilskud paa ca. 150 Kr. pr. Koncert, var *Orkesterudgifterne* ved Opførelsen af Svendsens Symfoni i 1911 naaede op til 760 Kr. Nu er de steget yderligere. Alligevel har Musikforeningen til Stadighed kunnet holde et Orkester paa godt 40 Mand. Som Regel har der været en god Besætning af Strygere (8 Primo-violiner, 6 Sekundvioliner, 4 Bratscher, 4 Celloer og 3 à 4 Kontrabasser). De fleste af disse har været hjemmehørende i Odense. Efter at Kordegn Axel Nielsen var død i 1907, maatte man dog ty til Kerteminde for at faa en Solo-Violoncellist i hans Sted. Indtil Novbr. 1911 var Organist FRIISHOLM Orkestrets 1ste Cellist. Ogsaa nu har Orkestret en udmærket udenbys Cellospiller i Førstelærer RASMUSSEN fra Stige.

Alle Instrumenter er repræsenterede undtagen 2den Fagot, der erstattes med Basun, hvis ikke man har Raad til at engagere en københavnsk Fagottist. Det er forøvrigt kun 25 Aar siden, at Regimentsmusikken fik en Fagottist; en Oboist fik den ikke før ca. 1904. En Harpe findes der naturligvis heller ikke i Odense; men saa slaar en Pianist Harpen paa Flygelets Streng. Ved en enkelt Lejlighed som ved Opførelsen af »Korsfarerne« i 08 har Foreningen flottet sig og engageret Harpespillersken Frk. M. Kjeldskov.

For Kammerraad LARSEN har det ingeniende været nogen let Opgave at fungere som *Orkesterdirigent*. For det første ejer Odense ikke nogen fast Stab af Musikere, for hvem Deltagelse i Symfonimusik er en hverdagsagtig Sag. Orkestermedlemmerne har altid været enten Amatører, der, selv om de er i Besiddelse af den fornødne Teknik, som Regel savner Rutine, eller Militærmusikere, hvis daglige musikalske Opgaver er væsentlig forskellige fra dem, der foreligger i en Musikforening. Det er dog ikke

Vanskelighederne ved at samle tilstrækkelig mange og tilstrækkelig dygtige Orkesterspillere, der har voldt Dirigenten de fleste Bryderier. Flertallet af Byens Militærmusikere er i Besiddelse af ubestridelig Dygtighed, og de har haft det Held fra 1892 til 1907 at blive dirigerede af Stabshornblæser Villumsen, som — hans Forgængeres og hans Efterfølgers Dygtighed ufortalt — har gjort sig ualmindelig fortjent til offentlig Anerkendelse. Nej, størst Besvær har Kammerraad Larsen haft med at faa arrangeret et passende Antal *Prøver*. Ikke blot har der maattet tages Hensyn til Musikforeningens Pengekasse; men meget hyppigt har det været næsten umuligt at finde Tider, hvor saavel Korets som Orkestrets Medlemmer kunde give Møde. Paa Søgnedage har Herrekorets Medlemmer kun fri Raadighed over Aften-timerne, og da er det netop, Musikerne er optagne i Teater, i Varieté og paa Baller. Ofte har Prøverne derfor maattet holdes Søndag Morgen inden Kirketid; men det er heller ikke nogen heldig Tid for Musikerne. Man tilgiver let en Musiker, der har siddet og spillet til Dans til langt ud paa Natten, at han sover over sig og ikke møder Kl. 8½ præcis; men Orkestrets Sikkerhed lider under det, navnlig naar den udeblevne Mand er den eneste Repræsentant for et eller andet Instrument. Dirigentens Humør har derfor ikke altid været højt ved disse tidlige Søndagsprøver. At Prøverne paa »Johannes-Passionen« og andre Oratorier tit har maattet holdes i en Sal, hvis Gulv endnu var overdrysset med Konfetti, og hvis Piller endnu var smykkede med Narremasker fra Lørdagens Karneval, har heller ikke bidraget til den rette Stemning hos Dirigenten.

En betydelig Hjælp har det været for Kammerraad Larsen, at han som Regel har haft dygtige Mænd paa Førsteviolinernes forreste Plads. Efter Organist Mads Hansens Død i 1892 var Auditør Bloch nogen Tid Orkestrets *Koncertmester*, og da han i Februar 96 forlod Odense, indtoges hans Plads af den konservatorieuddannede Violinist Axel Christensen, der allerede forud havde spillet i Orkestret.

Axel Christensens Fader er den gamle Musiker Theodor Christensen (født i København 1835), der i 1859 kom til Odense

med 5te Bataillon og har været her næsten uafbrudt siden. Faderen har i en lang Aarrække været Violinist i Musikforeningens Orkester. Axel Christensen selv fødtes den 16de April 1867 og viste tidlig musikalske Anlæg. Allerede den 7de Februar 1877 havde han, kun 9 Aar gammel, sin Debut, idet han efter Musikdirektør Bohlmanns Opfordring ved en Teaterforestilling spillede en Serenade af Haydn og en Romance af J. P. Hansen. Han betraadte dog ikke Vidunderbørnenes afskrækkende Bane. Næste Gang, han spillede i Odense Teater, var 10 Aar senere, og da havde han i 3 Aar uddannet sig paa Musikkonservatoriet, hvor Tofte havde været hans Lærer i Violin, Matthison-Hansen i Orgel, Bondesen i Klaver og Orla Rosenhoff i Teori. Han begyndte nu at give Undervisning i sin Fødeby og optraadte ligeledes ved Koncerter. I Marts 88 spillede han saaledes Spohrs Sangscene i Orkesterforeningen, og i Efteraaret 88 begyndte han sammen med Frk. Minna Hohn og Fru Olga Limkilde at arrangere Folkekoncerter, som fortsattes, indtil Boghandler Westergaard i 96 begyndte at afholde populære Koncerter. I Musikforeningen fik han først rigtig Fodfæste i November 94, da han spillede Bériots 7de Violinkoncert i G²Dur med Orkesterledsagelse. Ved Auditør Blochs Bortrejse i 96 blev han den førende Violinist ikke blot i Orkestret, men ogsaa i Kammermusik. En enkelt Gang spillede han Solonumre, og i Marts 1900 spillede han paany en Violinkoncert, denne Gang Mendelssohns. Da det ikke i 1899 var lykkedes ham at blive Organist ved St. Knuds Kirke, skønt han havde vikarieret for Cortzen i dennes sidste 6 Leveaar, lod han sig i Januar 1902 ansætte som Organist i Kerteminde. Endnu et Aars Tid vedblev han at være Orkestrets Koncertmester; men i Oktbr. 1903 fik han sin Afløser, og Baandet mellem ham og Musikforeningen blev ikke knyttet paany, da han i December 08 blev Organist ved Ansgar Kirke i Odense.

Christensens Afløser i Orkestret var Hilmers Elev, CARL JOHAN MEINUNG, der havde begyndt sin Virksomhed i Odense 96 som Musikdirektør ved Aug. Rasmussens Skuespillerselskab og derefter i 17 Aar var knyttet til Odense, dels som Sang-

lærer, dels som Musikdirektør, snart ved det gamle Teater, snart ved Folketeatret. Som øvet Orkesterspiller var han en snarraadig Koncertmester. Som Solist er han kun optraadt den 7de Februar 1906, da han sammen med Aage Nording spillede Gades Sonate i D \sharp Mol for Klaver og Violin. I 1912 forlod han Odense for at blive Kapelmester ved det københavnske Operette-Teater Scala-Teatret. Forinden havde han opført August Ennas Opera »Den lille Pige med Svovlstikkerne« paa Odense Teater med Assistance af Medlemmer af Musikforeningens Kor.

Paa Koncertmesterpladsen har iøvrigt siddet to dygtige Militærmusikere, nemlig CHR. MØLLER JØRGENSEN (født den 9de Januar 69 i Odense) og ANDERS JOHANNES CARL JENSEN (født den 16de Juli 79 i Odense). Begge har haft Kammerraad Larsen til Lærer.

Som i det sidste Tiaar de hjemlige Vokal-Solister har maattet vige Pladsen for københavnske Sangere og Sangerinder, saaledes er ogsaa *de hjemlige Kræfters Kammermusik* lidt efter lidt trængt helt i Baggrunden. I 94 spillede Auditor BLOCH Schumanns Fantasistykker for Piano, Violin og Cello sammen med Brødrene BRAUNSTEIN og B. Godards Duetter for 2 Violiner sammen med Kammerraad LARSEN. I de følgende Aar var AXEL CHRISTENSEN med til at spille 2 Kvintetter (Joh. Svendsens i C \sharp Dur for 2 Violiner, 2 Bratscher og Violoncel 95 og Schuberts Forelkvintet 01), 3 Kvartetter (Rubinsteins C \sharp Mol, Volkmanns G \sharp Mol og Mendelssohns Es \sharp Dur) samt Schuberts Oktet. I 1902 bestod Musikforeningens Kvartet af Axel Christensen (1ste Violin), Kammerraad Larsen (Bratsch), Axel Nielsen (Cello) samt Kammerraad Larsens Søn (2. Violin). ALFRED MOE LARSEN, født 6te April 83, havde faaet sin Uddannelse hos Faderen. Skønt han de følgende Aar opholdt sig i København for at studere Jura, gav han dog Møde ved alle Orkesterkoncerter og tog Plads blandt Strygerne. Da han efter at være bleven cand. jur. en Tid opholdt sig som Sagførerfuldmægtig i Odense, spillede han ved en Kirkekoncert i 09 en Andante for Viola af Nardini.

Siden 1902 har Musikforeningen ikke haft nogen Kvartet; der er kun lejlighedsvis spillet Kammermusik af lokale Kræfter.

Ved Grieg-Koncerten i 07 forenede saaledes Fru Rosendal sig med Fru Raffenberg om Udførelsen af Griegs Sonate i F²Dur.

Fru NANNY RAFFENBERG, der er Datter af Generalkonsul L. G. Fürst og Elev af Professor Anton Svendsen, er den første danske Violinistinde, der er optraadt offentlig herhjemme. Efter at have debuteret ved en egen Koncert i København den 3die Maj 84 optraadte Frk. Fürst som Solist under Balduin Dahl i Tivolis Koncertsal, under August Meissner i Stockholm (forskellige Violinkoncerter 28 Aftener i Træk) og under Professor Malling i Københavns Koncertforening. 1888 tog hun som Bankdirektør A. Raffenbergs Hustru Bolig i Horsens, af hvis Musikliv hun indlagde sig stor Fortjeneste. Siden 1901 har Fru Raffenberg haft Bopæl i Odense.

Naar Musikforeningen trods den ringe Anvendelse af lokale Musikdyrkere alligevel har givet Kammermusikken, hvad der kunde tilkomme den inden for de givne Rammer, har det været ved Engagement af udmærkede Kvartetter og Trioer saavel fra Danmark som fra Udlandet.

I sin gamle Sammensætning spillede *Neruda-Kvartetten* i 96; i 05 og 07 hørtes den med F. Marke paa Violaen i Stedet for Chr. Petersen. De Aar, *Neruda-Kvartetten* var opløst, søgte man Erstatning i *Havnsøe-Kvartetten* (Olaf Petersen Bjørvig, Carl Petersen, Ludolf Nielsen og P. Havnsøe) 99 og *Marke-Kvartetten* (Marke, Oskar Schmidt, Borup og Eiler Jensen) 05 samt i en *Trio*, bestaaende af Neruda, Anton Svendsen og Frk. Johanne Stockmarr i 01 (2 Gange) og 04. I de senere Aar har *Brysseler-Kvartetten* (Franz Schørg, Hans Daucher, Paul Miry og J. Gaillard) vundet samme Popularitet som i sin Tid *Neruda-Kvartetten*. Dens første Besøg fandt Sted den 31te Oktober 02, og siden har den været her 3 Gange (08, 10 og 12). I 1910 hørtes en *Trio*, bestaaende af Wilh. Bartholdy (Violin), Siegfried Salomon (Cello) og Alexander Stoffregen (Klaver), i 1913 den hollandske *Røntgen-Trio*, i hvilken Professor Julius Røntgen spiller Klaver og Sønerne Julius og Engelbert Violin og Cello, i 1915 *København-Trio*en, som til Pianist har Fru Adler, til Violinist Peder Møller og til Cellist Louis Jensen. I Efteraaret 1915 skulde *Røntgen-Trio*en have koncerteret; men paa Grund af Verdenskrigen maatte den sende Afbud og erstattedes da med *København-Trio*en.

I 1910 havde Musikforeningen stor Fornøjelse af et *Samarbejde mellem københavnske og hjemlige Musikere*. Det var *Beethovens Septet*, som blev spillet af 3 Kapelmusikere (Violin

linisten J. Schiørring, Fagottisten Gulbrandsen og Valdhornisten Robertson), af cand. jur. Alfred Moe Larsen (Viola), Organist Friisholm (Cello) og to Militærmusikere Markvarth (Kontrabas) og J. J. Andreasen (Klarinet). Desværre har den sidstnævnte, der viste sig som en ualmindelig dygtig Klarinettist, forladt Odense, da 2det Dragonregiments Musikkorps, hvoraf han var Medlem, blev opløst.

Naar Foreningen har haft Besøg af fremmede Kvartetter og Trioer, er der som Regel tillige bleven spillet *Klaver*-, *Violin*- og *Cellosoloer*; men Pianister, Violinister og Cellister er ogsaa ofte indbudte til Solistopræden. Ved saadanne Lejligheder er der da af og til bleven spillet en Sonate.

Saaledes er *Sonater for Violin og Klaver*, spillede i 94 og 95 af *Hilmer og Wolfgang-Hansen*, i 08 af *Axel Gade og Olaf Jensen*, i 09 af *Anton Svendsen* og Frk. *Stockmarr*, i 12 af *Peder Møller* og *Chr. Christiansen*, i 14 af Frk. *Ella Faber* (Datter af Landbrugskonsulent Harald Faber i London, Sønnedatter af den ældste Musikforenings første Sekretær, Adjunkt Faber) og Frk. *Stockmarr*. Sammen med den sidstnævnte spillede Professor *Hugo Becker* fra Frankfurt *Cello-Sonater* i 04 og 07.

Foruden de allerede nævnte *Violinister* har Foreningens Medlemmer haft Lejlighed til at høre *Sophus Andersen* i 98, *Karen Bramsen* i 1900, *Johs. Schiørring* (Solostemmen i Axel Gades Violinkoncert) i 02, *Fini Henriques* i 03 og *Max Schlüter* i 14.

Som *Solister paa Violoncel* hørtes i 1900 *Henry Bramsen*, i 03 *Herman Sandby* og i 13 *Bertha Landau*.

Ingen Klaverspillerske har saa tit glædet Foreningen med sit Besøg som Hofpianistinde Frk. *Stockmarr*, der ofte er nævnt i det foregaaende sammen med ansete Violinister og Cellister. Foruden hende har Foreningen kun hørt to fremmede *Pianistinder*. Frk. *Dagmar Lebrecht*, der i 95 gæstede Foreningen sammen med Fru *Oselio Bjørnson*, hørtes igen i 13 som Fru *Bendix*. I 98 spillede Frk. *Agda Schiøler*.

Af mandlige *Pianister* er der allerede nævnt flere. Foruden disse hørtes følgende københavnske Klaverspillere: i 14 *Poul Schlüter* og i 15 *Kai v. Müllen* og *Christian Møller*. Den sidste var det Musikforeningen en speciel Glæde at høre. Han er nemlig Dattersøn af Adjunkt F. W. Johnsen, Musikforeningens Formand 73—77, og har faaet sin grundlæggende Undervisning hos Frk. *Ida Hey* og Fru *Rosendal* i Odense.

Ogsaa *udenlandske Klaverspillere* har beredt Medlemmerne nydelsesarige Aftener. Saaledes hørtes *Percy Grainger* i 10 og 11. I 06 spillede den unge norske Pianist *Fridtjof Backer Grøndahl* Griegs Klaverkoncert med Orkester. 6 Aar efter kom han igen; da havde han en anden af Norges mest lovende yngre Pianister med. Sammen med Fru *Erika Lie Nissens Søn, Karl Nissen*, spillede han forskellige firhændige Klaverstykker.

For de mange fremmede Pianister maa man imidlertid ikke glemme, at der ogsaa findes dygtige Klaverspillere i Odense.

Allerede i Foraaret 94 døde Musikforeningens trofaste og dygtige Klaverspiller Organist CHR. BRAUNSTEIN, kun 55 Aar gammel. Til hans Efterfølger som Organist ved Vor Frue Kirke valgtes i Juli 94 Organist OSCAR LEVISON, Næstved. Han var født i København 1848. 1867 blev han Elev paa Musikkonserveriet, og senere fik han Undervisning af Orgelspilleren Professor G. Matthison-Hansen. Inden han i 89 blev Organist i Næstved, havde han været ansat ved Sundby Kirke i København og i Korsør. I Levison haabede Musikforeningen at finde en værdig Afløser af Braunstein; men han beredte en lignende Skuffelse som Jastrau i sin Tid. Det kunde ikke nytte, at han var fortræffelig udrustet i musikalsk Henseende. Hans Nervøsitet og Ængstelse ved offentlig Optræden var saa stor, at han, som skulde støtte Dirigenten og Koret, snarere fremkaldte Usikkerhed og Forvirring. Derfor skiltes han og Musikforeningen allerede i 97. Dog har han senere lejlighedsvis assisteret med Orgelakkompagnement. I August 1915 afgik han ved Døden. Om hans musikalske Dygtighed vidner nogle Melodier, han har skrevet navnlig til Tekster af Aage Matthison-Hansen, og et Par Orkesterstykker, som bl. a. er opførte i Tivolis Koncertsal.

Det blev en af Byens unge Pianistinder, der i Efteraaret 97 forsøgsvis overtog Hvervet som Musikforeningens Akkompagnatør. Frk. ANNA MARIA VILHELMINE BRÅKENHJELM var født i Sverige, i Halland, hvor hendes Fader, der var meget musikalsk og spillede flere Instrumenter, baade var Ingeniør og Landmand. Allerede som Barn mistede hun begge sine Forældre og kom til Danmark, til sin danskfødte Moders Familie. Her fik hun sin afsluttende Undervisning hos Professorerne Matthison-Hansen og Hornemann. For Odense Musikforenings Medlemmer havde hun præsenteret sig i Decbr. 96 med Præludier af Chopin og et Par Klaverstykker af Schumann. Fra 97 assisterede hun i et Par Aar ved Korets Klaverprøver og akkompagnerede ved Koncerterne til Korsang, Solosang og Violinsoloer, men afgav saa Hvervet til en anden.

Ved Aarhundredskiftet træffes Fru ELSE MARIE ROSENDAL ved Musikforeningens Flygel. Hun var kommen til Odense i August 94 og havde hurtig faaet Lejlighed til at vise Foreningen sine Evner som Klaverspillerske. Allerede den 6te Oktober 94 spillede Fru Rosendal Beethovens C₂Mol Koncert med Orkester og blev af Pressen hilst velkommen som en meget værdifuld Akkvisition for Byens Musikverden. Det varede dog længe, inden der kom et nøjere Samarbejde i Stand mellem Fruen og Foreningen. Hun spillede ved Velgørenhedskoncerter og ved Christensens og Westergaards Folkekoncerter; men først i Marts 1900 optraadte hun igen i Musikforeningen. Hun udførte da Klaverpartiet i Beethovens Fantasi for Klaver, Orkester og Kor. Aaret efter spillede hun Klaverstemmen i Forelkvintetten, i 03 paany Beethovens C₂Mol Koncert og i 07 ved Griegkoncerten Klaverpartiet i Griegs F₂Dur Sonate. I hvor høj Grad Fru Rosendal end har vundet Medlemmernes Bifald ved sin Koncertoptræden, ligger hendes Betydning for Musikforeningen — og den har været stor — maaske nok saa meget i det uegenlyttige Arbeide, hun i en lang Aarrække har udført inden Koncerterne, ved Korprøverne. Naar Dirigenten, Kammerraad Larsen netop i 1900 begyndte at indstudere Oratoriernes vanskelige fugekede Kor, er det sikkert, fordi han følte, hvilken værdifuld Støtte han under Indstuderingen havde i Fru Rosendals rytmisk sikre og dog smidige Akkompagnement. I de første Aar lettede hun ogsaa Dirigentens Arbejde ved at gennemgaa Stemmerne med Damekoret, medens Kammerraaden selv hersede med Herrerne. Naar Damerne og Herrerne samledes under Dirigentens Taktstok, og Fru Rosendal akkompagnerede, føjede alt sig hurtig, som det skulde.

Fru Rosendal var udgaaet fra et ualmindelig musikalsk Hjem. Faderen, Førstelærer H. M. Krarup-Hansen i Vinding ved Vejle (døde i Odense 1907) havde ikke alene en saa smuk Baryton, at han havde kunnet give Kirkekoncerter sammen med Jørgen Malling, men var tillige en dygtig Cello-spiller. Der lød derfor altid Sang og Musik i Vinding Skole, og ofte kom Kunstnere paa langvarige Besøg hos Landsbylæreren. Af sine egne og af Vinding Højskoles Elever dannede han et Kor, der indstuderede »Liden Kirstens«, »Korsfarerne«, »Elverskud« og Partier af »Orfeus«. Solopartierne

udførtes af Fru Dolleris fra Vejle, en Gaardmand og Krarup-Hansens fire Børn, af hvilke den ene Datter er nuværende Kammersangerinde Frk. Johanne Krarup-Hansen.

Sin Uddannelse som Klaverspillerske har Fru Rosendal faaet først hos Frk. Elise Wittrup, Vejle (en Datter af Pastor Wittrup, Vejle, og en Broderdatter af Musiklærer Wittrup i Odense), samt hos August Winding. Inden hun kom til Odense, havde hun spillet ved Musikforeningskoncerter i Vejle og Kolding. Senere er hun optraadt i Esbjerg og Nyborg Musikforeninger og en enkelt Gang i Hovedstaden. Blandt Fyns musikinteresserede Landboere har hun skabt sig et Navn ved sin Medvirken ved de stærkt besøgte aarlige Fastelavns-Koncerter i Fyns Forsamlingshus. Alleredé ved den første af disse, den 18de Februar 1901, stod Fru Rosendals Navn paa Programmet. Desværre har hendes Helbred ikke været fuldt tilfredsstillende de sidste Aar. Der har været stillet for store Krav til hende fra Arrangørerne af Folke- og Velgørenhedskoncerter. Ved Opførelsen af »Henrik og Else« 1914 sad derfor Pianist Borregaard fra København ved Flygelet. Nu ved Indstuderingen af Jubilæumskoncerten har Musikforeningen igen haft den Glæde at se Fru Rosendal som medvirkende.

Iøvrigt har til Tider ogsaa Fru Rosendals Mand, Lærer GUSTAV ROSENDAL, og Kammerraad Larsens Søn, cand. jur. ALFRED MOE LARSEN ydet værdifuld Assistance ved Indstuderingen af Korværker. I de seneste Aar har Skoleinspektør H. TOFT vist Foreningen den Velvilje at gennemgaa Stemmerne med Tenorerne og Basserne. Skoleinspektøren, der er født 1864, har faaet Musikundervisning af Seminarielærer Tofte, Skaarup, og af Kammerraad Larsen samt deltaget i et Par ministerielle Kursus i Musikteori. Siden 91 har han, fra regnet nogle faa Aar, været aktivt Medlem af Foreningen, dels som Bassanger, dels som Orkesterspiller. I sin Tid var han Dirigent for Haandværker- og Industriforeningens nu opløste Sangkor »Odin«.

— Da Levison i 97 opgav sin Virksomhed i Musikforeningens Tjeneste, mistede Foreningen ikke alene sin Akkompagnatør, men ogsaa sin Orgelspiller, og siden den Tid har der kun

været holdt 3 *Kirkekoncerter* i den traditionelle Stil med et Program, hvorpaa Orgel- og Violinspil, mindre Korsange og Solosange vekslede med hverandre. Ved de to første (98 og 00) spillede Orgelet af J. H. Nebelong, ved den tredje (09) af Gotfred Matthison-Hansen. Koncerten i 1900 havde dog et Særpræg som Mindekoncert i Anledning af Hartmanns Død, Koncerten i 09 ved et lille Kors Udførelse af gammel Kirke-sang (bl. a. Palestrina: O bone Jesu og Sanctus).

Medlemmerne har dog i det tyvende Aarhundredes første Tiaar ofte været samlede i *St. Knuds Kirke*. Om ikke hver Gang, saa dog flere Gange er *Oratorierne* »Skabelsen« og »Paulus« bleven opførte i den gamle Kirkes mægtige Rum, som ved sin højtidsfulde Karakter i høj Grad har uddybet de Stemninger, hvori Haydns og Mendelssohns Toneværker hensatte Tilhørerne. Der var imidlertid betydelige Vanskeligheder forbundne med at anbringe Sangerne og Musikerne i Kirkens Kor, og det var Dirigenten næsten umuligt at tilvejebringe den fornødne Kontakt mellem Solisterne og Orkestret, hvis Musikere paa Grund af Placeringen var ude af Stand til at høre Solisternes Sang. Industripalæets Koncertsal var, hvis ret mange Tilhørere skulde høre Oratorierne, for lille til det anselige Orkester og endnu anseligere Kor. Derfor var Musikforeningens Bestyrelse straks villig til at forsøge en Oratorieopførelse i den mægtige Sal, Byen fik, da *Fyns Forsamlingshus* indviedes den 25de Juli 1900. I April 1901 sammenlignede man *St. Knuds Kirke* og *Forsamlingshuset* ved at opføre »Skabelsen« den 27de i Kirken, den 28de i *Forsamlingshuset*. Musikalsk set var Resultatet bedst det sidste Sted; men den lidt for spartansk udstyrede Sal formaede absolut ikke som Kirken at stemme Sindet højtidsfuldt. De følgende Aar foretrak Bestyrelsen da skiftevis at anvende Kirken og *Forsamlingshuset* til Oratorieopførelser, saaledes at den offentlige Generalprøve holdtes det ene, selve Koncerten det andet Sted. Saa den 25de Maj 09 nedbrændte *Forsamlingshuset*, og en ny Bygning rejste sig paa dets Ruiner. Indvielsen af denne fandt Sted den 23de November 10, og da viste det sig, at Odense By havde faaet en fuldt ud tidssvarende og smuk

Sal til Koncerter med stort Kor og Orkester. Nu er det Reglen, at Musikforeningens Kammermusik og Solistkoncerter holdes i Industriforeningen, Orkesterkoncerterne i Forsamlingshuset.

Dengang Forsamlingshuset endnu ikke eksisterede, kom Musikforeningen og det Publikum, der ikke havde Raad eller Lyst til at indmelde sig i Foreningen, kun i Berøring med hinanden ved Sang og Musikfester, hvor Foreningen samvirkede med andre Musik og Sangforeninger, ved de aarlige Kirkekoncerter, hvor Foreningen ifølge Forholdenes Natur aldrig kunde yde sit bedste, eller ved Ekstrakoncerter, hvor Programmet udfyldtes af fremmede Kunstnere.

Under Redaktør Dreyers Ledelse har Foreningen aldrig deltaget i nogen Sangfest. De fynske Sangfester arrangeres nu af Centralforeningen af Sangforeninger i Fyns Stift (oprettet 1883 for Mandskor) og af Den fynske Centralforening for blandet Kor (oprettet 1901). Og da der i 1895 d. 29de Juni—1ste Juli holdtes en *jydskfynskkøbenhavnsk Sangfest i Odense* med c. 1100 Sangere og et Orkester paa 70 Mand, var Musikforeningens ledende Mænd nok med i de forskellige Festkomitéer; men Foreningen som saadan tog ikke Del i Festen. Indirekte havde denne Sangfest dog Betydning for Musikforeningen, forsaavidt som det for Medlemmerne af dens Orkester var en uforglemmelig Oplevelse at spille under en saa eminent Dirigent som Sangfestens musikalske Leder Kapelmester Johan Svendsen.

Om Kirkekoncerternes delvise Ophør er der allerede fortalt. *Ekstrakoncerternes* Antal har heller ikke været stort i den sidste Snes Aar. Som Odense voksede, kunde det bedre og bedre betale sig for fremmede Kunstnere at gæste Byen. Det blev ikke længere en bypatriotisk Gerning at drage fremmede Kunstnere til Odense. Hvorfor skulde man da udsætte sig for den Risiko, der altid er forbunden med en Ekstrakonzert?

I 94 holdtes der to EkstraKoncerter; ved den ene optraadte Violinvirtuosen *Marcello Rossi*, Pianistinden Frk. *Helga Thiess* og Koncertsangerinden Fru *Annie Wedege*, ved den anden Sangerparret *Anna* og *Eugen Hildach*. 3 Gange (i 98, 99 og 02) har man arrangeret *Herold-Koncerter* til Glæde for Byens Heroldtilbedere og til Gavn for Foreningens Pengekasse. I 99 op-

traadte *Lady Hallé* sammen med sin Broder, *Franz Neruda*, og Frk. *Stockmarr* ved en Ekstra-Koncert. Da der i 07 aabnede sig en Mulighed for at faa *Cæciliaforeningens Madrigalkor* til Odense, engagerede Musikforeningen det berømte Kor til en ekstraordinær Koncert, der var Publikum en stor musikalsk Nydelse og Foreningen en stor økonomisk Succes. 4 Aar efter engageredes Koret paany; men da fik man et Underskud i Stedet for et Overskud. Den sidste Ekstra-Koncert holdtes i Marts 12, da man gav Publikum Lejlighed til at høre et større Uddrag af Puccinis Opera »*Madame Butterfly*« med Frk. Tenna Frederiksen og Jørn Nielsen som Solister.

Er saaledes de gamle Veje, ad hvilke Musikforeningen tidligere kom i Berøring med dem, der ikke fandtes i Medlemsprotokollerne, lidt efter lidt blevne borte i Sandet, har Foreningen dog siden 1900 i en ganske anden Grad end før faaet Betydning for de brede Lag i Odense og Omegn. Festsalen i Forsamlingshuset er saa stor, at Musikforeningens Medlemmer langt fra kan fylde den. Hvad er da naturligere end, at Dørene aabnes for alle og enhver? Strengt taget skal ifølge Lovene de ordinære Koncerter være forbeholdte Foreningens Medlemmer, saaledes at kun Tilrejsende, der bor over $\frac{1}{2}$ Mil fra Byen, kan købe Billet til dem. Bestyrelsen begyndte derfor forsigtigt med kun at give Ikke-Medlemmer i selve Byen Adgang til Generalprøverne; men det blev hurtig klart, at man uden større Brud paa Traditionen kunde give alle uden Undtagelse Adgang til de enkelte store Orkesterkoncerter. Lige fra Foreningens første Aar har Kirkekoncerterne jo, skønt de hørte til de ordinære Koncerter, været offentlige. Medlemmerne forurettes ikke; thi de har Ret til at udvælge de bedste Pladser, inden Billetsalget begynder, og uden en Ordning, der skaffer Foreningen nogen Ekstraindtægt, vilde man overhovedet ikke kunne give Orkesterkoncerter i stor Stil. Der er næppe ret mange af Medlemmerne, der aner, at den sidste Opførelse af »Skabelsen« (1913) kostede Foreningen henimod 1600 Kr., at Messias-Koncerten i Marts 1914 stod Foreningen i omtrent 1800 Kr., eller at Udgifterne ved Fremførelsen af »Johannes-Passionen« i Marts 1911 androg ca. 2000 Kr. Saavel Solosangerne som Orkestermedlemmerne stiller nu store Krav til Foreningens Kasse.

Under Koncertudgifternes stærke Stigning har det været

Musikforeningen meget kærkomment, at den i Foraaret 1909 fik bevilget et *Statstilskud* paa 600 Kr. om Aaret i 3 Aar. Derfor bragte Musikforeningen ogsaa Bevillingsmyndighederne en varm Tak den 5te Marts 1911, da Konsejlspræsident Berntsen, Kultusminister Appel, Formanden for Folketingets Finansudvalg, Pedersen-Nyskov, og Byens Folketingsmænd, Kaptajn Halsted og Redaktør Marott, samt Landstingsmand Jørgen Pedersen efter at have overværet Opførelsen af »Johannes-Passionen« samledes med Bestyrelsen til en Souper. Naar undtages Finansaaret 12—13, for hvilket de fleste af den Slags Subventioner var inddragne paa Foranledning af Sparekommissionen, har Foreningen hidtil kunnet glæde sig over et aarligt Tilskud som Udtryk for Statens Anerkendelse af dens Virksomhed, og den har bestræbt sig for mindst een Gang om Aaret at give Publikum Adgang til at høre Værker som »Skabelsen«, »Paulus«, »Johannes-Passionen«, »Messias« og Joh. Svendsens D-Dur Symfoni mod en Entré af 50 Øre.

I Anledning af 50 Aars-Jubilæet har *Odense Byraad* vist sin Forstaaelse af Foreningens Betydning for Musiklivet i Odense ved at bevilge et Tilskud af 500 Kr. Det kunde saaledes se ud, som om Foreningen fejrede sit Jubilæum under de bedste Varsler for Fremtiden. Det kan dog ikke skjules, at der er et og andet, som svækker Bestyrelsens Tillid til *de kommende Aar*. I Sæsonen 01—02 begyndte *Aarskontingentet*, der hidtil havde holdt sig nede ved 1700 Kr., pludselig at stige, og i 05—06 var det naaet op til 2700 Kr.; men efter denne vældige Opgang er det i de sidste 10 Aar stadig dalet. Muligvis har Foreningens Ledelse begaaet Fejl; men der kan paapeges mange andre Aarsager til Nedgangen, først og fremmest den Overflod paa Koncerter, der nu til Tider er i Odense. Ikke alene ser fremmede Virtuoser i højere Grad end forhen deres Fordel ved at besøge Byen; men desuden er der nu en Mængde Foreninger, der, skønt de egentlig har faglige og politiske Formaal, tillige arrangerer musikalske Aftenunderholdninger med fremmede Solister. To ganske ny Institutioner som Odense private Kammermusikforening (stiftet i Novbr. 1914 af bl. a. Borgmester Bloch, Ju-

stitsraad Lehmann og Fru N. Raffenberg) og Odense Bys Orkestre gavner selvfølgelig heller ikke Musikforeningen. Selvom Kammermusikforeningen dyrker et musikalsk Speciale og kun optager et begrænset Antal Medlemmer, og selvom By-Orkestret er saa lille, at det er udelukket fra at præstere Symfonimusik, henvender begge Institutioner sig til nogenlunde det samme Publikum som Musikforeningen, og dette Publikums Trang til musikalske Nydelser er alt andet end ubegrænset, lige saa vel som dets Pengepunge er af ret beskedne Dimensioner. Det sidste Tiaars stærke Prisstigning paa Livsfornødenheder har navnlig hos Folk med faste Indtægter fremkaldt Ulyst til at binde ret mange Penge som Foreningskontingenter. Ligeledes er de stadig mere og mere urolige Former, hvorunder Livet nu til Dags leves, Skyld i, at man udmelder sig af Musikforeningen; man er bange for, at man Koncertaftenerne skal være optagen af Forretninger og saaledes være nødt til at lade Billetten ubenyttet. Muligt er det derfor, at Musikforeningen i de kommende Aar maa indrette sig paa et andet Grundlag end hidtil, og at den maa tage mere Hensyn til Publikums Uvilje mod faste Medlemsbaand.

Men ikke blot er Foreningens økonomiske Udsigter for Øjeblikket lidt usikre. Foreningen staar tillige over for den Kendsgerning, at naar *Kammerraad Larsen* den 30te Januar 1916 lægger Taktstokken fra sig, er det med det faste Forsæt ikke oftere at ville bestige Musikforeningens Dirigentplads. Kammerraadens *Ønske om at træde tilbage* maa respekteres nu, da han er fyldt 71 Aar; men dermed ligesom overskæres den røde Traad, der har gaaet gennem Musikforeningens Virksomhed.

I mere end 46 Aar har Kammerraad Larsen været Medlem af Musikforeningen; for næsten lige saa mange Aar siden blev han Medlem af Bestyrelsen, og i omtrent 42 Aar har han været Foreningens Dirigent. Det er et anseligt Arbejde, han har ofret Odense Musikforening gennem de mange Aar, og aldrig har han set paa økonomisk Fordel. I de sidste 9 Aar har han slet ikke villet modtage noget Honorar, og det, han modtog før den Tid, var særdeles beskedent i Forhold til det Ansvar, det Arbejde

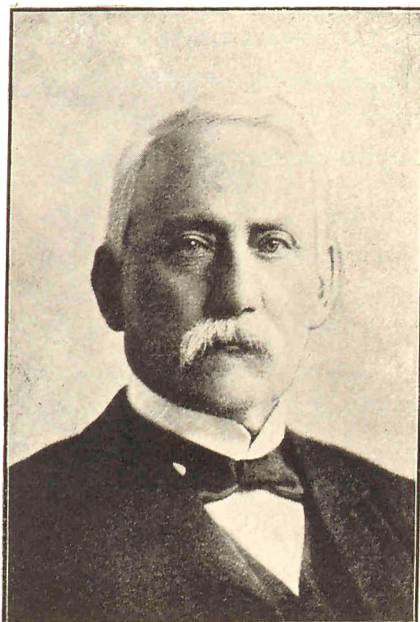
og de Repræsentationsudgifter, der var forbundne med Dirigentens hvervet. Denne Uegennytte hos selve Dirigenten kan Foreningen takke for, at ogsaa utallige andre af Musikforeningens stedlige Hjælpere har følt sig forpligtede til at yde deres Assistance uden Krav paa Honorar.

At Dirigentens Arbejde er bleven paaskønnet efter Fortjeneste af dem, der har været Vidne til, hvilke Vanskeligheder der er at overvinde, inden en Koncert kommer i Stand, har han faaet at føle ved sine *Dirigentjubilæer*. Den 25de November 99 fejrede han sit 25 Aars Jubilæum. Ved Middagstid bragte Bestyrelsen in pleno Foreningens Lykønskning, og senere mødte en Deputation fra Koret med cand. theol. Chr. M. K. Petersen som Ordfører og overrakte ham en Sølvbordopsats. Om Aftenen var Koncertsalen fyldt til sidste Plads, og da Kammerraaden betraadte den blomstersmykkede Dirigentplads, rejste Publikum sig og hyldede ham med kraftig Applaus. Ved Koncertens Slutning udbragte Formanden et smukt motiveret Leve for Jubilaren, og medens kraftige Hurraraab og Orkesterfanfarer tonede gennem Salen, lod Korets Damer en sand Blomsterregn dale ned over den forgudede Dirigent. Derpaa hædredes Jubilaren ved en Souper, ved hvilken der herskede en livlig og hjertelig Stemning. Da Dirigenten i November 09 kunde fejre 35 Aars Jubilæum, mindedes Koret dette ved en smuk Gave.

Selvfølgelig har Kammerraad Larsen ikke kunnet undgaa *Kritik* under sin lange Dirigentvirksomhed. Fra en enkelt Side blev han nogle Aar angrebet skarpt, navnlig for sin Ledelse af Orkestret; men hans Kritikere har næppe været helt klare over alle de Besværligheder, der optaarner sig paa den Mands Vej, der i en mindre By som Odense vil tilvejebringe Samarbejde mellem et stort Kor og et fuldt besat Orkester (se Side 122). Da en anset Musikkritiker som Robert Henriques i 08 som Dirigent havde besøgt Musikforeningen, skrev han — med Forstaaelse af, at man ikke kan anlægge samme Maalestok i Odense som i København: »Det er en stor Fornøjelse at arbejde med dette Orkester, som følger Dirigentens mindste Vink med en Agtpaagivenhed og en Samvittighedsfuldhed, som viser, med hvor

stor Taalmodighed og Tro paa et godt Resultat Kammerraad Larsen maa have ledet det gennem de forskellige Stadier. Sikkert har det til en Begyndelse været et Herkulesarbejde for Enkeltmand at faa saa forskelligartede Kræfter til at fungere paa ensartet Maade.«

Størst Glæde har Dirigenten haft af sit Samarbejde med Koret. Som de fleste Dirigenter har ogsaa Kammerraad Larsen i sin Tid maattet høre Bebrejdelser, fordi han djærvt og med Lune stundom gav de syngende sin Kritik ganske usminket; men en Kendsgerning er det, at han har formaaet at holde et stort og godt Kor samlet gennem Tiderne, og at der ikke i mange Aar er holdt en Koncert, uden at Koret har glædet sin Dirigent ved at smykke hans Plads med Blomster.

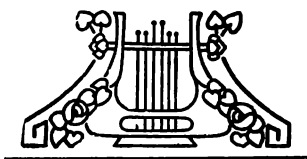

Kammerraad Carl Larsen.

Om Resultaterne af Kammerraadens lange fortsatte og stadig lige energiske Arbejde med Kor og Orkester fortæller største Delen af denne Bog. Det vil sikkert ses, at det var med fuld Ret, ROBERT HENRIQUES i 08 sluttede en Artikel om Odense Musikforening saaledes: »Først og sidst er Kammerraad Larsen Manden for det hele. Man maa beundre denne Idealist, der har formaaet at sætte Kulør paa Livet ved en Virksomhed, som har ejet hele hans Interesse og hele hans Kærlighed. Han har som Forudsætninger til denne Virksomhed haft ikke alene en Jern-Energi, men ogsaa en sikker Smag for de fastslaaede Værdier i Tonekunsten, en stor Respekt for, hvad der var ægte, og en Følelse af, at hans Arbejde for at hæve Musiklivet i Odense

var en Mission. Odense skylder derfor denne Mand overmaade megen Tak. Byen staar til ham i en Gæld, der er vanskelig at afbetale.«

Smukkest vil Byen afbetale sin Gæld ved at værne om den Forening, som Kammerraad Larsen gennem saa mange Aar har viet sit uegennyttige Arbejde og sin varme Interesse. Odense Musikforening har sine særlige Opgaver, som ingen anden Institution i Byen tager op til Løsning, og dens fortsatte Eksistens betyder derfor et uundværligt Bidrag til Byens Kultur.

PERSONALREGISTER

(Kun Personer, som har været bosat i Odense.)

- Allerup, Emil, Fabrikant, S. 77, 81, 82, 83 Bill., 84, 87, 90, 94, 96, 97, 103, 107, 110.
- Allerup, jun., S. 118.
- Allerup, Emma, Frk., S. 99, 105, 118, 119.
- Andersen, Chr., Købmd., S. 21, 22 Bill., 29, 33, 39, 40, 41, 42, 48, 54, 60, 65, 71, 82, 83 Bill., 97, 99, 108, 110, 112.
- Andersen, Ferd., Malermester, S. 20, 60.
- Andreasen, J. J., Musiker, S. 127.
- Asp, Petrea, Frk., S. 60.
- Bang, S., Købmd., S. 10, 11, 30.
- Baumgarten, Th., Købmd., S. 112.
- Bloch, J. P., Direktør, S. 111 Bill., 112.
- Bloch, V., Borgmester, S. 107, 123, 124, 125, 134.
- Blom, V. E., Læge, S. 10, 11, 21, 22 Bill., 30, 33, 45.
- Blumensaadt, Haralda, Fru, S. 105, 118.
- Bojesen, Løjtnant, S. 70.
- Braunstein, Chr., Organist, S. 69, 70, 72, 79, 83 Bill., 89, 93, 107, 125, 128.
- Braunstein, M. V., Musikhdl., S. 92, 101, 125.
- Bredsdorff, cand. theol., S. 43, 47, 48, 49, 50 Bill., 55, 59, 62, 64.
- Bråkenhielm, A. M. V., Frk., S. 128.
- Büchler, L. A., Musikdirektør, S. 15, 20.
- Bøge, Heinrich, Musiker, S. 18.
- Callesen, Constance, Frk., S. 26.
- Camradt, Frk., S. 86.
- Christensen, Astrid, Frk., S. 119.
- Christensen, Axel, Violinist, S. 123, 124, 125, 129.
- Christensen, Theodor, Musiker, S. 123.
- Christoffersen, Eigil, Grosserer, S. 118.
- Christoffersen, F., Købmd., S. 47, 49, 112.
- Cloos, E. G., Prokurator, S. 67, 72, 80, 81.
- Cortzen, C. J. O., Pianist, S. 32 Bill., 34, 43, 49, 57, 59, 63, 68, 70, 79.
- Cour, C. A. la, Købmd., S. 31, 33, 70.
- David, V. J., Læge, S. 25.
- Dinesen, Fernanda, Fru, S. 85 Bill., 86, 87.
- Dreyer, Henriette, Fru, S. 109.
- Dreyer, M. C. H., Redaktør, S. 83, 85, 97, 103, 109, 111 Bill., 112, 118.
- Dreyer, N., Boghdl., S. 111 Bill., 112, 118.
- Engelstoft, Frk., S. 70.
- Enghoff, Philip, Organist, S. 11, 14, 21, 23 Bill., 50, 63, 68, 69, 73, 74, 78, 81, 82, 83 Bill., 90, 93.
- Faber, C. G. V., Adjunkt, S. 10, 11, 30, 127.
- Foersom, P., Organist, S. 19.

- Frederiksen, F, Ritmester, S. 58, 61, 70.
Frederiksen, V., Fru, S. 59, 60 Bill., 70.
Friisholm, Organist, S. 122, 127.
Friis, Vald., Købmd., S. 22 Bill., 23, 54,
59, 61, 65, 71.
Frost, Julius, Blikkenslager, S. 103.
- Gerson, J. Chr., Redaktør, S. 10.
Giersing, Fr. Fr., Skolebestyrer, S. 42.
Giersing, Pauline, Fru, S. 120.
Gundlach, F., Musiker, S. 18, 63.
- Hagen, Amalia, Fru, S. 70.
Hammer, J., Oberst, S. 58.
Hansen, Christiane, Frk., S. 24, 25.
Hansen, Mads, Organist, S. 14, 16, 17,
18 Bill., 51, 57, 63, 69, 74, 79, 92, 123.
Hartmann, Skomager, S. 44.
Hausen, J. F., Musikdirektør, S. 12,
15, 35.
Helsing, L. C., Lærer, S. 85, 101, 103,
106.
Helveg, L. N., Præst, S. 43.
Helweg, A. Sw., Frk., S. 105.
Helweg, Vilhelmine, Frk., S. 55.
Hey, Andrea, Frk., S. 86.
Hohn, Minna, Frk., S. 106.
Holbeck, Helene, Frk., S. 86.
Holm, J. K., Frk., S. 88.
Holst, Ludvig, Læderhandler, S. 103.
Hove, L., Musiker, S. 63.
Huper, H. C., Musikdirektør, S. 15, 33.
Hvalsøe, F. C., Købmand, S. 10, 11, 27,
28 Bill., 30, 31, 63, 67, 72, 80, 90.
Høybye, Kancelliraad, S. 103.
- Jacobsen, J. E., Kaptajn, S. 80.
Jacobsen, Paula, Frk., S. 103.
Jastrau, H. M., Amtstuefuldm., S. 10,
11, 16, 17, 28, 30, 31.
- Jastrau, Ludvig, Kantor, S. 39 Bill., 42,
47, 48, 58, 65, 86, 94, 102.
Jensen, A. J. C., Musiker, S. 125.
Jensen, Alfred, S. 63.
Jensen, Christiane, Jfr., S. 26, 29.
Jensen, David, S. 84.
Jensen, Elfrida Mullit, Frk., S. 119.
Jensen, Emil, Ingeniørkaptajn, S. 31,
49 Bill.
Jensen, Jens, Tandlæge, S. 21, 22 Bill.,
31, 33, 40 Bill., 42, 47, 54, 70.
Jensen, Jørgine K., Frk., S. 120.
Jensen, Voldborg, Frk., S. 24, 25.
Jetel, J. Fr., Organist, S. 19 Bill., 20.
Johnsen, F. W., Adjunkt, S. 65, 71,
72 Bill., 74, 81, 82, 88, 90, 127.
Jørgensen, Chr. Møller, Musiker, S. 125.
Jørgensen, Emil, Kommis, S. 118.
Jørgensen, H. St., Overintendant, S. 103,
110, 112, 113.
Jørgensen, Marie, Frk. S. 120.
Jørgensen, N. A., Kancelliraad, S. 21,
22 Bill., 25, 33, 54, 120.
Juil, Fru, S. 105.
- Kaarup, Købmand, S. 10.
Kiørboe, Asta, Frk., S. 121.
Knutzen, Jane, Frk., S. 26.
Koch, G., Borgmester, S. 93, 98, 99.
Kretzmer, Frk., S. 26.
Krüger, Fritze, Frk., S. 24, 25.
Krüger, F. T., Apoteker, S. 24.
Kräyenbühl, Charles, cand. polyt.,
S. 102.
Kugler, W. E., Organist, S. 28, 89.
Kühle, Clara E., Frk., S. 56.
Küster, Axel, Manufakturhdl., S. 102,
105.
- Langkilde, Th., Kommunelæge, S. 83
Bill., 97, 103, 110, 111 Bill., 112.

- Larsen, Alfred Moe, cand. jur., S. 125, 127, 130.
- Larsen, Chr., Instrumentmager, S. 92.
- Larsen, Chr., Violinmager, S. 69.
- Larsen, C., Klokker, Kammerraad, S. 61, 62, 63, 65, 67, 69, 70, 71, 74, 75 Bill., 79, 83 Bill., 84, 90, 92, 93, 97, 98, 100, 101, 106, 107, 113, 114, 122, 125, 135—137 Bill.
- Larsen, S. N., Fru, S. 85.
- Larsen, Vilh., Instrumentmager, S. 69.
- Laub, E., Fru, S. 87, 102, 104.
- Laub, W. F., Kaptajn, S. 83, 96 Bill., 108, 109.
- Lauritsen, Madam, S. 26.
- Lauritsen, Johannes, Lærer, S. 26, 46.
- Lausen, N. M., Postmester, S. 10.
- Lausen, P., Grosserer, S. 103.
- Lehmann, Vilh., Justitsraad, S. 118, 135.
- Levison, Oscar, Organist, S. 128.
- Limkilde, Olga, Fru, S. 124.
- Maar, Emma, Fru, S. 104.
- Maegaard, A. M. F., Frk., S. 86, 87, 105.
- Malmquist, Broderihdl., S. 22 Bill., 23.
- Markvarth, Musiker, S. 127.
- Meinung, C. J., Musikdirektør, S. 124, 125.
- Moe, Løjtnant, S. 70.
- Mourier, L. E. A., Borgmester, S. 31.
- Møller, Elisabeth, Frk., S. 56.
- Møller, H., cand. jur. Sparekassekasserer, S. 50 Bill., 54, 58, 59, 61, 77, 102, 112.
- Nielsen, Axel, Klokker, S. 63, 80 Bill., 82, 83, 92, 107, 122, 125.
- Nielsen, Carl, Komponist, S. 100, 106.
- Nielsen, Elisabeth, Fru, S. 120.
- Nielsen, P. C., Adjunkt, S. 58, 60, 61 Bill., 64, 73.
- Olsen, Ellen M., Frk., S. 120.
- Petersen, C. M. K., cand. theol., Inspektør, S. 111 Bill., 112, 136.
- Petersen, P. C., Købmand, S. 94, 99.
- Petri, Vejinspektør, S. 58, 64.
- Pløyen, E. M. S., Frk., S. 59.
- Prøvensen, Bankdirektør, S. 82.
- Prøvensen, Thora, Frk. S. 86, 87.
- Raffenberg, Nanny, Fru, S. 126, 135.
- Rasmussen, Chr., cand. phil., S. 113.
- Rasmussen, Førstelærer, S. 122.
- Rode, Severin, Købmand, S. 83 Bill.
- Rosendal, E. M., Fru, S. 126, 129, 130.
- Rosendal, Gustav, Lærer, S. 118, 130.
- Rye, Elisabeth, Frk., S. 55, 56 Bill.
- Rasmussen, Valentin, Urm., S. 93, 94.
- Satterup, F. L., Løjtnant, S. 31, 33.
- Scharff, Nikolaj, Musiklærer, S. 24.
- Scharff, Thora, Frk., S. 24, 25.
- Schiøtz, Th., cand. pharm., S. 42.
- Schlegel, Stiftskasserer, S. 10, 11 Bill., 27, 28, 42.
- Schmidt, Heinrich, Købmd., S. 70.
- Schmitt, V., Musikdirektør, S. 45.
- Schønberg, H. T. A., Klokker, S. 10, 30, 31, 66, 71, 112.
- Schønheyder, Antonie, Frk., S. 26.
- Sidenius, Handelsfuldm., S. 22 Bill., 23.
- Simon, August, Musikdirektør, S. 60, 63.
- Simonsen, H. C., Organist, S. 52 Bill., 57, 59, 62, 63, 70, 73, 77, 79, 94.
- Sivert, David, Stadsmusikant, S. 14, 20.
- Spur, Agnes, Frk., S. 78, 85, 87.
- Strøm, V., Adjunkt, S. 51, 94.
- Søderberg, Kaptajn, S. 22 Bill., 23, 70, 71.
- Sørensen, Gerda, Frk., S. 119.

Tellefsen, L. P. S., Organist, S. 9, 11,
12, 14, 19, 21, 25, 35.	Wagner, Frk., S. 20.
Toft, H., Skoleinspektør, S. 130.	Westergaard, Boghandler, S. 124, 129.
Trepka, H. F., Oberst, S. 65 Bill., 71.	Wilcken, Mary, Frk., S. 56.
Tychsen, G., Købmd., S. 70.	Wildt, Farmaceut, S. 16.
	Willemoës, C. A., S. 71, 79, 90.
Umlandt, F., Musikdirektør, S. 51, 98.	Wittrup, Fr., Musiklærer, S. 16, 17, 44,
50, 51, 63.
Unserud, Fru, S. 89, 106.	Worm, Ragnhild, Frk. S. 121.
Villumsen, Stabshornblæser, S. 92, 123.	Øwre, H. M. R., Frk., S. 89.
-

INDHOLD

<i>Odense Musikforenings nærmeste Forgængere:</i>	Side
Musikforeningen af 1856	9
Odense musikalsk-dramatiske Forening.....	31
 <i>Odense Musikforening:</i>	
Musikforeningens første Aar. 1866—68.....	39
Skiftende Ledelse. 1868—73.....	58
Adjunkt Johnsen Formand. 1873—77.....	72
Fabrikant Allerup Formand. 1877—87.....	82
Kaptajn Laub Formand. 1887—93.....	96
Redaktør Dreyer Formand. 1893—1916.....	109

FYENS STIFTSBOGTRYKKERI (DREYER)

